

Dxyi'dxyi ra' rii' nin baca'h San Mateu xcweenta Jesucristu

Bwiinn ra' rii' guhca xtulbaa' Jesuhs

(Lc. 3.23-38)

1 Dee' naa lah ra' bwiinn ra' nin guhca ra' xtulbaa' Jesucristu, llii'n Davihd, llii'n Abrahn.

²Abrahn guhca xtaada Isaac, Isaac guhca xtaada Jacob, Jacob guhca xtaada Judah cun bwihtsi ra' bi, ³Judah guhca xtaada Fares cun Zara, ya xmaah ra' bi guhca Tamar. Fares guhca xtaada Esrom, Esrom guhca xtaada Aram, ⁴Aram guhca xtaada Aminadab, Aminadab guhca xtaada Naasohn, Naasohn guhca xtaada Salmohn, ⁵Salmohn guhca xtaada Booz ya xmaah bi guhca Rahab. Booz guhca xtaada Obed, ya xmaah bi guhca Rut. Obed guhca xtaada Isaí, ⁶Isaí guhca xtaada rrehyi Davihd, ya rrehyi Davihd guhca xtaada Salmohn ya xmaah bi guhca nin guhca che'hla Urías.

⁷Salmohn guhca xtaada Roboam, Roboam guhca xtaada Abías, Abías guhca xtaada Asa, ⁸Asa guhca xtaada Josafat, Josafat guhca xtaada Joram, Joram guhca xtaada Uzías, ⁹Uzías guhca xtaada Jotam, Jotam guhca xtaada Acaz, Acaz guhca xtaada Ezequías, ¹⁰Ezequías

guhca xtaada Manasehs, Manasehs guhca xtaada Amohn, Amohn guhca xtaada Josías, ¹¹Josías guhca xtaada Jeconías cun bwihtsi ru bi nin guyuu' la'n dxyih ra' nin bati'dxiloh ra' bwiinn Israel trabahju duxa chin gwah ra' ba ziga esclavo loh ra' bwiinn Babilonia.

¹²Ya chin gudii'dxi ra' dxyih nin guhca ra' bwiinn chi esclavo loh ra' bwiinn Babilonia, chi'chi guyuu' llii'n Jeconías nin biria'hlah Salatiel, ya Salatiel guhca xtaada Zorobabel.

¹³Zorobabel guhca xtaada Abiud, Abiud guhca xtaada Eliaquim, ya Eliaquim guhca xtaada Azor.

¹⁴Azor guhca xtaada Sadoc, Sadoc guhca xtaada Aquim, Aquim guhca xtaada Eliud, ¹⁵Eliud guhca xtaada Eleazar, Eleazar guhca xtaada Matahn, Matahn guhca xtaada Jacob, ¹⁶Jacob guhca xtaada Joseh nin guhca che'hla María, María nin guhca xmaah Jesuhs, Daada xteenn nu'h.

¹⁷Pwihsi guyuu' tsi'dah famihyi ra' ba desde la'n dxyih ra' nin gubahan guehtu Abrahn cun hasta la'n dxyih za nin gubahanyi guehtu rrehyi Davihd, ya za tsi'hdahan desde guehtu Davihd hasta chin

gwahyi ra' bwiinn Israel prehsu lahdxyi bwiinn Babilonia, ya za tsi'hdahan desde la'n dxyih ra' nin gwah ra' ba prehsu loh ra' bwiinn Babilonia cun para hasta la'n dxyihyi nin guulaa Jesucristu.

Chin guulaa Jesucristu

(Lc. 2.1-7)

¹⁸Chin guulaa Jesucristu guhca squi! María xmaah Ñi'h badi'hi xchi'dxyi bi la'h tuhbi bi'nxtuhbi nin laa Joseh tin guchinaa ra' ba, per loh nin nagahdxi guidxi' Joseh la'h María la'María nu'a llii'nla pur xcweenta xquelrnabwa' Spíritu Saantu Dxiohs, ¹⁹ya Joseh xpwiinn ndxi'hw María, guhca ba tuhbi bwiinn za'ca ni'chin gulu'cha'yisi ba la'n lasto' ba ziga guzahca María, ya chi'chi bwi'hnn Joseh lligaaba rala'n zi ñusaa'n ba la'h María tin ayi ñahcabwa' nin tuhbi bwiinn, ²⁰ya lligaaba chi nuu Joseh guunn ba chin bagañi' tuhbi xaanjla Dxiohs loh ba loh nin na'llgahsi ba rahbi aanjla chi loh Joseh:

—iJoseh, lla'ga guehtu Davihd!, ayi guidxyihbi lu'h guica'ha lu'h María gaca bi che'hla lu'h laasii llii'n bi nin gaalaa llii'n Spíritu Saantun, ²¹ya bado'yi'hn nin gaalaa chi cwe'helah tu bi Jesuhs, laasii la'h Ñi'h guta'h Ñi'h la'h ra' nin gaca xpwiinn Ñi'h loh xtuhlda ra' ba.

²²Garaa ra' dee' guhca tin guzohba dxyi'dxyi ziga nin bazia'ñih Dxiohs loh xigaaba bwiinn nin baca'h xchi'dxyi Dxiohs chin rahbi Ñi'h:

²³Zu'a llii'n tuhbi dxa'pa nin nagahdxi guidxi'tii' tuhbi ndxi'hw,

ya chin gaalaa llii'n bi guiria'lah bado'yi'hn chi Emanuel (nin rza'loh Dxiohs nabahannee la'h nu'h).

²⁴Ya chin badi'chi baca'lda chi loh Joseh, bwi'hnn ba ziga guhdzi aanjla chi loh ba, guca'ha ba María ²⁵ya guhpadaa ba la'h María hastayi chin guulaa llii'n María nin gule'helah Joseh Jesuhs.

Chin gwanee ra' rrehyi mahgu ra' tuhbi guelrgaa'da para la'h bado'yi'hn nin laa Jesuhs

2 Chin guulaa Jesuhs guihdxyi Beleh'n xteenn Judea la'n dxyih ra' chi gunabwa' rrehyi Herodes, nee la'n dxyih chi gahcaza badzihn ra' rrehyi mago ra' nin ze' ra' nez hasta rtahn gubihdxyi nez loh guihdxyi Jerusalehn, ya nin guhca xtsi'n ra' ba naa basi'dxi ra' ba xcweenta dxih ra' nin nuu llaa'ndxibaa', ²ya chin badzihn ra' ba rahbi ra' ba:

—¿Cuun xchi'h rrehyi xteenn ra' bwiinn Israel, nin gue'du guulaa? Laasii bidia'ha nu gutahn dxih xteenn ñi'h nez hasta rtahn gubihdxyi, ni'chin nin zo'pa gazu'nllihbi nu nez loh ñi'h, —rahbi ra' ba.

³Ya chin bihn rrehyi Herodes nin guhdzi ra' rrehyi mago ra' chi dxyihgah si guhca ziahan loh xigaaba ba; zi'chi gahca za guzahca ra' garaa ra' bwiinn guihdxyi Jerusalehn. ⁴Ya seguihdu gunabwa' rrehyi Herodes gwaca'ha ra' ba la'h ra' bixohza ra' nin rnabwa' la'h ra' snuhn bixohza cun mwehsu ra' nin ruluu'yi xlehyi Moisehs, tin gunaabadxyi'dxyi rrehyi Herodes

loh ra' ba caa chi'h nahpa gaalaa Crixtu, ⁵chi'chi rahbi ra' ba:

—La'n guihdxyi Belehn xteenn Judea, laasii zi'chi baca'h tuhbi daada nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs, squii' baca'h ba:

⁶Ya yi'h guihdxyi Belehn, yuh xteenn Judea, tayi yi'h dxi'h naa lu'h bi'tu'hn ru loh ra' guihdxyi li'hi,

nee nnah yi'h gaca lu'h tuhbi guihdxyi nin gaalaa tuhbi bwiinn nin guinabwa' nin guluu'yi neziuh za'ca la'h guihdxyi Israel xte'nnahn.

⁷Ya chi'chi ziga moda rala'n gudihdxyi Herodes la'h ra' rrehyi mahgu ra' chi tin gunaabadxyi'dxyi ba loh ra' ba cuuca biinnloh dxih nin bwa'ha ra' ba dxih chi, ⁸ya chin guya'loh gunaabadxyi'dxyi ba lwehgu gahca guxe'hla ba la'h ra' ba para guihdxyi Belehn, ya rahbi Herodes loh ra' ba:

—Gulcheh ri'chi, ya chin gadxeela tun, guunn tu bihsi na'h tin chegazulliibizahn loh ñi'h.

⁹Ya chin guya'loh guñi' Herodes loh ra' ba lwehgu guna'zu nehza ra' mahgu chi para guihdxyi Belehn, ya dxih nin bwa'ha ra' ba biinloh chi ni'chi badi'hi sehn guhcabwa' ra' ba guulaa Jesuhs ya ñiidxiuu dxih chi delaanta loh ra' ba ya pur luulchima guza'bidxyii'hin nez hasta guulaa Jesuhs, ¹⁰ya chin bwa'ha ra' mahgu chi guza'bidxyii dxih chi nez hasta guulaa Jesuhs biahxi duxa ra' ba. ¹¹Lwehgu guyuu'tii ra' ba hasta la'n yuu' chi, ya bwa'ha ra' ba bado'yi'hn cun María xmaah Ñi'h, ya lwehgu bazu'nllihbi ra' ba nez loh Ñi'h,

ya chi'chi guxaala ra' ba yihca cohsa za'ca nin gwanee ra' ba nin naa ohro, ya'hla cun mirra, ¹²ya seguihdu bwi'hnn xca'lda ra' ba bihsi la'h ra' ba loh na'xgahsi ra' ba tin ayi guibia'gariinee ra' ba dxyi'dxyi loh Herodes, ya mas cha'yi gubia'garii ra' ba stuhbi neziuh para lahdxyi ra' ba.

**Chin ballu'nee ra' ba la'h
Jesuhs para guihdxyi Egiptu
chin guhca Ñi'h bado'yi'hn**

¹³Pwihsi babii si ra' rrehyi mahgu ra' chi, baluu'yiloh tuhbi xaanjla Dxiohs loh Joseh loh baca'lda rahbi ba:

—Gwastii tin guca'ha bado'yi'hn cun xmaah Ñi'h, tin gulchechuula'n para guihdxyi Egiptu, ya bia'han ri'chi hastayi chin gu'nnahn bihsi yi'h, laasii Herodes nuu ba lligaaba gadxi'hyi ba bado'yi'hn tin gachi Ñi'h.

¹⁴Ya lwehgu gwastii gahca Joseh tin guca'ha ba bado'yi'hn cun xmaah Ñi'h hohra gue'la chi guna'zunehza ba para guihdxyi Egiptu, ¹⁵ya ri'chi guyuu' ra' ba hastayi chin guhchi Herodes. Squii' guhca tin guzohba dxyi'dxyi ra' nin bazia'ñih Dxiohs loh xigaaba ra' bwiinn nin guñi' xcweenta Ñi'h chin rahbi Ñi'h: “Hasta guihdxyi Egiptuyi gudiidxyihn Llii'nahn.”

**Herodes gunabwa' gachi
ra' bado'yi'hn**

¹⁶Ya chin guhcabwa' Herodes basagui'hi ra' rrehyi mahgu chi la'h ba, bidxyi'chi duxa ba, ya gunabwa' ba gachi ra' garaatii' ra' bado'yi'hn ra' nin nuu chiohpa yihza cun para

nin nuu ra' la mas paaldaa bwe'hw. Dee' guhca ra'n loh guihdxyi Belehn cun garaa ra' za guihdxyi ra' nin guyuu' gahxu cwee' guihdxyi chi, bwi'hnn ban ziga dxyih nin guhdzi rrehyi mahgu ra' chi loh ba bwa'ha ra' ba dxih chi llaa'ndxibaa',¹⁷ ya squii' guzohba dxyi'dxyi ra' nin baca'h guehtu profeta Jeremías chin rahbi ba:

¹⁸Rsiaa'ha nin guyuu' loh guihdxyi Ramah, ñihsabwii naltaa cun guelnalasa duxa ni'chi naa Raquel, nin ru'n duxa pur xcweenta ra' llii'n bi, ya ayi guclaa'dzi bi ñia'ldasto' bi laasii la'h ra' llii'n bi chi guhchi la.

¹⁹Per ya chin guhchi Herodes, baluu'yiloh tuhbi xaanjla Dxiohs loh Joseh loh baca'lda loh guihdxyi Egiptu,²⁰ rahbi aanjla chi: —Gwastii, tin guca'ha biñi'n cun xmaah Ñi'h tin gwah para lahdxyi ra' bwiinn Israel, laasii la'h ra' nin guclaa'dzi ñahchi biñi'n la'h ra' ba barah guhchi.

²¹Ya chi'chi gwastii Joseh tin guca'ha ba biñi'n cun xmaah Ñi'h; guna'zunehzanee ba para lahdxyi ra' bwiinn Israel,²² per chin bihn Joseh canabwa' Arquelau loh guihdxyi Judea xlugahri Herodes xtaada bi, guyuu' guelrzaa' Joseh ñah ba para guihdxyi chi; per guñi' xca'lda ba pur xcweenta Dxiohs tin mahs gwah ba para loh yuh nin rnabwa' guihdxyi Galilea,²³ ya chin badzihn ba ri'chi guyuu' ba loh guihdxyi nin laa Nazaret. Guhca squii' tin guzohba dxyi'dxyi ra' nin guñi' ra' bwiinn nin guñi' xcweenta

xchi'dxyi Dxiohs: “Ziria'hlah Ñi'h bwiinn guihdxyi Nazaret.”

Xcweenta nin baluu'yi Jwahn xchi'dxyi Dxiohs la'h ra' bwiinn loh dahan desiertu

(Mr. 1.1-8; Lc. 3.1-9, 15-17; Jn. 1.9-28)

3 Pwihsi la'n dxyih ra' chi badzihn Jwahn nin ruro'bañihsa loh dahan desiertu xteenn Judea tin baluu'yi ba xchi'dxyi Dxiohs,² ya rahbi Jwahn: —Gulgasaguudzi sto' tu nez loh Dxiohs laasii la'h xquelrnabwa' Ñi'h badzihn gahxu.

³La'h Jwahn ruze'ta profeta Isafás chin baca'h ba squii':

Ziuu' tuhbi rsiaa'ha nin guñi' jweersi roo' loh dahan desiertu: “Gulgui'hnn za'ca xneziuh Dxiohs, nee gulgasanchii za xneziuh Ñi'h la'n lasto' tu.”

⁴Ya xahba Jwahn guhcatcha'yi cun dxyihdxilahdxi camehyu neezaa biyi'bidu'h tuhbi du'hdxihdxi la'n tihxi Jwahn, ya nin guhca xquelwahw Jwahn guhca bwi'tsisuu cun xtsihn bwe'sehra nin nuu la'n dahan. ⁵Bwiinn guihdxyi Jerusalehn ra' cun garaa ra' bwiinn guihdxyi ra' xteenn Judea cun bwiinn guihdxyi nin rii gahxu gadiidxi gui'w Jordahn biria'h ra' ba tin baca'dxiahga ra' ba xchi'dxyi Dxiohs nin ruluu'yi Jwahn,⁶ ya guya'lohsi baxo'baduhlda ra' ba xtuhlda ra' ba chi'chi baro'bañihsa Jwahn la'h ra' ba loh gui'w Jordahn.

⁷Ya chin bwa'ha Jwahn ziahan ra' bwiinn fariseu cun bwiinn saduceu ra' cagadzihn ra' tin guro'bañihsa

Jwahn la'h ra' ba, chi'chi rahbi
Jwahn:

—iLa'h tu bwiinn naxihn ra' nin naa ziga zi bwe'lda ña'laa'dzi!
¿Chyuulla gudxixtee' loh tu tin cadxi'hyi tu canehza ta'h tu loh xjwisi Dxiohs nin gue'du gadzihn?
⁸Gulgacha'h ziga nabahan tu tin guluu'yi pa'h tu basaguu'dzi sto' tu nez loh Dxiohs, ⁹nee ayi guunn tu lligaaba lasaca duxa tu pur nin naa tu llahga guehtu Abrahn, laasii rñi'n loh tu sidela guiclaa'dzi Dxiohs hasta dxiah nin na' rii' zahca guunn Ñi'hn llahga guehtu Abrahn, ¹⁰nee neezaa la'h dxi'ba yahga na'siin la llaa'n ra' yahga tin garaa yahga ra' nin ayi rcah ninahxi za'ca loh ñi'h, garaa ra' yahga chi chyuuga ra'n tin guica'dxih ra'n. ¹¹Na'h guchiin nin cañi'n loh tu, na'h ruro'bañi'sahn cun ñihsa pur nin rusaguu'dzi sto' ra' bwiinn xcweenta xtuhlda ra' ba nez loh Dxiohs. Per stuhbi bwiinn nin ze'na'hla na'h zuro'bañihsa ba la'h bwiinn ra' cun Spíritu Saantu. Bwiinn chi lasahca duxa ru ba que na'h, per nin para guti'dxi'hn tahba ba ayi lasahca'hn. ¹²Nee la'h xpahla ba nuu listu la naa ba tin cwe'he ba dxihlli dxaaba ra' loh trihgu ya chin cha'loh gusiaa ba loh trihgu chi'chi gutiaa'ha ban gagu'cha'yi ban ya dxihlli chi guca'dxih ba per ayi chuu dxyih dxiu'yin.

**Chin guro'bañihsa Jesuhs loh gui'w
Jordahn**

(Mr. 1.9-11; Lc. 3:21-22)

¹³Pwihsi biria'h Jesuhs guihdxyi Galilea tin gwah Ñi'h hasta rwaal' gui'w Jordahn, hasta zuu Jwahn

tin baro'bañihsa Jwahn la'h Ñi'h.

¹⁴Galoh nin nagahdxi guro'bañihsa Jwahn la'h Ñi'h rahbi Jwahn loh Ñi'h:

—iYi'h rchi'hn guro'bañihsa lu'h na'h nee la'la'ga'h Yi'h ze' lu'h loon tin guro'bañi'sahn Yi'h!

¹⁵Chi'chi rahbi Jesuhs loh Jwahn: —Nicala basaa'n gacan zi'chi nnah, laasii nahpa guidi'hnn nu'h ziga rclaa'dzi Dxiohs gaca.

¹⁶Ya chin guya'loh guro'bañihsa Jesuhs, lwehgu guzu'nchii Jesuhs loh ñihsa, hohra chi gahca billaala dxibaa', ya bwa'ha Jesuhs ze'yehta Spíritu Saantu nez yihca Ñi'h ziga zi tuhbi palohmwi'hn, ¹⁷chi'chi bihn ra' ba tuhbi rsiaa'ha nez llaa'ndxibaa' guñi' Dxiohs rahbi Ñi'h:

—Dee' naa Llii'nahn nin nadzii'hinn nee riahxi duxa'hn pur xcweenta bi.

**Gudxi'hyi bwiinn dxaaba xa
ñusagui'hi ba la'h Jesuhs**

(Mr. 1.12-13; Lc. 4.1-13)

4 Ya seguihdu gwane Spíritu Saantu la'h Ñi'h loh dahan desierto tin guidi'hun gu ñuhnn bwiinn dxaaba gahn ñusagui'hi ba la'h Ñi'h, ²ya guyuu' Ñi'h nez chi chywa'h dxyih chywa'h gue'la ya loh dxyih ra' chi cun gue'la ra' chi ayi gudahw Ñi'h nin tahyi guehta ya bichia'han Ñi'h, ³chi'chi badzihn bwiinn dxaaba hasta zuu Ñi'h tin guclaa'dzi ba ñusagui'hi ba la'h Ñi'h, ya rahbi ba loh Ñi'h:

—Sidela guchii lu'h naa lu'h Llii'n Dxiohs, guhdzi loh dxiah ra' ca dxiahcan guehta.

⁴Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Caa loh Xchihtsi Dxiohs: “Ayi guehta si dxi'h gahw bwiinn guunn para guibahan ra' ba, sino que rchi'hn neezaa guzo'badxiahga ra' ba xchi'dxyi Ñi'h nin rre'h rwaal' Ñi'h.”

⁵Ya chi'chi guca'ha bwiinnxaaba chi guna'zu nehzane ba la'h Ñi'h loh guihdxyi Jerusalehn hasta zohba guido' roo' tin baca'h ba la'h Ñi'h hasta puntayi xteenn campanariu chi, ⁶chi'chi rahbi ba loh Ñi'h:

—Sidela guchii lu'h naa lu'h Llii'n Dxiohs, bala'ha yi'h desde ri'ca hasta loh yuh, laasii caa loh Xchihtsi Dxiohs: “Zixe'hla Ñi'h xaanjla Ñi'h tin gaapaa ra' ba yi'h, ya cun naa ra' aanjla ra' chi zina'zu ra' ba yi'h tin ayi guire'lda lu'h nin tuhbi dxiah.”

⁷Chi'chi rahbi Jesuhs loh bwiinnxaaba chi:

—Neezaa caa loh Xchihtsi Dxiohs: “Ayi guunn tu pwexta la'h Dxiohs nin rnabwa'.”

⁸Ya lulchimatii' gwane bwiinnxaaba chi la'h Jesuhs yihca tuhbi dahan roo' duxa, tin desde yihca dahan chi baluu'yi bwiinnxaaba chi la'h Ñi'h garaatii' guihdxyi ra' cun ciudahd ra' nin rii loh guidxyiyuh, ⁹chi'chi rahbi bwiinnxaaba chi loh Ñi'h:

—Na'h zuni'hihn garaatii' ra' dee' yi'h sidela guzu'nllihbi lu'h nez loon nee gaann za lu'h na'h.

¹⁰Chi'chi rahbi Jesuhs loh bwiinnxaaba chi:

—iBwaa bwiinnxaaba!, laasii caa loh Xchihtsi Dxiohs: “Xtaada Dxiohs si lu'h gaann lu'h, nee loh si Ñi'h chuu lu'h tin guunn lu'h xtsi'n Ñi'h.”

¹¹Ya bwa'ha si bwiinnxaaba chi ayi bwi'hn ba gahn ñusagui'hi ba la'h Jesuhs, mas cha'yi basaa'n ba la'h Ñi'h, ya hohrchigahca badzihn paaldae ra' aanjla nin bie'nee nin gudahw Jesuhs.

Guzo'baloh Jesuhs cayuhnn Ñi'h xtsi'n Ñi'h

(Mr. 1.14-15; Lc. 4.14-15)

¹²Chin bihn Jesuhs ñie'w Jwahn la'n lahtsidxi'ba, chi'chi guna'zu nehza Ñi'h zee Ñi'h para loh yuh nin rnabwa' guihdxyi Galilea, ¹³ya chin gudii'dxi Ñi'h loh guihdxyi Nazaret nahpa gwazahrutii' Ñi'h hasta badzihn Ñi'h loh guihdxyi Capernaum, nez rwaal' laguhn xteenn guihdxyi Zabulohn cun Neftalih. ¹⁴Guhca squii' tin guya'loh guzohba dxyi'dxyi ra' nin badi'hi Dxiohs baca'h guehtu profeta Isaías chin baca'h ba squii':

¹⁵Yuh xteenn Zabulohn cun Neftalih, stuhbi lahdu gui'w Jordahn, rwaal' ñihsado', cun loh yuh nin rnabwa' guihdxyi Galilea, lahdxyi ra' bwiinn nin ayi naa ra' bwiinn Israel,

¹⁶cun neezaa guihdxyi nin guca'nzaa loh nacahyi; la'ra' ba bwa'ha tuhbi lla'ñih roo', tuhbi lla'ñih nin basia'ñih para la'h ra' bwiinn ra' nin gubahan ra' loh xpacaala guelguhchi.

¹⁷Pwihsi desde la'n dxyih ra' chi guza'loh cagaluu'yi Jesuhs rahbi Ñi'h:

—Gulgasaguudzi sto' tu nez loh Dxiohs, laasii la'h xquelrnabwa' Dxiohs badzihn gahxu.

**Jesuhs gudihdxyi la'h tahpa bwiinn
nin gaca xpwiinn Ñi'h**

(Mr. 1.16-20; Lc. 5.1-11)

¹⁸Gaduhbi nin zeezah Jesuhs rwaal' laguhn xteenn guihdxyi Galilea bwa'ha Ñi'h chiohpa bwiinn, bwiinn ra' chi naa ra' ba tuhsi bwihtsi. Tuhbi ba laa Simohn nin laa za Pehdru, ya stuhbi ba laa Andrehs. Xtsi'n ra' ba naa riate'he ra' ba bwehlda, ya gaduhbi riigala'ha ra' ba dxihxi bwelda loh ñihsa chi, ¹⁹chi'chi guñi' Jesuhs loh ra' ba rahbi Ñi'h:

—Gultana'hla na'h, laasii nnah gu'nnahn la'h tu nin guluu'yi xchi'dxyi Dxiohs la'h ra' bwiinn xlawaa'ha nin riate'he tu bwehlda.

²⁰Ya hohra chi gahca basia'han ra' ba xchihxi bwehlda ra' ba ya zenee ra' chi'h ba Jesuhs. ²¹Ya delanta ru, bwa'ha la'ga'h Jesuhs la'h schiohpa bwiinn ra' nin naa tuhsi bwihtsi ra' za, tuhbi ba laa Jacobo cun stuhbi ba laa Jwahn, llii'n Zebedeu la'h ra' ba, ya ri'chi riinee ra' ba xtaada ra' ba la'n tuhbi laancha riyyuhnn za'ca ra' ba dxihxi bwehlda. Ya chi'chi gudihdxyi Jesuhs la'h ra' ba, ²²ya seguihdu basia'han ra' ba laancha chi cun xtaada ra' ba ya zenee ra' chi'h ba la'h Ñi'h.

**Jesuhs baluu'yi xchi'dxyi Dxiohs la'h
ziahán ra' bwiinn**

(Lc. 6.17-19)

²³Ya guca'nzaa Jesuhs gaduhbi loh guihdxyi ra' nin rnabwa' Galilea tin baluu'yi Ñi'h xchi'dxyi Dxiohs la'h ra' bwiinn ra' garaa ra' la'n guido' bi'ti'hn ra', cun neezaa basiaca Ñi'h la'h ra' bwiinn cun xi

chi'h zi gueldxyihdxyi nin guhca ra' ba, ²⁴ya guza'bi dxyi'dxyi pur ziga rusiaca Jesuhs la'h ra' bwiinn gaduhbiti' loh guihdxyi xteenn Siria, ya bie'nee ra' bwiinn chi lasaa' ra' ba nin rahcallu'hu cun cuun chi'h zi gueldxyihdxyi; nin nuu guelnayaan cun nin rahca yihca ñi'h, neezaa nin nuu bwiinnxaaba sto' ra' ñi'h, nin rachiaa' ra', nin ayi guhca ñiñi'bi ra', nin badiaa'ha ñaa' ra' ñi'h cun naa ra' ñi'h; garaa ra' bwiinn chi basiaca Jesuhs, ²⁵ya ziahán duxa ra' bwiinn gwana'hla la'h Ñi'h: bwiinn Galilea ra', bwiinn guihdxyi ra' xteenn Decápolis, bwiinn guihdxyi Jerusalehn ra', bwiinn Judea ra', cun bwiinn nin ze' stuhbi lahdu rwaal' gui'w Jordahn gwana'hla la'h Jesuhs.

**Bwii'yidxyi'dxyinee Jesuhs la'h
ra' bwiinn loh tuhbi dahan**

5 Chin bwa'ha Jesuhs loh ra' bwiinn ziahán duxa, guna'zu Ñi'h gucah Ñi'h yihca tuhbi dahan, ya ri'chi zohba Ñi'h chin badzihn ra' bwiinn ra' nin gulii Ñi'h gaca ra' xpwiinn Ñi'h, ²ya ri'chi guzo'baloh baluu'yi Ñi'h la'h ra' ba rahbi Ñi'h:

Dichohsa ra' bwiinn squii'

(Lc. 6.20-23)

³—Dichohsa ra' bwiinn nin naann cha'yi rchi'hn duxa ra' ba xquelrahcanee Dxiohs, laasii xteenn ra' ba naa dxibaa' hasta nuu Dxiohs.

⁴Dichohsa ra' bwiinn nin ru'n nnah laasii rahcabwa' ra' ba nahpa ra' duhlda, per zadzihn dxyih nin zaguu'nasaa Dxiohs sto' ra' ba.

⁵Dichohsa ra' bwiinn nin nado'laa'dzi, bwiinn ra' nin ruzo'badxiahga ziga xclaa'dzi Dxiohs gaca, laasii zahcanee Dxiohs la'h ra' ba loh guelnabahan nin guibahan ra' ba loh guidxyiyuh rii'.

⁶Dichohsa ra' bwiinn nin cachia'han cun nin cadxahga ñihsa, laasii pur nin sa'loh guunn ra' ba nin xclaa'dzi Dxiohs guunn ra' ba, pwihsi la'h gahca Ñi'h zahcanee Ñi'h la'h ra' ba tin guza'loh ra' ba ziga xclaa'dzi Ñi'h guunn ra' ba.

⁷Dichohsa ra' bwiinn nin ralahsasto' lasaa' ra' ñi'h, pwihsi la'h Dxiohs zalahsasto' Ñi'h la'h ra' ba.

⁸Dichohsa ra' bwiinn nin xclaa'dzi gaca nayaa sto' ra' ñi'h nez loh Dxiohs laasii zahcanee Ñi'h la'h ra' ba gaca nayaa sto' ra' ba tin zi'chi gwa'ha ra' ba la'h Ñi'h.

⁹Dichohsa ra' bwiinn nin rusacwachidxyiisto' la'h bwiinn nin rdxindxinee lasaa' ñi'h, laasii la'h ra' ba ziria'hlah ra' ba llii'n Dxiohs.

¹⁰Dichohsa ra' bwiinn nin cagatii'dxiloh guelrza'cazii pur nin ruzo'badxiahga ra' ba xcweenta xchi'dxyi Dxiohs, laasii xteenn ra' ba naa nin gudi'hi Dxiohs la'h ra' ba nez dxibaa'.

¹¹Dichohsa tu chin guñi'yah bwiinn la'h tu nee gusa'cazii ra' ba la'h tu pur xcweenta nin riachiisto' tu xchi'dxyi'hn nee chin gugu'chi dxixi'hw ra' ba la'h tu cun ziahan ra' dxyi'dxyi xihn ra', ¹²per guldixahxi cun garaa nin gusa'ca ra' ba la'h tu, laasii llaa'ndxibaa'yi zuni'hi Dxiohs ziroo' ru la'h tu pur xcweenta xtsi'n tu, pwihsi zi'chi gahca za bwi'hndee ra' ba la'h ra'

guehtu daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs basa'cazii ra' ba la'h daada ra' chi galohyi que la'h tu.

Zihdxi xteenn loh guidxyiyuh

(Mr. 9.50; Lk. 14.34-35)

¹³La'h tu naa tu ziga zihdxi loh guidxyiyuh rii', per sidela la'h zihdxi chi guñihchin xquelnallihin, ayi ru xi gallu'yitii'hin, ya zi'chi ziuu'bwihin loh neziuh ya garaa ra' bwiinn zuzu'nñaa' ra' ba yihcan.

Bia'ñih xteenn loh guidxyiyuh

¹⁴La'h tu naa tu ziga tuhbi bia'ñih loh guidxyiyuh rii'; laasii tuhbi guihdxyi nin rii' yihca tuhbi dahan ayi nuu chuula'nán, ¹⁵ayi za nuu guca'dxih lu'h tuhbi bia'ñih ya gusie'w lu'h tuhbi cajohn yihcan. Mas cha'yi sa'bin guiya' tin gusia'ñinin loh ra' nin rii la'ñuu'. ¹⁶Pwihsi zi'chi za la'h tu gulgui'hnn pur guzia'ñih xpia'ñih tu nez loh ra' bwiinn, tin gacabwa' ra' ba nee gwa'ha ra' ba dzi'n za'ca nin ruhnn tu, tin guñi' za'ca ra' ba pur xcweenta Daada Dxiohs nin nuu dxibaa'.

Jesuhs ruluu'yi xa naa lehyi

¹⁷Rahbi za Jesuhs:
—Ayi guunn tu lligaaba na'h ze'ldahn tin guñihchiloon xlehyi guehtu Moisehs o xcweenta ziga baca'h guehtu daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs; aaca ayi par ni'chi dxi'h ze'ldahn, sino que ze'ldahn tin gu'nnahn soobaa garaa dxyi'dxyi nin baca'h ra' ba. ¹⁸Pwihsi guchiin nin rñi'n loh tu, rgu'bwa'n gaduhbi nin nagahdxi ñichiloh dxibaa' cun guidxyiyuh ayi nuu chapitii

lehyi nee ayi za nuu guira'ha nin tuhbi lehtra xteenn lehyi hasta que no nahpa gaca garaa ra' nin rñi' loh dxihtsi chi, ¹⁹nichin bwiinn nin ayi guzo'badxiahga ziga naa lehyi, nicala naan tuhbi dxyi'dxyi bi'ti'hn, ya nin ayi ruluu'yi par guzo'badxiahga ra' bwiinn xcweenta lehyi, gulliaa' gaca lasahca ba lahdxyi Dxiohs llaa'ndxibaa', per bwiinn nin guzo'badxiahga xcweenta lehyi nee guluu'yi za ba snuhn bwiinn guzo'badxiahga ra' ba lehyi pwihsi bwiinn lasahca duxa gaca ba lahdxyi Dxiohs, ²⁰pwihsi cañi'n loh tu sidela ayi guunza'ca ru tu xtsi'n Dxiohs nee cun ayi guibahan za'ca ru za tu loh Dxiohs nee loh xcweenta ra' mwehsu nin ruluu'yi lehyi cun loh xcweenta ra' bwiinn fariseu ra', ayi chu'tii tu loh ra' xpwiinn Dxiohs nez dxibaa'.

Jesuhs ruluu'yi xa naa xcweenta guelnadxyi'chi

(Lc. 12.57-59)

²¹Rahbi za Ñi'h:

—La'h tu bihn xa gucahpwehn ra' xtaada guldoo' ra' tu chin bihn ra' ba dxyi'dxyi ra' squii': “Ayi chiinn lu'h bwiinn, laasii nin chiinn bwiinn zahca za guelguxchisi xcweenta ba.” ²²Per na'h rñi'n cuun chi'h zi bwiinn nin guidxyi'chinee bwihtsi ñi'h zahca ba bwiinn duhlida loh ra' guxchisi, ya cuun chi'h zi bwiinn nin gahbi loh bwihtsi ñi'h: “Bwiinn nahda”, o gusio'ba ba la'h bwihtsi ba zahca ba tuhbi bwiinn duhlida nez loh ra' guxchisi nin dzi'baloh; ya cuun chi'h zi bwiinn nin guiñi'

tohnta duxa loh bwihtsi ñi'h ziga bwiinn tohnta o bwiinn loh mbah ti', bwiinn chi guzee para gabihldxyi. ²³Pwihsi sidela yi'h badzihnnee lu'h tuhbi guhn loh bacu'ga nee dxiagannasto' lu'h nahpa bwihtsi lu'h xiilla cun yi'h, ²⁴Mas cha'yi gusia'han lu'h guhn chi nez loh bacu'ga bachi'h chee lu'h galoh chegañi'nee lu'h bwihtsi lu'h tin dxia'lda sto' bi, ya chi'chiyi gabia'garii lu'h la'n guido' chegasia'han lu'h guhn nin ze'nee lu'h loh bacu'ga xteenn guido'.

²⁵Sidela chyuulla xclaa'dzi guinaaba guxchisi yi'h, mas cha'yi lwehgu basia'lda dxyi'dxyi cun la'h ba gaduhbi nin nagahdxi chedxiaaba lu'h la'n naa ra' guxchisi, laasii sidela ayi chi'hyi lu'h xa guunn lu'h galoh, guxchisi dzi'baloh ra' chi zuti'dxi ra' ba yi'h loh ra' guixa'ga ya guixa'ga ra' chi zula'ha ra' ba yi'h la'n lahtsidxi'ba, ²⁶ya na'pahñ siguhra ayi gabwe'he ra' ba yi'h ri'chi hasta que no cwachi lu'h multa nin guinaaba ra' ba loh lu'h chi'chiyi guta'h ra' ba yi'h.

Jesuhs ruluu'yi ayi guunn bwiinn guelgubwihlli

²⁷Rahbi za Ñi'h:

—La'h tu bihndxiahga desde galohyi za'bi dxyi'dxyi: “Ayi gaca lu'h bwiinn gubwihlli.” ²⁸Per na'h rñi'n cuun chi'h zi bwiinn nin chuuloh si tuhbi gunna'h, bwiinn chi la'h ba biaaba la loh duhlida pur nin guza'bi sto' ba la'h gunna'h chi, ²⁹pwihsi zi'chi, sidela la'h bizloh derehchu lu'h rluu'yi gusiaaban yi'h loh duhlida, mas cha'yi cwe'he lu'hn

cu'bwih lu'hn zihtu, laasii mas cha'yi guñihchi lu'h tuhbi bizloh si lu'h xlawaa'ha guzee gaduhbi tihxi lu'h gabihldxyi. ³⁰Ya sidela la'h naa lu'h nin naa lahdu derehchu rluu'yi gusiaaban yi'h loh duhlda, bachyuu'gan ya bala'han zihtu; mas cha'yi guñihchi lu'h tuhbi naa si lu'h xlawaa'ha guzee gaduhbi tihxi lu'h para gabihldxyi.

Jesuhs baluu'yi ziga cayahca xcweenta ra' bwiinn nin rlaa'ha lasaa' ra' cun che'hla ñi'h

(Mt. 19.9; Mr. 10.11-12; Lc. 16.18)

³¹Rahbi za Ñi'h:

—Neezaa biinloh dxyi'dxyi ra' rii' desde galohyi: “Cuun chi'h zi bwiinn nin taa'ha che'hla ñi'h, nahpa rca'h ba loh dxihtsi pur nin rlaa'ha ba che'hla ba.”

³²Per na'h rñi'n loh tu, sidela la'h tuhbi ndxi'hw taa'ha ba che'hla ba nicala ayi naa gunna'h chi'h bwiinn gubwihlli, ndxi'hw chi zuhnn dxiaaba gunna'h chi loh guelgubwihlli chuu xtu'h bi, ya nin guchinaa cun tuhbi gunna'h gubwihlli, naa za ba tuhbi bwiinn gubwihlli.

Jesuhs ruluu'yi xcweenta ziga rudi'hi xchi'dxyi bwiinn

³³Rahbi za Ñi'h:

—Neezaa bihnn tu za'bi dxyi'dxyi bihn ra' xtaada guldo' tu des galohyi: “Ayi gucwe'za lu'h guza'loh lu'h dxyi'dxyi nin guñi' lu'h loh Dxiohs.” ³⁴Per na'h rñi'n ayi cu'tii lu'h lah Dxiohs nee cun lah ziahanru xica ra' cohsa chin rudi'hi xchi'dxyi lu'h; nin par dxibaa', laasii dxibaa' naa lahdxyi Dxiohs,

³⁵nee nin loh guidxyiyuh za, laasii guidxyiyuh naa ziga zi hasta rzuh ñaa' Ñi'h, nin guihdxyi Jerusalehn za laasii guihdxyi chi naa xteenn Rehyi nin lasahca ru, ³⁶nin la'h za tu ayi gucha'garwaa' tu naa gahca tu laasii ayi nuu guunn tu nachitsi o nagasa tuhbi dxi'h dxyihchyihca tu. ³⁷Sidela gahbi tu “Uuhn”, nahpa gaca uuhn, per sidela gahbi tu “Coh”, nahpa za gacan coh, laasii nin gudzii'baru dxyi'dxyi yihca dxyi'dxyi ra' nin naa xnehza rii', nadxaaba ni'chi.

Jesuhs ruluu'yi xa guunn lu'h cun nin rclaa'dzi gusa'cazii yi'h

(Lc. 6.29-30)

³⁸Rahbi za Ñi'h:

—La'h tu bihn dez galohyi guza'bi dxyi'dxyi: “Bizloh cun bizloh, nee lahyi cun lahyi.” ³⁹Per na'h rñi'n, ayi xi guunnee lu'h nin gusa'cazii yi'h; mas cha'yi sidela ni'chi cha'zi tuhbi lahdu cwahsa derehchu lu'h, neezaa stuhbi lahdu badi'hi. ⁴⁰Sidela chyuulla xclaa'dzi childxyinee yi'h tin cwe'hellu'hu ba xcamiilli lu'h, neezaa xchiquehta lu'h basaa'n guica'ha ba. ⁴¹Sidela chyuulla guunn jweersi yi'h gu'a lu'h tuhbi carga pur tuhbi milla, gwane si ba chiohpan, ⁴²ya cuun chi'h zi bwiinn nin guinaaba xiilla loh lu'h badi'hin nee ayi gwa'ha dxaaba lu'h loh bwiinn nin rdxih'n.

Ayi cwe'hesto' lu'h bwiinn nin rdxyi'chinee yi'h

⁴³Rahbi za Ñi'h:

—Bihn za tu nuu dxyi'dxyi dez galohyi rñi'n: “Gaantsii'hi lu'h xmihgu lu'h, ya bidxyi'chinee

la'h nin rdxyi'chinee yi'h." ⁴⁴Per na'h rñi'n gulgantsii'hi la'h nin rdxyi'chinee la'h tu ya gulcwihdxyi-gulguinaaba loh Dxiohs pur bwiinn nin ca'hanna'hla guunn mahla la'h tu, ⁴⁵tin zi'chi gaca tu llii'n Xtaada tu nin nuu dxibaa', pwihsi la'h Ñi'h rni'hi Ñi'h gubihdxyi rzia'ñih yihca ra' bwiinn nin rusaguu'dzi sto' ra' ñi'h nez loh Ñi'h nee cun neezaa para la'h ra' bwiinn nin rusahcaloh xchi'dxyi Ñi'h; nee rusiaaba za Ñi'h ñihsadxiah para la'h ra' bwiinn nin rbwihdxyi-rnaaba la'h Ñi'h, cun neezaa la'h za ra' bwiinn nin rusahcaloh xcweenta xchi'dxyi Ñi'h. ⁴⁶Ya sidela yi'h gantsii'hi lu'h nin nadzii'hi yi'h, ¿cuun xchi'h guelnaza'ca nin guica'ha tu? Hasta nin rusadxihlli impwestu para Roma ruhnn ra' zi'chi. ⁴⁷Ya sidela gughapaDxiohs tu la'h si nin naa ra' bwihtsi tu, ¿cuun xchi'h nin naa bwen nin cayuhnn tu? ¿Tayi zi'chi gahca dxi'h ruhnn ra' nin ayi naa ra' bwiinn Israel? ⁴⁸Gulga hca naza'catii', ziga naza'catii' za Xtaada tu nin nuu dxibaa'.

Jesuhs ruluu'yi cuun nin naa bwen guunn bwiinn

6 Rahbi za Jesuhs: —Ayi guti'chi tu dxyi'dxyi pur dzi'n za'ca si nin ruhnn tu tin sola gwa'ha ra' bwiinn xi ruhnn tu, laasii sidela sola guti'chi tu dxyi'dxyi pur xtsi'n za'ca tu ayi xi guica'ha tu loh Xtaada tu nin nuu dxibaa', ²ni'chin chin rudi'hi lu'h guhn la'h tuhbi bwiinn prohbi ayi za guuyi lu'hn loh bwiinn ziahan ziga ruhnn ra' bwiinn rusagui'hi ra' nez la'n guido' cun loh neziuh

ra' nezloh ra' bwiinn ziahan tin dxiahxinee ra' bwiinn chi la'h ra' ba. Na'h rñi'n la'ra' ba guca'ha guelnaza'ca nin ruhn tucagri guica'ha ra' ba. ³Chin gudi'hi lu'h guhn la'h bwiinn prohbi, ayi gusadxihn lu'h la'h chyuulla nin rucha'ga lu'h; ⁴bwi'hnnan per sola yi'h si naann lu'h, ya Xtaada lu'h nin nuu dxibaa' gwa'ha Ñi'h xa cayuhnn lu'h cweenta chi cun sola yi'h si naann lu'h, pwihsi zadxihlli Ñi'h bwen nin guunn lu'h chi.

Jesuhs ruluu'yi xa cwidxyi-guinaaba lu'h loh Dxiohs

(Lc. 11.2-4)

⁵Rahbi za Ñi'h:

—Chin cwidxyi-guinaaba tu loh Dxiohs, ayi guunn tu ziga ruhnn ra' bwiinn rusagui'hi ra' nin riuu'sto' ra' ñi'h gaca lasahca ra' nez loh ra' bwiinn nee la'n guido' o loh neziuh ra' ya rzu'nchiigah ra' ba rbwihdxyi-rnaaba ra' ba loh Dxiohs nicala loh dxiaa' ra' laasii riuu'sto' ra' ba guluu'yi ra' ba ziga ruhnn ra' ba tin guiñi' za'ca bwiinn pur la'h ra' ba, ya guchiin nin rñi'n, cun sola ziga ruhnn ra' ba rii' la'h ra' ba bwi'hnn gahn nin guica'ha ra' ba, ⁶per yi'h chin cwidxyi-guinaaba lu'h loh Dxiohs, biuu'garii la'ñi'hdzi lu'h, basie'w rwa' yihdzi lu'h chihpa ya chi'chi gudihdxyi-gunaaba loh Xtaada Dxiohs lu'h, laasii zi'chi la'h Ñi'h zuunee Ñi'h yi'h hohra chi, ya gwa'ha Xtaada lu'h cayuhnn lu'h ziga rclaa'dzi Ñi'h guunn lu'h zuni'hi Ñi'h guelnaza'ca yi'h. ⁷Nee loh cabwihdxyi-canaaba lu'h loh Ñi'h ayi guunn ziahan xchi'dxyi lu'h ziga ruhnn ra' bwiinn nin ayi naa ra'

bwiinn Israel; ruhnn ra' ba lligaaba chin rñi' ra' ba ziahan dxyi'dxyi loh canaaba ra' ba loh Dxiohs, mahzi ru cweenta guunn Dxiohs xchi'dxyi ra' ba per lliaa' zi ni'chi. ⁸Ni'chin ayi gaca tu ziga naa ra' ba, laasii la'h Xtaada tu nin nuu dxibaa' la'h Ñi'h naann la cuun nin rchi'hñ tu galoh nin guinaaba tu loh Ñi'h. ⁹La'h tu nahpa cwidxyi tu Dxiohs squii':

Xtaa'dahn nin nuu dxibaa',
xclaa'dzihn garaa ra' bwiinn
guiñi' za'ca ziga laa lu'h,

¹⁰xclaa'dzizahn gadzihn dxyih
dxi' lu'h guinabwa' lu'h loh
guidxyiyuh ziga r nabwa' lu'h
dxibaa'.

¹¹Rna'ba'hñ guillii-guillii guni'hi
lu'h guehta guida'w nu,

¹²cun basia'lda gahca sto' lu'h
xtuhlda nu nin rañihchi nu
loh Yu'bilu'h ziga rasaguu'dzi
sto' nu xcweenta bwiinn nin
ruñihchi loh nu,

¹³nee ayi za gusaa'n lu'h co'bañuh
bwiinn dxaaba la'h nu chin
guiclaa'dzi ba sino que
guhlda'h la'h nu loh ba, (laasii
xteenn lu'h naa guelrnabwa'
cun gueljweersi, cun lla'ñih
nin naa para tu'pazi).

¹⁴'Laasii sidela la'h tu gusaguu'dzi
sto' tu cun bwiinn nin ruñihchi
xilla zi'chi za Xtaada tu nin nuu
dxibaa' zia'lda za sto' Ñi'h xtuhlda
tu, ¹⁵per sidela ayi gusaguu'dzi sto'
tu pur bwiinn nin ruñihchi xilla loh
tu, pwihsi ayi za dxia'ldasto' Xtaada
tu nin nuu dxibaa' xtuhlda tu.

**Jesuhs ruluu'yi xa guunn ra'
bwiinn chin gucwaa'han ra' ba**

¹⁶Rahbi za Ñi'h:

—Chin gucwaa'han tu, ayi guunn
nalaasa loh tu ziga ruhnn ra' bwiinn
nin rusagui'hi bwiinn ra' nin ruluu'yi
nez loh ra' bwiinn chin rucwaa'han
ra' ba ruhnn nalaasa loh ra' ba tin
gwa'ha pa'hcaa bwiinn riigacwaa'han
ra' ba. Guchiin nin rñi'n loh tu cun
sola ziga ruhnn ra' ba zica'ha ra' ba
nin ruhnn tucabri guica'ha ra' ba.
¹⁷Ni'chin yi'h chin gucwaa'han lu'h,
gudxi'bi za'ca loh lu'h, ¹⁸tin zi'chi ayi
gacabwa' ra' bwiinn nuugacwaa'han
lu'h, tin Xtaada si lu'h nin nuu dxibaa'
gwa'ha cuun nin cayuhnn lu'h ya
zi'chi zuni'hi Ñi'h guelnaza'ca yi'h.

Guelnaza'ca nin nuu llaa'ndxibaa'

(Lc. 12.33-34)

¹⁹Rahbi za Ñi'h:

—Ayi cwachicwa'h tu guelnaza'ca
xteenn tu loh guidxyiyuh rii', nez
rii ra' maan nin ruñihchiloh lahdxi
cun guba'n, ²⁰sino que cwachicwa'h
lu'h xixteenn lu'h dxibaa' nez ayi
maan nin guñihchilohon, nez ayi za
guba'n cwaan. ²¹Pwihsi nez chuu
xquelnaza'ca lu'h ri'chi za chuu sto'
lu'h.

Bia'ñih nin nuu tihxi bwiinn

(Lc. 11.34-36)

²²Rahbi za Ñi'h:

—Bizloh bwiinn naa ziga bia'ñih
xteenn tihxi ba; pwihsi sidela la'h
bizloh lu'h naza'can, gaduhbi za tihxi
lu'h gahpa bia'ñih; ²³per sidela la'h
bizloh lu'h rahcan, gaduhbi za tihxi
lu'h nuu loh nacahyi, ipwihsi nacahyi
dusa guiñah gaduhbi tihxi lu'h!

Dxiohs cun mweeyi

²⁴'Ayi nin tuhbi bwiinn nin guunn
dzi'n loh chiohpa ballwaa'n, laasii

zidxyi'chinee ba tuhbi ballwaa'n chi ya stuhbi ba zahca nadzii'hi ba, o guca'sto' ba tuhbi ba ya stuhbi ba zibwe'hesto' ba. Ya ni'chin ayi nuu guca'sto' ba la'h Dxiohs sidela xquelnaza'ca si ba cadxi'hyi ba loh guidxyiyuh rii'.

Rahcane Dxiohs la'h ra' Ilii'n Ñi'h

²⁵Ni'chin nin na'h guiñi'n loh tu, ayi guunn tu ziahan lligaaba pur nin gahw tu o pur nin guee tu para guibahan tu, nee ayi za chuu tu ziahan lligaaba ca nehza sah xahba tu nin gacu tu. ¿Tayi ziroo' ru dxi'h lasahca xquelnabahan bwiinn loh ziga nin rahw ra' ba, ya neezaa tihxi bwiinn ziroo' ru lasahcan loh ziga lahdxi nin rahcu ba? ²⁶Gulgui'hnn lligaaba maani'hn ra' nin rzuh loh bwih xaloh nabahan ra' ma ayi raa'n ra' ma, ayi za rataa'ha ra' ma guiña'h, nee ayi za rgu'cha'yi ra' ma ñihza la'n yuu' ziga ruhnn tu, per nicala ayi xi nahpa ra' ma, Xtaada Dxiohs tu nin nuu dxibaa' rudi'hi xi rahw ra' ma. Pwihsi la'h tu, ¿tayi ruhnn tu lligaaba mahzi ru lasahca tu loh maani'hn ra'? ²⁷Pwihsi nicala riiu' ru tu ziahan lligaaba, ¿xa guunn lu'h guchioo' ru lu'h xquelnabahan lu'h mas tuhbi hohra? ²⁸¿Xixnaa chi'h riiu' tu lligaaba canehza sah xahba tu? Gulgui'hnn lligaaba dxia' billiiga ra' xa roo' ra'n loh dahan: ayi xi dzi'n ruhnn ra'n, ayi za rdxihba ra'n lahdxi. ²⁹Pwihsi rñi'n loh tu nin rrehyi Salomohn nicala ziahan roo' guelnaza'ca ra' nin guhpa ba, nicala guhta ba lahdxi za'ca per ayi guhldaa ñiñah xahba ba ziga pa'h dxia'

ra' rii'. ³⁰Sidela zi'chi rzuhcha'yi Dxiohs la'h ra' cwa'n nagaa ra' nin rñiah joosca ra' nin rii loh dahan nee guillii guica'dxihin loh dxih, ni'chin ¿xiala'h xchi'h la'htu ayi dxia'n guni'hi Ñi'h nin rchi'hn tu bwiinn nahda ra' nin ayi riiu' ayi ria'zi dxyi'dxyi xcweenta Dxiohs? ³¹Pwihsi ayi chuu tu lligaaba guiñi' tu: “¿Xi guida'w chi'h nu'h?”, o “¿Canehza sah lahdxi guidxiaacu nu?”, ³²laasii bwiinn nin ayi nu'nbwa' Dxiohs riiu' ra' ba lligaaba xa guidxeela ra' ba garaa ra' cohsa rii', per la'h tu nahpa tu tuhbi Xtaada tu nin nuu dxibaa' ya naann Ñi'h cuun nin rchi'hn tu, ³³ni'chin gulgadxi'hyi loh xquelnabwa' Ñi'h nee gulgazo'badxiahga gahca xchi'dxyi Ñi'h, ya zi'chi zuni'hi Ñi'h garaa nin guichi'hn tu. ³⁴Ayi gusio'ba yihca tu pur dxyih guillii, laasii guillii ziuu' nin gusio'ba yihca tu, laasii cada tubbigah dxyih ra' ze'nee ra'n lligaaba nin rusio'ba yihca bwiinn.

Ayi guluu'yi xcwihin lu'h la'h stuhbi bwiinn

(Lc. 6.37-38, 41-42)

7 Rahbi za Ñi'h:
—Ayi guluu'yi xcwihin tu lasaa' tu tin ayi za guluu'yi xcwihin za Dxiohs la'h tu, ²laasii sidela la'h tu guiñi'yah tu lasaa' tu pwihsi zini'yah za Dxiohs la'h tu zigapa'h guunnee tu lasaa' tu. ³¿Xixnaa rzuu lu'h ruta'tsi lu'h dxihlli nin nuu la'n bizloh bwihtsi lu'h, nee ayi rwa'ha xgah lu'h baltaadxiu nin nuu la'n bizloh lu'h? ⁴Nee sidela yi'h nuu tuhbi taa'ha baltaadxiu la'n bizloh lu'h, ¿xalla guunn chi'h lu'h gahbi

lu'h loh bwihtsi lu'h: "Da'nee loh lu'h gabwe'hehn dxihlli nin nuu'hun"? ⁵iBwiinn nin nihin ria'zi dxyi'dxyi yihca ñi'h! Babwe'hexgah baltaadxiu nin nuu loh lu'h, ya tin zi'chi dxiin loh lu'h gabwe'he lu'h dxihlli nin nuu la'n bizloh bwihtsi lu'h.

⁶Ayi gudi'hi tu xcohsa za'ca Dxiohs la'h chyuu chi'h zi bwiinn ra' nin naa ra' zigazi bwehcu ra', tin ayi gabia'gariinee ra' ba la'h tu chindxinee ra' ba la'h tu hasta dxyigah guzu'hyi ra' ba la'h tu. Zi'chi gahca za cohsa ra' nin lasahca ru ayi gudi'hi tun loh chyuu chi'h zi bwiinn laasii nuu ra' ba naa ra' ba zigazi cuuchi, rbwe'hesto' ra' ba cohsa za'ca ra' chi ya naa ra' ba ziga cuuchi nin guzu'ñaa' ra' ba yihcan.

**Gulguinaaba, gulchi'hyi, nee
gulgasihdzi rwaa' lee'**

(Lc. 11.9-13; 6.31)

⁷Rahbi za Ñi'h:

—Gulchezah gulguinaaba nin rchi'hn tu, pwihsi Dxiohs zuni'hi Ñi'h nin guinaaba tu; sidela xiilla chezah chi'hyi tu zidxeela tun, ziga nin guiclaa'dzi tu; sidela chezah gusihdzi tu rwaa' yuu' pwihsi zillaalan, ⁸laasii bwiinn nin riazah canaaba xiilla rca'ha ban; ya bwiinn nin riazah cadxi'hyi xiilla rdxeela ban; ya bwiinn nin riazah cagasihdzi rwaa'lee' rllaalan tin riuu'tii ba. ⁹Ni'chin la'h tu sidela chyulla tuhbi tu guinaaba llii'n tu nin gahw bi, çta ziaalla tu gudi'hi tu dxiah gahw bi xlaawaa'ha guehta? ¹⁰O çgu gudi'hi tu tuhbi bwe'lda gahw bi chin guinaaba bi

bwehlda? ¹¹Pwihsi la'h tu nicala naa tu bwiinn nadxaaba ra' per naann tu xa gudi'hi tu cohsa za'ca la'h ra' llii'n tu; ixi la'hxchi'h Xtaada tu nin nuu dxibaa' ayi dxia'han gudi'hi Ñi'h cohsa za'ca la'h ra' bwiinn nin guinaaban loh Ñi'h! ¹²Pwihsi, zi'chi garaa ra' cohsa nin xclaa'dzi tu guunnee ra' bwiinn la'h tu, zi'chi za gulgui'hnnan la'h ra' ba, laasii dee ra' naa nin rnabwa' xlehyi Moisehs cun neezaa zigapa'h nin baca'h ra' guehtu daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs.

**Cweenta xteenn rwaa' lee' nin
nade'he**

(Lc. 13-24)

¹³Rahbi za Ñi'h:

—Gulgui'hnn jweersi chu'tii tu nez rwaa' lee' bi'tu'hn, laasii rwaa' lee' cun loh neziuh nin zee para gabihldxyi nabi'hyin, ya ziahan ra' bwiinn rna'zu nehz chi, ¹⁴per rwaa' lee' cun loh neziuh nin rianee la'h bwiinn loh guelnabahan nacuubi bi'ti'hnan nee nagahnzan; ni'chin gulliaa'hayi'hn naa ra' bwiinn nin radxeela neziuhyi'hn chi.

**Riuu'nbwa' bwiinn yahga pur nin
rcah lohon**

(Lc. 6.43-44)

¹⁵Gulgahca nasiin pur bwiinn ra' nin rclaa'dzi gusagui'hi la'h ra' bwiinn; rñi' si ra' ba ruluu'yi ra' ba xchi'dxyi Dxiohs, nee rluu'yi si nado'laa'dzi ra' ba ziga tuhbi lli'hyi, per nez la'n lasto' ra' ba naa ziga zi tuhbi maan nin laa lohbo nin ña'laa'dzi duxa, ¹⁶per xtsi'n ra' ba zuhnn tin dxiu'nbwa' ra' tu la'h ra'

ba, pwihsi la'h tu naann ayi rcach uhva loh yahguichaa', ayi za rcach ñiigu loh yaguihchi. ¹⁷Pwihsi garaa ra' yahga za'ca rcach ra' ñinahxi za'ca lohon, ya yahga dxaaba ra' rcach za ñinahxi dxaaba loh ra'n. ¹⁸Yahga za'ca ra' ayi nuu guicah ñinahxi dxaaba loh ra'n, ya nin yahga dxaaba za ayi nuu guicah ñinahxi za'ca loh ra'n, ¹⁹ya garaa ra' yahga nin ayi rcach ñinahxi za'ca loh ra' ñi'h, chyuuga ra'n tin guica'dxih ra'n. ²⁰Zi'chi gahca za zahca dxu'nbwa' tu bwiinn za'ca laasii ruhnn ra' ba dzi'n za'ca.

Ayi garaa ra' dxi'h tu chu'tii hasta nuu Dxiohs nez dxibaa'

(Lc. 13-25-27)

²¹Ayi garaa ra' dxi'h nin rñi' loon: “iBallwaa'n, ballwaa'n!”, chu'tii loh guelrnabwa' xteenn Dxiohs nin nuu dxibaa', sino que la'h si nin guzo'badxiahga guunn ziga rclaa'dzi Xtaa'dahn nin nuu dxibaa' gaca. ²²Ziuu' ziahan ra' nin guñi' loon: “iBallwaa'n, ballwaa'n! ¿Tayi la'h dxi'h nu bachidi'yidxyi'dxyi nu xchi'dxyi lu'h pur lah Yu'bilu'h, nee pur lah za Yu'bilu'h babwe'he nu bwiindxaaba sto' ra' bwiinn, nee cun lah za Yu'bilu'h bachidi'hnn nu ziahan dzi'n roo' ra'?” ²³Per chi'chi guñi'n loh ra' ba: “Ayi nu'nbwa'tii'hihn la'h tu; imas cha'yi gulchesuu nez loon laasii la'h tu nin ruhnn ganaalla dzi'n dxaaba ra'!”

Chiohpa bwiinn ra' nin bwi'hnncha'yi ra' chiohpa yuu'

(Lc. 6.47-49; Mr. 1.22)

²⁴Rahbi za Ñi'h:

—Ni'chin bwiinn nin riuu'-ria'zi xchi'dxyi'hn, bwiinn chi naa ziga tuhbi bwiinn nasiin nin bwi'hnn yihdzi ñi'h yihca tuhbi dxiahnguïhdzi, ²⁵biaaba ñihsadxiah xihn ya biehta ñisyuhdo' gui'w ra' cun bwih duxa tin ñuhcwihiin yuu' chi per ayi bwi'hnnan gahn, laasii chihpa bidxi'dxiu simientu xteenn yuu' chi yihca dxiah chi. ²⁶Per bwiinn ra' nin rca'dxiahga si xchi'dxyi'hn ziga zi xiilla dxyi'dxyi si ra' nee ayi riuu' ayi ria'zi ra' ban bwiinn ra' chi naa ziga si tuhbi bwiinn pa'hyi nin bwi'hnn yihdzi ñi'h loh tuhbi playi yuhlli, ²⁷ya biaaba tuhbi ñihsadxiah xihn ya biehta ñisyuhdo' gui'w ra' cun bwih duxa ya bacwihin yuu' chi nin rraxtra yuu' chi ayi bia'han.

²⁸Ya chin guya'loh guñi' Jesuhs loh garaa ra' bwiinn nin rii ri'chi, badxyigaa' loh ra' ba cwenta ziga ruluu'yi Ñi'h, ²⁹laasii ruluu'yi Ñi'h zigapa'h tuhbi nin nahpa guelrnabwa', ayi ziga dxi'h ruluu'yi ra' mwehsu nin ruluu'yi xlehyi Moisehs.

Jesuhs basiaca la'h tuhbi bwiinn nin rahchyi guii'dxiu tihxi ñi'h

(Mr. 1.40-45; Lc. 5.12-16)

8 Ya chin biehta Jesuhs yihca dahan chi, ziahan duxa ra' bwiinn zie'gana'hla la'h Ñi'h, ²ya loh zeezah Ñi'h gwabiiga tuhbi bwiinn nin rahchyi guii'dxiu tihxi ñi'h nez loh Jesuhs, lwehgu bazu'nllihbi ba loh Ñi'h chi'chi rahbi ba loh Jesuhs:

—Daada, sidela zizi'guehlda lu'h zuhnn lu'h gahn gusiaca lu'h na'h.

³Ya chi'chi basaga'h Jesuhs naa Ñi'h tin cun naa Ñi'h bidxi' Ñi'h tihxi ba, chi'chi rahbi Ñi'h:

—Xclaa'dzihn dxiaa tihxi lu'h.

Ya hohra chi gahca guñihchiloh ra' guii'dxiu chi tihxi bwiinn chi ya biaca ba gueldxyihdxyi chi, ⁴ya chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—Ayi chyuloo guuyitii' lu'h xa biaca lu'h, sola gwagaluu'yi tihxi lu'h la'h si bixohza tin gwa'ha ba la'lu'h biaca, nee chenee za lu'h tuhbi guelguhn xcweenta nin biaca lu'h ziga rnabwa' xlehyi Moisehs tin garaa ra' bwiinn gacabwa' ra' ba la'lu'h biaca gueldxyihdxyi nin guhca lu'h.

Jesuhs basiaca la'h tuhbi xmooza capitahn Romanu

(Lc. 7:1-10)

⁵Ya loh guyuu'tii Jesuhs rwaal' guihdxyi Capernaum, badzihn tuhbi capitahn Romanu loh Ñi'h tin gudxi'hn ba loh Jesuhs, ⁶rahbi ba:

—Daada, tuhbi xmoo'zahn cayahcallu'hu rwaal' yiidzihn, ayi nuu guñi'bi bi nee nugasa'cazii guelnayaan duxa la'h bi.

⁷Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Ziza'hn tin gusia'cahn la'h bi.

⁸Ya chi'chi rahbi capitahn chi:

—Xtaa'dahn na'h, ayi xi lasahca'hn tin bwe'zi guzee Yu'bilu'h rwaal' yiidzihn; cun sola guñi' lu'h tuhbi xchi'dxyi Yu'bilu'h pur gueldxyihdxyi rii' ya zaria'han tihxi xmoo'zahn, ⁹laasii neezaa na'h naan xmooza ra' bwiinn nin rnabwa' na'h, ya zi'chi gahca za na'h rnabwa'n suldahdu, ya chin ra'pihn loh tuhbi ra' ba: “Gwah”, riah ba; ya chin ra'pihn loh stuhbi

ba: “Gudaa’”, ri' ba; ya chin ra'pihn loh xmoo'zahn: “Bwi'hn dee’”, ruhnn ban.

¹⁰Ya chin bihn Jesuhs dxyi'dxyi ra' rii', badxyigaa' duxa loh Ñi'h, chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' bwiinn nin na'hla la'h Ñi'h:

—Guchiin nin rñi'n loh tu, nin loh ra' bwiinn Israel nagahdxi guidxeela'hn nin tuhbi bwiinn nin mahzi riachii ru sto' ñi'h xchi'dxyi'hn ziga riachiisto' ndxi'hw rii'hin, ¹¹nee rñi'n loh tu ziahan ra' bwiinn dxi' nez lahdu hasta rtahn gubihdxyi cun nez lahdu hasta ria'zi gubihdxyi, ya zizohbanee ra' ba la'h guehtu Abrahñ, cun la'h guehtu Isaac cun guehtu Jacob loh mweella llaa'ndxibaa' hasta nuu Dxiohs, ¹²per bwiinn Israel ra' nin ayi guyuu'-guya'zi xchi'dxyi Dxiohs, bwiinn ra' chi guxe'hla Dxiohs loh nacahyi hasta guti'dxiloh ra' ba guelrza'cazii duxa, ri'chi hasta dxigah sihdzi gahw loh lahyi ra' ba cun gu'n nalasa duxa ra' ba.

¹³Ya chi'chi rahbi Jesuhs loh capitahn chi:

—Gubia'garii yihdxi lu'h, laasii nnah gaca ziga gwachiisto' lu'h na'h.

Ya hohra chi gahca biaca xmooza capitahn chi.

Basiaca Jesuhs la'h xnaan swehgra Pehdru

(Mr. 1:29-31; Lc. 4:38-39)

¹⁴Chi'chi gwah Jesuhs yihdxi Pehdru, ri'chi bwa'ha Jesuhs cayahcallu'hu xnaan swehgra Pehdru jwerta roo' nuu ba lli'a'h, na' ba loh lu'hn, ¹⁵ya bidxi' si Jesuhs naa naan chi, ya lwehgu baria'h

llia'h chi tihxi ba, ya chin gwastii naan chi lwehgu bwi'hnn ba tuhbi guelwahw para la'h ra' ba.

Jesuhs basiaca la'h ziahan ra' bwiinn nin rahcallu'hu

(Mr. 1.32-34; Lc. 4.40-41)

¹⁶Ya hohra nin ze'bwih gue'la gwanee ra' bwiinn la'h ziahan ra' bwiinn nin guyuu' bwiinnndaaba sto' ra' ñi'h loh Jesuhs, ya cun tuhbigah si dxyi'dxyi guñi' Jesuhs loh ra' bwiinnndaaba ra' chi lwehgu si baria'h ra' bwiinnndaaba ra' chi, ya cun neezaa basiaca Ñi'h la'h garaatii' ra' bwiinn ra' nin guhcallu'hu ra'. ¹⁷Squii' guhca tin guzohba dxyi'dxyi xcweenta ziga guñi' guehtu Isaías chin guñi' ba: "La'h ba guca'ha xqueldxyihdxyi ra' nu'h, ya zenee za ba xquelnayaan ra' nu'h."

Bwiinn ra' nin guclaa'dzi ñana'hla la'h Jesuhs

(Lc. 9.57-62)

¹⁸Ya chin bwa'ha Jesuhs ziahan ra' bwiinn rii gadiidxi Ñi'h, chi'chi gunabwa' Ñi'h tiidxinee Ñi'h xpwiinn ra' Ñi'h stuhbi lahdu rwaa' laguhn, ¹⁹ya ri'chi gwabiiga tuhbi mwehsu nin ruluu'yi xlehyi Moisehs loh Jesuhs ya rahbi ba:

—Mwehsu, xclaa'dzihn dxie'lda na'hla'hn Yu'bi lu'h nez hasta chi'h zi guzee lu'h.

²⁰Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Bwee'zu nahpa ra' ma guii'dxiu hasta riiu' ra' ma, ya maani'hn ra' nuu xpichiehza ra' ma, per na'h ziga naan Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw, nin hasta gucu'ga'hn ayi na'pahn.

²¹Ya chi'chi rahbi tuhbi nin naa xpwiinn Ñi'h loh Ñi'h:

—Daada, mas cha'yi basaa'n na'h guziaa'hahn tin chegaca'tsixelaa'n xtaa'dahn.

²²Ya chi'chi rahbi Jesuhs:

—Guda'na'hla si na'h, ya basaa'n guca'tsi ra' bwiinn guuchi la'h ra' lasaa' bwiinn guuchi ra' ba.

Bacwe'za Jesuhs tuhbi bwih roo' loh ñihsado'

(Mr. 4.35-41; Lc. 8.22-25)

²³Ya chin guyuu'tii Jesuhs la'n tuhbi laancha, cun neezaa ra' xpwiinn Ñi'h, ²⁴ya loh zeezahnee laancha chi la'h Ñi'h cun xpwiinn Ñi'h guzo'baloh tuhbi bwih roo' loh ñihsado' chi ya ola xteenn ñihsado' chi hasta dxyigah rbi'hyin yihca laancha chi, ya la'h Jesuhs mwersi hohra chi guta'llgahsi Ñi'h, ²⁵ya chi'chi gwagacwa'n ra' xpwiinn Ñi'h la'h Ñi'h tin rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—iDaada, bata'h xquelnabahan ra' nu'h laasii la'h nu'h caza'bi ñihsa!

²⁶Ya chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—¿Xixnaa rdxiyihbi duxa tu?

iLli'balla gulliaa'ha naa ziga riachiisto' tu xchi'dxyi Dxiohs!

Guya'loh si guñi' Ñi'h dxyi'dxyi ra' rii', chi'chi gwasu'nchii Ñi'h tin gunabwa' Ñi'h la'h bwih cun ñihsado' chi tin guridxyii ra'n, ya dxyii si babwih ra'n, ²⁷ya garaa ra' xpwiinn ra' Ñi'h badxyigaa' duxa loh ra' ba, chi'chi tuhbigah ra' ba gunaabadxyi'dxyi loh lasaa' ra' ba rahbi ra' ba:

—¿Chyuulla naa bwiinn rii?

iBwa'ha hasta bwih cun ñihsado' ruzo'badxiahga ra' xchi'dxyi ba!

**Bwiinn Gadara ra' nin guyuu'
bwiinnxaaba ra' sto' ra' ñi'h**

(Mr. 5.1-20; Lc. 8.26-39)

²⁸Ya chin badzihn Jesuhs nez stuhbi lahdu rwaa' laguhn xteenn Gadara, ri'chi la'h chiohpa ra' bwiinn nin nuu bwiinnxaaba sto' ra' ñi'h baria'h lahda ra' ba', ya chi'chi gwabiiga ra' ba loh Jesuhs, nez chi ña'laa'dzi duxa ra' ba nin tuhbi bwiinn ayi nuu sah neziuh chi, ²⁹ya lwehgu guzo'baloh rbwihdxyidxiah ra' ba rahbi ra' ba:

—¿Cuun nin rclaa'dzi lu'h guunnee lu'h la'h nu, Jesuhs Llii'n Dxiohs nin nuu nabahan dzi'tsi dxibaa'? ¿Ta ze' lu'h rii' tin gusa'cazii lu'h la'h nu galoh nin ria'dxi ru guiga'ha chieempa?

³⁰Nee gahxu ri'chi riayahw ra' nuhn ra' cuuchi loh dahan chi, ³¹ya gudxi'hn ra' bwiinnxaaba ra' nin nuu sto' ra' bwiinn chi loh Jesuhs rahbi ra' ba:

—Sidela yi'h gabwe'he lu'h la'h nu sto' bwiinn ra' rii', basaa'n chu'tii nu sto' ra' cuuchi ri'chi.

³²Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' bwiinnxaaba ra' chi:

—iGulcheh!

Ya chi'chi baria'h ra' bwiinnxaaba ra' chi sto' ra' ndxi'hw ra' chi ya chi'chi guyuu'tii ra' ba sto' ra' cuuchi, ya hohra gahca chi, garaatii' ra' cuuchi ra' chi gwatsi'bichii ra' ma rwaa' tuhbi guee'la, ya ri'chi gwaa'ñihsa ra' ma, ³³ya chin bwa'ha ra' nin cayahpa ra' la'h cuuchi ra' chi zi'chi guhca, ballu'n ra' ba ziaa ra' ba, ya chin badzihn ra' ba lahdxyi ra' ba bwii'yidxyi'dxyi ra' ba garaa ziga

guzahca ra' ba nee cun neezaa ziga babwe'he Jesuhs bwiinnxaaba sto' ra' bwiinn, ³⁴ya chi'chi garaa ra' bwiinn guihdxyi ra' chi biria'h ra' ba tin gwah ra' ba hasta zuu Jesuhs, ya chin badzihn ra' ba hasta zuu Ñi'h gunaaba ra' ba loh Ñi'h tin bare'h Ñi'h lahdxyi ra' ba.

**Basiaca Jesuhs la'h tuhbi bwiinn nin
ayi guhca ñiñi'bi**

(Mr. 2.1-12; Lc. 5.17-26)

9 Ya chin guya'loh guhca ra' dee', gucah Jesuhs la'n tuhbi laancha tin gudii'dxi Ñi'h rwaa' laguhn ya badzihn Ñi'h lahdxyi Ñi'h, ²ya ri'chi gwanee ra' bwiinn tuhbi bwiinn nin ayi guhca ñiñi'bi, na' ba loh tuhbi lu'hn, ya chin bwa'ha Jesuhs ziga riachiisto' ra' bwiinn chi la'h Ñi'h, chi'chi rahbi Ñi'h loh bwiinn nin rahcallu'hu chi: —Biahxi xii'hihn; la'h xtuhlda lu'h basia'pitiin.

³Ya chi'chi la'h paaldaa ra' mwehsu nin ruluu'yi lehyi Moisehs nin rii' ri'chi bwi'hnn ra' ba lligaaba:

—iDxyi'dxyi ra' nin guñi' dee' naan dxyi'dxyi ra' nin rñi'yah la'h Dxiohs!

⁴Per la'h Jesuhs la'h Ñi'h guhcabwa' cuun lligaaba nin riyyuhnn ra' ba ni'chin gunaabadxyi'dxyi Ñi'h loh ra' ba rahbi Ñi'h:

—¿Xixnaa nuu tu lligaaba dxaaba ra'? ⁵¿Cuun nin mahzi ayi guinagahn guñi'n? ¿Ta ga'pihn: “La'h xtuhlda lu'h basia'pitiin”, o ga'pihn: “Gwastii tin guzah”?

⁶Pwihsi rii' gulu'yi'hn nez loh tu tin gwa'ha tu na'h naan Llii'n Dxiohs

nin naa ndxi'hw nee na'pahn guelrnabwa' para gusia'pitiin xtuhlda ra' bwiinn guidxyiyuh.

Ya chi'chi rahbi Ñi'h loh bwiinn nin ayi guhca ñiñi'bi chi:

—Gwastii, tin guca'ha xlu'hn lu'h batiaa'han tin bwaa yihdzi lu'h.

⁷Ya seguihdu gahca gwastii bwiinn nin ayi guhca ñiñi'bi chi chi'chi bana'zu nehza ba ziaa ba para yihdzi ba, ⁸ya bwiinn ra' nin rii ri'chi chin bwa'ha ra' ba nin bwi'hnn Jesuhs, bidxyihbi ra' ba ya guzo'baloh cagadi'hi ra' ba guelzuxchiilli la'h Dxiohs pur nin baluu'yi Ñi'h nahpa Ñi'h guelrnabwa' rusia'pitii Ñi'h xtuhlda ra' bwiinn.

Jesuhs gudihdxyi la'h Mateu

(Mr. 2.13-17; Lc. 5.27-32)

⁹Ya chin guya'loh ni'chi, chi'chi baria'h Jesuhs ri'chi, ya delaanta ru bwa'ha Ñi'h la'h tuhbi bwiinn nin laa Mateu, zohba ba tuhbi lahta hasta rusadxihlli ba xcweenta impweestu para Roma, ya chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—Guda'na'hla na'h.

Chi'chi gwasu'nchii Mateu tin zeena'hla ba la'h Jesuhs, ¹⁰ya loh nin zohbayahw Jesuhs tuhbi guelwahw loh mwella rwa' yihdzi Mateu ri'chi badzihn za ziahan ra' nin rusadxihlli xcweenta impwestu Roma, cun snuhn ra' bwiinn nin ayi ruhnn cweenta xlehyi Moisehs, ya guzo'banee ra' ba la'h Ñi'h hasta zuu mwella tuhbi junta cun xpwiinn Ñi'h, ¹¹ya chin bwa'ha ra' bwiinn guido' nin laa fariseu ra' zohbanee Jesuhs la'h ra' bwiinn duhlda ra' chi loh mweella, chi'chi

gunaabadxyi'dxyi ra' ba loh ra' xpwiinn Ñi'h rahbi ra' ba:

—¿Xixnaa rahwee xmwehsu tu la'h ra' nin rusadxihlli xcweenta impwestu cun bwiinn duhlda ra'?

¹²Ya chin bihn Jesuhs riiñi' ra' ba zi'chi chi'chi rahbi Ñi'h:

—Bwiinn ra' nin ayi xi rahca ayi rchi'hn chee ra' ba loh dutohra, ni'chin mas cha'yi radxi'hyi dutohra hasta rahcallu'hu ra' bwiinn, ¹³ni'chin nnah guldxiaa tin gulgasi'dxi xcweenta nin ze' loh Xchi'dxyi Dxiohs tin gacabwa' tu nin rñi'in: “Na'h rclaa'dzihn galahsa sto' tu lasaa' tu, ayi rclaa'dzihn guni'hi tu guhn na'h.” Pwihsi na'h ayi ze'ldatiidxi dxi'hn la'h ra' bwiinn nin naza'ca sino que ze'ldahn tin cwiidxihn la'h ra' bwiinn nin nuu ra' xtuhlda ñi'h.

Xcweenta guel rucwaa'han

(Mr. 2.18-22; Lc. 33-39)

¹⁴Xpwiinn ra' Jwahn nin ruuro'bañihsa gwabiiga ra' ba loh Jesuhs tin gunaabadxyi'dxyi ra' ba loh Ñi'h rahbi ra' ba:

—La'h nu cun bwiinn fariseu ra' ziahan racwaa'han nu; ¿xixnaa chi'h la'h ra' xpwiinn ra' lu'h ayi rucwaa'han ra' ba?

¹⁵Chi'chi rahbi Jesuhs:

—¿Ta zahca cwih nalaasa bwiinn ra' nin bidu'hun zee ra' saa' gaduhbi nin zuunee nu'binbahyi la'h ra' bwiinn saa' chi? Per ziuu' dxyih chin guiria'caa nin bachinaa loh ra' ba chi'chisihn ayi ru cheezah saa' ya zucwaa'han ra' bwiinn saa' ra' chi, ¹⁶nee ayi za nin tuhbi bwiinn nin dxiu'nza'ca tuhbi lahdxu yu'xa guunn ban rramieenda

cun tuhbi lahdxi cuubi laasii ayi dxia'han za'can nahpa lahdxi cuubi chyi rgoo'bañuhun la'h lahdxi yu'xa chi ya rdxii'llun la'h lahdxi yu'xa chi ya zi'chi riazah'tii' ruzu'hyin la'h lahdxi yu'xa chi, ¹⁷ya zi'chi za vihnnu cuubi ayi guida'h la'n dxihdxi yu'xa, laasii zichiehzan dxihdxi yu'xa chi, ya zi'chi ziñihchiloh vihnnu chi cun dxihdxi chi. Ni'chin nahpa guida'h vihnnu cuubi la'n dxyihdxyi cuubi tin zi'chi nin tuhbi ra'n ayi ñichilohon.

Llii'ndxa'pa Jairu cun xcweenta tuhbi gunna'h nin bidxi' xahba Jesuhs

(Mr. 5.21-43; Lc. 8.40-56)

¹⁸Ya gaduhbi nin cañi' Jesuhs dxyi'dxyi ra' rii', badzihn tuhbi ndxi'hw nin lasahca loh ra' bwiinn Israel, ya lwehgu bazu'nllihbi ba loh Jesuhs, chi'chi rahbi ba:

—La'h llii'ndxa'pa'hn guya'loh guhchi nnahpa'h, per sidela yi'h sah lu'h ya gudzii'ba naa lu'h yihca bi, zibia'garii xquelnabahan bi.

¹⁹Ya hohra chi gahca zeenee Jesuhs la'h ra' xpwiinn Ñi'h tin zeenee Ñi'h la'h xtaada dxa'pa chi, ²⁰ya loh zeezah Jesuhs guyuu' tuhbi gunna'h nin zeena'hla la'h Ñi'h; gunna'h rii' naa la tsi'h bichiohpa yihza canee bi tuhbi gueldxyihdxyi xteenn nin naa bi gunna'h ya hohra chi gwabiiga bi nez dihtsi Jesuhs ya bidxi' bi loh xahba Ñi'h, ²¹laasii bwi'hnn bi lligaaba:

—Sidela na'h guidxi'n loh xahba Jesuhs ziaaca'hn.

²²Per la'h Jesuhs lwehgu gubia'garii Ñi'h bwa'ha-bwa'ha Ñi'h loh gunna'h chi, chi'chi rahbi Ñi'h:

—Gulahchidxyii sto' lu'h xii'hihn; pur nin gwachiisto' lu'h na'h ni'chin nnah la'h lu'h biaca.

Ya sequihdu desde hohra chi gahca biaca gunna'h chi, ²³ya loh zee gahdzihn Jesuhs rwaal' yihdzi bwiinn nin rnabwa' la'h ra' bwiinn Israel, bwa'ha Ñi'h riiyu'lda ra' muusca para chegaca'tsi ra' ba la'h dxa'pwi'hn chi, cun nee ra' za bwiinn ra' nin rii ra' ri'chi ru'n duxa ra' ba pur nin guhchi dxa'pwi'hn chi, ²⁴chi'chi rahbi Jesuhs:

—Gulgaria'h la'n ca, laasii dxa'pwi'hn rii' ayi guhchi dxi'h bi, sino que na'llgahsi si bi.

Ya bwiinn ra' chi chin bihn ra' ba guñi' Jesuhs zi'chi, sola ballihdzinee ra' ba la'h Ñi'h, ²⁵chi'chi babwe'he Jesuhs la'h ra' bwiinn chi la'ñuu' chi, chi'chi guna'zu Ñi'h naa dxa'pwi'hn chi, ya hohra chi gahca gwastii bi, ²⁶ya bidi'chi dxyi'dxyi loh garaa ra' guihdxyi ra' nin rii gadiidxi guihdxyi chi bacwa'hn Jesuhs la'h dxa'pwi'hn chi loh guelguhchi.

Cweenta xteenn chiohpa bwiinn nin ayi riin loh ñi'h

²⁷Ya loh nin baria'h Jesuhs nez bacwa'hn Ñi'h la'h dxa'pwi'hn nin guhchi, gwana'hla chiohpa bwiinn nin ayi riin loh ñi'h la'h Jesuhs zeebwihdxyidxiah ra' ba rahbi ra' ba:

—iBalahsa sto' lu'h la'h nu, llii'n guehtu Davihd!

²⁸Ya chin guyuu'tii Jesuhs la'n tuhbi yuu', chi'chi gwabiiga ra' garoopa bwiinn ra' nin rahca loh ñi'h chi nez zuu Jesuhs, ya chi'chi

gunaabadxyi'dxyi Ñi'h loh ra'
bwiinn ra' chi rahbi Ñi'h:

—¿Ta ruhnn tu lligaaba zahca
gusia'cahn loh tu?

Chi'chi rahbi ra' ba:

—Zuhnn lu'h gahn daada.

²⁹Ya chi'chi cun naa Ñi'h bidxi'
Ñi'h loh ra' ba, cun rahbi za Ñi'h:

—Nahpa zohba gahca ziga
riachiisto' tu zahca gusia'cahn loh
tu.

³⁰Ya zi'chi zi gubia'garii bwa'ha
ra' bwiinn chi, ya guñi' Jesuhs loh
ra' ba rahbi Ñi'h:

—Nee ayi guuyi tu dxyi'dxyi tin
ayi garia'caa dxyi'dxyi xcweenta
ziga gubia'garii gwa'ha bizloh tu.

³¹Per la'h ra' bwiinn chi ayi
gudxihpa sto' ra' ba, lwehgu
bati'chi ra' ba dxyi'dxyi gaduhbitii'
guihdxxyi chi nin basiaca Jesuhs
bizloh ra' ba.

Jesuhs basiaca la'h tuhbi bwiinn goopa

³²Ya loh nin babii ra' bwiinn
nin biaca loh ra' ñi'h, paaldaa
ra' bwiinn badzihnnnee ra' ba la'h
tuhbi bwiinn goopa nin nuu tuhbi
bwiinnxaaba sto' ñi'h loh Jesuhs,
³³ya loh nin babwe'hedxia'hla
Jesuhs bwiinnxaaba chi sto'
bwiinn goopa chi, lwehgu
guzo'baloh cañi' ba, ya bwiinn ra'
badxyigaa' duxa loh ra' ba rahbi ra'
ba:

—iNagahdxi chyu gwa'ha loh
guihdxxyi Israel dzi'n roo' ra' ziga
nin dxyudia'ha nu'h nnah!

³⁴Per la'h ra' bwiinn fariseu ra'
guñi' ra' ba rahbi ra' ba:

—Yu'pi nin naa ballwaa'n loh ra'
bwiinnxaaba badi'hi guelrnabwa'

la'h ni'ca, ni'chin rahca rabwe'he ba
bwiinnxaaba sto' ra' bwiinn.

Jesuhs ralahsasto' Ñi'h la'h ra' bwiinn

³⁵Ya ca'nzaa Jesuhs ziahan
ra' guihtxyi ra' cun rraandxu ra',
ca'ngaluu'yi Ñi'h dxyi'dxyi cuubi
xteenn xquelrnabwa' Dxiohs la'n
guido' bi'tu'hn ra' cada tuhbigah
lahta, nee cun neezaa ca'ngasiaca
Ñi'h la'h ra' bwiinn cun garaaloh
gueldxyihdxyi nin rahca ra' ba,
cun guelnayaan nin nuu tihxi ra'
ba, ³⁶ya chin bwa'ha Jesuhs loh ra'
bwiinn, balahsa duxa sto' Ñi'h la'h
ra' ba, pur nin ayi gaann ra' ba xi
guunn ra' ba nee bibiin lasto' ra' ba,
laasii naa ra' ba ziga lli'hyi ra' nin
ayi ballwaa'n ra' ñi'h, ³⁷ya chi'chi
rahbi Ñi'h loh ra' xpwiinn Ñi'h:

—Guchii pa'hcaan nuu ziahan
duxa ra' bwiinn guidxyiyuh nin
ayi nu'nbwa' xchi'dxyi'hn, nee
gulliaa'yi'hn naa ra' bwiinn nin
guluu'yin la'h ra' ba, nee naa
ra' ba ziga tuhbi li'hn ziahan per
sola paaldaa dxii' mooza, ayi
ziahan ra' ba; ³⁸ni'chin nin nahpa
gulguinaaba loh Daada nin rnabwa'
li'hn chi tin guixe'hla ba mooza ra'
tin guzia'tii ra' ba li'hn chi.

Gulii Jesuhs tsi'h bichiohpa bwiinn ra' nin guhca xpooxtla Ñi'h

(Mr. 3.13-19; Lc. 6.12-16)

10 Ya chi'chi gudihdxyi Jesuhs
la'h gadzi'h bichiohpa
bwiinn nin guhca xpooxtla Ñi'h tin
badi'hi Ñi'h guelrnabwa' la'h ra' ba
tin gabwe'he ra' ba bwiinnxaaba
sto' ra' bwiinn, nee tin gusiaca
za ra' ba la'h ra' bwiinn cun

cuun chi'h zi gueldxyihdxyi cun guelnayaan nin rahca tihxi ra' ba. ²Dee' ra' naa la'h ra' gadzi'h bichiohpa bwiinn ra' nin guhca xpooxtla Jesuhs: mwer tuhbi ba naa Simohn nin gule'helah za ra' ba Pehdru, cun bwihtsi ba nin laa Andrehs; cun Jacobo neezaa bwihtsi ba nin laa Jwahn, llii'nga'n Zebedeu la'h ra' ba; ³cun neezaa Felipe, Bartolomeh, Tomahs, cun Mateu nin basadxihlli xcweenta impwestu para Roma; cun Jacobo llii'n Alfeu, cun Lebeu nin rñi' ra' ba Tadeu; ⁴cun neezaa Simohn nin guyu' lahda ra' Cananista, cun Judas Iscariote nin biu'ntriehgu la'h Jesuhs loh ra' bwiinn nin gunaaba guhchi Ñi'h.

**Jesuhs gulu'nehza la'h gadzi'h
bichiohpa xpwiinn Ñi'h tin
bagaluu'yi ra' ba xa naa
xquelrnabwa' Dxiohs**

(Mr. 6.7-13; Lc. 9.1-16)

⁵Ya chi'chi gulu'nehza Jesuhs la'h gadzi'h bichiohpa xpwiinn Ñi'h tin gwagaluu'yi ra' ba dxyi'dxyi cuubi za'ca xteenn xquelrnabwa' Dxiohs ya rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Ayi chee tu loh guihdxyi ra' nin rii ra' bwiinn ziitu nin ayi naa ra' bwiinn Israel, nee ayi za chee tu loh guihdxyi ra' nin rnabwa' Samaria. ⁶Mas cha'yi gulcheh loh guihdxyi ra' hasta rii ra' bwiinn Israel nin naa ra' ziga lli'hyi ra' nin rii za'bi, ⁷tin gulgahbi loh ra' ba la'h hohra biga'ha guinabwa' Dxiohs la'h ra' ba. ⁸Nee gulgasiaca gahca la'h ra' bwiinn dxyihdxyi, neezaa gulgacwa'n la'h ra' bwiinn loh guelguhchi, cun gulgasiaca

za tihxi ra' bwiinn nin rahchyi guii'dxyu tin dxiaca ra' ba, cun neezaa gulgabwe'he bwiinnxaaba sto' ra' bwiinn. Ziga zi bagaa'dahn guelrnabwa' rii' la'h tu zi'chi za gulgagaa'da xtsi'n tu la'h ra' bwiinn nin rii guihdxyi ra' hasta gadzihn tu, ⁹nee ayi za chenee tu ohro nin plahta nin cohbre la'n dxihdxyi mweeyi tu; ¹⁰nin buxa ayi za chenee tu para loh neziuh. Ayi za chenee tu chiohpa nehza xahba tu, sino que nin nahcu si tu chenee tu; nin tahba tu nin buxtohn, laasii bwiinn nin ruhnn dzi'n rga'ha rca'ha ba nin gahw ba.

¹¹'Ya chin gadzihn tu tuhbi guihdxyi o tuhbi rraandxu, ri'chi gulchi'hyi tuhbi bwiinn nin naza'ca naa xmohda ñi'h ya guldxi'a'han yihdzi ba hasta dxyihyi nin garia'h tu ri'chi, ¹²ya chin chu'tii tu rwa' yuu' chi, gulgaga'paDxiohs la'h ra' bwiinn nin nuu yuu' chi. ¹³Ya sidela la'h ra' bwiinn nin nuu yuu' chi naa ra' bwiinn nin nu'nbwa' Dxiohs zica'ha ra' ba guelrbwihdxyii sto'. Per sidela la'h ra' ba ayi naa ra' ba bwiinn za'ca nahpa zabia'garii guelrbwihdxyiisto' chi loh tu, ¹⁴ya sidela la'h ra' ba ayi gusaa'n ra' ba chuu tu rwa' yihdzi ra' ba o ayi guzo'badxiahga ra' ba xchi'dxyi'hn nin guluu'yi tu loh ra' ba; gulgaria'h rwa' yihdzi ra' ba o rwa' guihdxyi chi ya ri'chi gultsihbi ñaa' tu ziga tuhbi sehn nanchii guyuu' xtuhlda ra' ba. ¹⁵Guchiin nin rñi'n loh tu dxyih nin gaca jwisi loh guihdxyiyuh ziroo' ru guelza'cazii dxiaaba loh guihdxyi ra' chi que ziga guhca loh guihdxyi xteenn ra' bwiinn Sodoma

cun loh guihdxyi xteenn ra' bwiinn Gomorra.

Xcweenta nin guidxyi'chinee ra' bwiinn la'h xpwiinn Jesucristu

¹⁶Rahbi za Ñi'h:

—iGulguia'haloh! Na'h guixe'hla'hn la'h tu ziga zi lli'hyi ra' loh ra' bwiinn ra' nin naa ra' ziga zi bweew; pwihsi gulgahca nasiin ziga zi bwe'lda per nee gulgahca za nado'laa'dzi ziga palohmwi'hn ra', ¹⁷nee gulgahca nasiin pur xcweenta bwiinn ra' laasii ziu'n ra' ba ntriehgu la'h tu loh ra' guxchisi ra', ya zidxi'ldxinee za ra' ba la'h tu la'n guido' bi'tu'hn ra' hasta gadiaa'ha tu chin cwdxyi tu Dxiohs, ¹⁸nee hasta zianee ra' ba la'h tu nez loh ra' guxchisi, cun nezloh xpwiinn gobierna ra', pur xcweenta nin riachiisto' tu xchi'dxyi'hn; ya pur ni'chin zahca guiñi' tu xchi'dxyi'hn loh ra' ba cun loh za ra' bwiinn ziitu nin ayi naa ra' bwiinn Israel, ¹⁹per chin chenee ra' ba la'h tu loh ra' guxchisi ayi guunn tu ziahan lligaaba xa guiñi' tu, o xi gahbi tu loh ra' ba laasii chin zo'baloh guiñi' tu Dxiohs gahca guni'hi dxyi'dxyi ra' nin guiñi' tu loh ra' ba, ²⁰laasii ayi guunn tu lligaaba la'h tu naa tu nin guiñi', sino que Spíritu Santu xteenn Xtaada tu nin nuu dxibaa' naa nin guiñi' pur xcweenta tu.

²¹Bwiinn ra' nin nuu ra' bwihtsi ra' ñi'h ziu'n ra' ba ntriehgu bwihtsi ra' ba tin gachi ra' bi, ya zi'chi za guunn ra' paah ra' cun llii'n ra'ba ya llii'n ra' ba ziahsa ra' bi tin ziu'n ra' bi ntriehgu la'h ra' xcuzahn ra' bi tin gachi ra' ba.

²²Ya garaatii' ra' bwiinn guidxyiyuh guidxyi'chinee la'h tu

pur nin riachiisto' tu xchi'dxyi'hn. Per bwiinn nin chezahnee dzi'tsi xchi'dxyi'hn hasta la'n dxyih nin guibia'gariin loh guidxyiyuh stuhbi, bwiinn chi gaca xpwi'nnahn.

²³Chin guica'hna'hla ra' ba la'h tu tuhbi guihdxyi, gulgallu'n tin gulchee para stuhbi guihdxyi; pwihsi rñi'n loh tu pweda nin nagahdxi garah loh guihdxyi ra' xteenn Israel guica'nzaa tu chin la'h dxyih ba bazaa' dxi' Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw stuhbi.

²⁴Nin tuhbi bwiinn nin rusi'dxi ayi lasahca ru ba loh xmwehsu ba, ya zi'chi gahca za tuhbi mooza ayi xi guilasahca ba loh daada nin naa xballwaa'n ba. ²⁵Ni'chin cun dxia'han bwiinn nin rusi'dxi, gaca ba ziga naa xmwehsu ba, ya mooza gaca ba ziga naa xballwaa'n ba, ya sidela guiñi' ra' bwiinn la'h nin naa ballwaa'n xteenn tuhbi yuu' Belzebuu, lliaa' lla bwiinn ra' nin nuu rwa' yihdzi ba, ¿cuunlla nin guiñi' ra' ba loh ra' bwiinn chi?

Chyu nahpa guidxyihbi ra' bwiinn

(Lc. 12.2-9)

²⁶Rahbi za Jesuhs:

—Pwihsi rñi'n loh tu ayi guidxyihbi tu la'h ra' ba laasii ayi nuu xi tiidxi rala'n, nahpa zadxeelan; nee zi'chi za xilla nin chuula'n nahpa zaria'caa'han.

²⁷Dxyi'dxyi ra' nin rñi'n loh tu loh dxyigahsi, gulguiñi'n loh ra' bwiinn loh bia'ñih xteenn gubihdxyi radxyii; ya dxyi'dxyi ra' nin rñi'n loh tu dxyigahsi chi, dxyigah gulcwidxyidxiah chin guiñi' tun desde yihca yuu' loh ra' bwiinn. ²⁸Ayi guidxyihbi tu la'h ra'

bwiinn nin chiinn la'h bwe'ltihxi tu, laasii la'h xaalma tu ayi gaca chiinn ra' ban, ni'chin mas cha'yi gulguidxyihbi la'h Dxiohs laasii la'h Ñi'h zahca chiinntii' Ñi'h la'h tu nee cun zahca za cu'nehza Ñi'h la'h tu gabihldxyi par tu'pazi.

²⁹Ya la'h tu naann la rdoo' chiohpa maani'hn pur tuhbi ga'yu, per nin tuhbi ra' maani'hn chi ayi riaaba loh yuh sidela la'h xtaada tu ayi gusaa'n Ñi'hn. ³⁰Zi'chi gahca za la'h tu, hasta dxyichyihca tu la'n nagaabala, ³¹ni'chin nin ayi guidxyihbi tu, laasii la'h tu ziroo' ru lasahca tu loh ziahan ra' maani'hn.

**Nin riu'nbwa' la'h Jesuhs loh ra'
bwiinn**

(Lc. 12.8-9)

³²Rahbi za Ñi'h:

—Ya cuun chi'h zi ra' bwiinn nin guze'ta xcwee'ntahn loh ra' bwiinn, zi'chi za na'h ziñi'n xcweenta bwiinn chi loh Xtaa'dahn nin nuu dxibaa', ³³per bwiinn ra' nin guñi' ayi naa ra' ba xpwiinn ra'n, zi'chi za na'h ziñi'n loh Xtaa'dahn nin nuu dxibaa' ayi naa ra' ba xpwiinnra'n.

**Pur xcweenta Jesuhs rlaa'ha lasaa'
bwiinn**

(Lc. 12.51-53; 14.26-27)

³⁴Rahbi za Ñi'h:

—Ayi guunn tu lligaaba guelbrahchidxyiisto' ze'ldane'hn loh guidxyiyuh rii', sino que pur na'h zilaa'ha lasaa' ra' ba. ³⁵Na'h ze'ldahn tin pur na'h zidxyi'chinee tuhbi ndxi'hw la'h xtaada ba, ya dxa'pa zidxyi'chinee za bi la'h

xmaah bi, ya guyihdzi zidxyi'chinee za bi la'h xnanswehgra bi. ³⁶Ni'chin lasaa' gahca ra' tuhbi bwiinn ziga nuu ra' ba rwaa' tuhbi yuu' zidxyi'chinee lasaa' ra' ba.

³⁷Bwiinn nin ruca'h ru sto' ñi'h la'h xtaada ñi'h cun xmaah ñi'h, mahziru que ziga na'h, bwiinn ra' chi ayi gallu'yi gaca xpwiinnahn; zi'chi gahca za bwiinn nin nadzii'hi ru llii'nga'n ra' ñi'h o llii'ndxa'pa ra' ñi'h que ziga na'h bwiinn ra' zi'chi ayi gallu'yi gaca ra' xpwiinnahn, ³⁸ya bwiinn ra' nin ayi gu'a xcruhzi ñi'h tin dxie'na'hla ba na'h bwiinn chi ayi naa ba tuhbi xpwiinnahn. ³⁹Ya bwiinn nin rdxihyi si xa ta'h xquelnabahan ba zuñihchi ban, per bwiinn nin guñihchi xquelnabahan ñi'h pur na'h zadxeela ban.

Guel rgaa'da

(Mr. 9.41)

⁴⁰Rahbi za Ñi'h:

—Bwiinn ra' nin guni'hi rwaa' yihdzi ñi'h dxia'han tu cun gaduhbi sto' ra' ba pwihsi zuni'hi za ra' ba rwaa' yihdzi ba dxia'hanahn cun gaduhbi sto' ra' za ba; zi'chi gahca za sidela guunn ra' ba zi'chi na'h cun gaduhbi sto' ra' ba zuhnn za ra' ba zi'chi cun la'h Xtaa'dahn nin nuu dxibaa' nin gulu'nehza na'h loh guidxyiyuh rii'. ⁴¹Bwiinn nin guni'hi yihdzi ñi'h dxia'han tuhbi bwiinn nin rñi' xchi'dxyi Dxiohs laasii ze' ba pur xcweenta Dxiohs, zica'ha za ba la'h gahca ziga tuhbi guelnaza'ca nin rca'ha bwiinn nin rñi' xchi'dxyi Dxiohs. Zi'chi gahca za la'h bwiinn nin guni'hi yihdzi ñi'h dxia'han tuhbi ndxi'hw nin naa za'ca xmohda ñi'h

laasii naa ba bwiinn za'ca, zica'ha za ba la'gahca ziga guelnaza'ca nin guica'ha ndxi'hw nin naa za'ca xmohda ñi'h chi. ⁴²Ya cuun chi'h zi za bwiinn nin gudi'hi nicala tuhbi llihga ñihsa naga'ldiuh la'h ra' bwiinn gulliaa'yi'hn ra' rii' nin naa ra' xpwi'nnahn, guchiin nin rñi'n zica'ha ra' ba tuhbi cohca za'ca.

Guxe'hla Jwahn nin ruo'bañihsa xpwiinn ba tin gwaganaabadxyi'dxyi ra' ba loh Jesuhs

(Lc. 7.18-35)

11 Ya chin guya'loh bwii'yidxyi'dxyi Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h xa guunn ra' ba xtsi'n Ñi'h, chi'chi guna'zu nehza Ñi'h loh guidxyi ra' nin rnabwa' gui'dxyi chi tin zee galuu'yi Ñi'h xchi'dxyi Dxiohs la'h ra' bwiinn, ²ya gaduhbi nin nuu Jwahn nin ruo'bañihsa la'n lahtsi dxi'ba, bihn ba xcweenta dzi'n ra' nin cayuhnn Jesuhs, ni'chin nin guxe'hla Jwahn paaladaa ra' xpwiinn ba ³tin gwaganaabadxyi'dxyi ra' ba loh Jesuhs sidela la'hpa'h Ñi'h naa Ñi'h Crixtu o ñibweza ru ba dxi' stuhbi bwiinn, ⁴ya chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Guldxiaa tin gulgahbi loh Jwahn garaa ra' nin caywa'ha tu cun nin cayihn tu; ⁵gulgahbi la'h ra' bwiinn nin rahcaloh ñi'h, la'hloh ra' ba biaca, bwiinn ra' nin ayi nuu sah la'h ra' ba rzah, bwiinn ra' nin rahchyi guii'dxyu tihxi ñi'h la'h guii'dxyu chi guñihchiloh tihxi ra' ba, bwiinn ra' nin rahca dxiahga ñi'h la'h dxiahga ra' ba ballaala, bwiinn ra' nin guhchi la'h ra' ba babahn loh guelguhchi, ya bwiinn

prohbi ra' nin cabweeza gacanee Dxiohs la'h ra' ba, la'h ra' ba cagazo'badxiahga xchi'dxyi Dxiohs nin guta'h la'h ra' ba loh duhlda. ⁶iDichohsa naa ra' bwiinn nin ayi gusaa'n xcweenta ziga riachiisto' ra' ba na'h!

⁷Ya chin babii ra' xpwiinn Jwahn loh Jesuhs chi'chi guzo'baloh guñi' Ñi'h xcweenta Jwahn loh ra' bwiinn, rahbi Ñi'h:

—¿Chyu ni'ca gwagua'ha tu loh dahan? ¿Ta tuhbi ñihta nin biehla gudzihibi bwih? ⁸Ya sidela ayi ni'chi dxi'h, ¿xiilla gwagua'ha si chi'h tu? ¿Ta gwagua'ha tu tuhbi ndxi'hw nin nahcu lahdxi za'ca? La'h tu naann tu sola yihdzi tuhbi bwiinn nin rnabwa' duxa nuu bwiinn ra' nin nahcu lahdxi za'ca. ⁹Ya nnaha xchi'h, ¿xi pur biria'h chi'h tu? ¿Ta tin gwagua'ha tu tuhbi bwiinn nin rñi' xchi'dxyi Dxiohs? Zi'chi pwihsi, tuhbi bwiinn nin naa bwiinn nin mahziru lasahca que ziga daada ra' nin guñi' xchi'chi Dxiohs. ¹⁰Xcweenta Jwahn ni'chi ruze'ta loh Xchihtsi Dxiohs hasta rahbi squii':

Zixe'hla'hn tuhbi xpwi'nnahn galohtii' tin la'h ba guzuhnayaa neziuh nin guzee lu'h.

¹¹'Guchiin nin rñi'n loh tu, garaa ra' ziga bwiinn ra' nin raalaa ra' loh guidxyiyuh rii' pur gunna'h, nagahdxi dxiinloh nin tuhbi bwiinn nin nagahdxi gaca lasahcatii' ziga Jwahn nin ruo'bañihsa, per nin naa bi'tu'hntii' loh xquelrnabwa' Dxiohs ni'chi mahzi lasahca loh Jwahn.

¹²'Dez la'n dxyih ra' nin guzo'baloh ruluu'yi Jwahn, cun para hasta nnahyi

nuu ziahan duxa ra' bwiinn nin xclaa'dzi chuu ra' loh xquelnabwa' Dxiohs lajweersi, ya snuhn ra' ba lajweersi xclaa'dzi ra' ba cwe'hellu'hu ra' ba loh guelnabwa' xteenn Dxiohs.

¹³Garaa ra' bwiinn ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs cun ziga naa xlehyi Moisehs guñi'xgah ra' ba xcweenta ziga cohsa ra' nin gaca, cun para la'n dxyihyi nin bi' Jwahn, ¹⁴ya sidela xclaa'dzi tu chechiisto' tu dxyi'dxyi rii', la'gahca Jwahn naa Elías ndxi'hw xteenn Dxiohs nin nahpa dxi'.

¹⁵Bwiinn ra' nin zohballaala dxiahga ra' ñi'h, gulchuu' gulcha'zi dxyi'dxyi rii'. ¹⁶¿Cuun nin xñah ziga xñah ra' bwiinn nin rii nabahan la'n dxyih ra' rii'? Rluu'yi ra' ba ziga zi xñah ra' nuhn biñi'n nin riidzihta loh dxiaa' hasta rdoo' xica, ya cañi' ra' bi loh ra' lasaa' ra' bi jweersi roo: ¹⁷“Bachidxi'lda nu bichiwwu tin ñudxia'ha tu per ayi badxia'ha tu; bachidxi'lda nalaasa za nu tin ñu'n tu, per ayi za bi'n tu.”

¹⁸Laasii bi' Jwahn nin ayi gudahw ba ziahan nin ayi za gwaa' ba vihnnu, nee rahbi tu nuu tuhbi bwiinnndaaba sto' Jwahn. ¹⁹Ya lwehgu gahca badzihn Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw, rahw ba nee ree' za ba vihnnu, ya rahbi tu naa ba tuhbi nin rahw chi'h zi cun ree' chi'h zi, cun naa za ba nin rdxaga loh ra' bwiinn nin rsadxihlli impwestu cun bwiinn nin ayi ruzo'badxiahga lehyi, per xquelnasiin Dxiohs naa raria'caa ruluu'yi xcweenta bwiinn ra' nin ruzo'badxiahga xchi'dxyi Ñi'h.

Guihdxyi ra' nin ayi bazo'badxiahga xchi'dxyi Jesucristu

(Lc. 10.13-15)

²⁰Ya chi'chi guzo'baloh Jesuhs gudxihndxinee dxyi'dxyi Ñi'h la'h

ra' bwiinn guihdxyi ra' nin bwa'ha dzi'n roo' ra' nin bwi'hnn Ñi'h, laasii la'h ra' bwiinn guihdxyi ra' chi ayi rusaguu'dzi sto' ra' ba nez loh Dxiohs, ya chi'chi rahbi Jesuhs:

²¹—iProhbi za la'h tu bwiinn guihdxyi Corazihn, cun neezaa la'h za tu bwiinn guihdxyi Betsaida prohbi za la'h tu!, laasii sidela la'h ra' bwiinn guihdxyi Tiru cun bwiinn guihdxyi Sidohn ñwa'ha ra' ba dzi'n roo' ra' nin bwi'hnna'hn nez loh tu, nahpa ñazah ra' ba xneziuh Dxiohs nee ñahcu ra' za ba lahdxi lluhn cun ñuro'ba ra' ba cobadeh yihca ra' ba. ²²Ni'chin chin guunn Dxiohs jwisi loh guidxyiyuh rii' mahzi ru gusa'cazii Ñi'h la'h tu loh ra' bwiinn Tiru cun bwiinn Sidohn ra'. ²³Ya la'h tu bwiinn guihdxyi Capernaum, ¿ta ruhnn chi'h tu lligaaba par dxibaa' gacah tu? iSidela nnah mas la'n gueeta gabihldxyi dxiehta tu!, laasii sidela loh guihdxyi Sodoma ñu'nnahn dzi'n roo' ra' nin bwi'hnna'hn loh tu, guihdxyi chi nahpa ñazah za'ca hasta la'n dxyih ra' rii'. ²⁴Ni'chin nnah rñi'n loh tu la'n dxyih nin gaca jwisi loh guidxyiyuh, ziroo' ru guelrza'cazii guni'hi Dxiohs la'h tu que ziga guza'ca ra' bwiinn guihdxyi Sodoma.

Gultaa' na'hla na'h ya zahpa tu guelruzi'laa'dzi

(Lc. 10.21-22)

²⁵Ya la'n dxyih ra' chi rahbi Jesuhs:

—Zuxchiilli lu'h Xtaa'dahn nin rnabwa' dxibaa' cun loh guidxyiyuh, laasii cagaluu'yi lu'h la'h ra' bwiinn nado'laadzi nin naa ziga bweezu ra' cohsa ra' nin guluu'la'n lu'h loh ra' bwiinn naann ra', cun loh nin

rahcabwa', ya baluu'yi lu'h'n nez loh ra' bwiinn ra' nin ayi xi dxiuu. ²⁶Zi'chi, Paah, laasii zi'chi ruhnn lu'h lligaaba naa bwen gaca.

²⁷Laasii la'h Xtaa'dahn biu'n ntrihgu garaatii' loon, ya ayi chy nu'nbwa' la'h Llii'n Ñi'h; sola la'h Daada Dxiohs nu'nbwa' Ñi'h la'h Llii'n Ñi'h. Ya ayi za chy nu'nbwa' la'h Daada Dxiohs, sola Llii'n Ñi'h nu'nbwa' la'h Ñi'h, cun neezaa bwiinn ra' nin gudihdxyi Llii'n Ñi'h dxiu'nbwa' la'h Xtaada Ñi'h. ²⁸Gultaa' nez loon garaa tu nin babadxahga cun nin cagasi'naa'ha ra' duhlida, laasii na'h guni'hihn guelrzi'laa'dzi la'h tu, ²⁹per gulgasi'dxi guunn tu dzi'n nin gulu'yi'hn la'h tu, nee gulgasi'dxigahca xcwee'ntahn laasii naan bwiinn nagu'dzi sto' cun nahpa Zahn paseensi la'h tu, ya sidela guunn tu squii' zidxeela tu hasta gapa xaalma tu guelruzi'laa'dzi, ³⁰laasii dzi'n nin gulu'yi'hn la'h tu cun garaa nin gusagwa'hn la'h tu, ayi xi guinaa'ha ra'n.

Batíaa'ha ra' xpwiinn Jesuhs trihgu dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel

(Mr. 2.23-28; Lc. 6.1-5)

12 Ya dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel, zeezah Jesuhs loh yuh ra' hasta na' trihgu, pwihsi la'n dxyih chi bichia'hn ra' xpwiinn Ñi'h, ya chi'chi guzo'baloh bachywa'h ra' ba trihgu tin gullo'ba ra' ba bwii'dzi'hn ra' chi gudahw ra' ban, ²ya chin bwa'ha ra' nuhn bwiinn guido' nin laa fariseu ni'chi chi'chi rahbi ra' ba loh Jesuhs:

—Bwa'ha cayuhnn ra' xpwiinn lu'h ziga nin ayi rusaa'n lehyi gaca dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel.

³Ya chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—¿Ta nagahdxi gu'lda tu loh Xchihtsi Dxiohs hasta rñi' cuun nin bwi'hnn guehtu Davihd tuhbi dxyih nin bichia'hn ba cun garaa ra' xpwiinn ba? ⁴Pwihsi guyuu'tii ba la'n xquido' Dxiohs tin gudahw ba pahnn nin ayi nuu gahw ra' bwiinn ziga xpwiinn ba o ziga la'h za ba, laasii la'h dxi'h ra' bixohza rahca rahw pahnn chi. ⁵O ¿nagahdxi gu'lda tu loh xchihtsi lehyi Moisehs xa ruhnn ra' bixohza la'n guido' dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel, ruhnn ra' ba xtsi'n ra' ba, per ayi xi xtuhlida ra' ba? ⁶Pwihsi rñi'n loh tu rii', zuu tuhbi nin lasahca ru loh ziga lasahca guido' roo'. ⁷Pwihsi la'h tu ayi guhcabwa' tu xi zee loh Xchi'dxyi Dxiohs rii': “Pwihsi nin xclaa'dzihn guunn tu galahsasto' tu la'h ra' bwiinn lasaa' tu xlawaa'ha guni'hi tu guhn na'h.” Sidela ñahcabwa' tun ayi ñudzii'ba tu duhlida yihca bwiinn nin ayi xi xtuhlida ñi'h, ⁸laasii la'h Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw naa Daada loh dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel.

Bwiinn nin gubihdxi naa ñi'h

(Mr. 3.1-6; Lc. 6.6-11)

⁹Ya chin babii Jesuhs ri'chi, chi'chi guyuu'tii Ñi'h la'n tuhbi xquido' bi'tu'hn ra' bwiinn Israel, ¹⁰ya la'n guido' chi zohba tuhbi ndxi'hw nin gubihdxi naa ñi'h, ya laasii riidxi'hyi bwiinn Israel ra' chi xa guca'chiah

dxixi'hw ra' ba la'h Ñi'h, ni'chin nin rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—¿Ta rusaa'n lehyi gusiaca lu'h tuhbi bwiinn dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel?

¹¹ Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Chyu tuhbi ndxi'hw nin dxa'ga loh tu nahpa tuhbi lli'hyi ya sidela la'h ma dxiaaba ma la'n tuhbi bizee dxyih nin ruzi'laa'dzi tu, ¿tayi chi'h gabwe'he tu ma la'n bizee dxyih chi gahca nicala naa dxyih nin ruzi'laa'dzi tu? ¹² Pwihsi ziahan duxa ru lasahca tuhbi bwiinn loh tuhbi lli'hyi, pwihsi ni'chin nin zusaa'n lehyi chyu guunn tuhbi bwen la'h stuhbi bwiinn dxyih nin rzi'laa'dzi bwiinn.

¹³ Ya chi'chi rahbi Ñi'h loh ndxi'hw nin gubihdzi naa ñi'h chi: —Batsi'yi naa lu'h.

Ya batsi'yi naa ba ya lwehgu gahca biacan, ¹⁴ per chin baria'h ra' bwiinn fariseu ra' ri'chi guzo'baloh canaabadxyi'dxyi loh lasaa' ra' ba xa guunn ra' ba tin chiinn ra' ba la'h Jesuhs.

Tuhbi dxyi'dxyi nin rñi' xcweenta Jesuhs

¹⁵ Ya chin guhcabwa' Jesuhs cuun lligaaba nin riyyuhnn ra' bwiinn fariseu ra' chi, lwehgu baria'h Ñi'h ri'chi, ya gwana'hla ziahan duxa ra' bwiinn la'h Ñi'h, ya basiacaca za Ñi'h garaa gueldxyihdxyi nin rahca ra' bwiinn ra' chi, ¹⁶ ya gunabwa' Ñi'h ayi guze'ta ra' ba chyu naa Ñi'h ¹⁷ tin guzohba dxyi'dxyi nin guñi' guehtu profeta Isaías chin rahbi ba:

¹⁸ Rii' la'h bwiinn nin guliin zuu, nin riahxine'hn cun nin nugu'nasaa sto'n;

ya zudi'hihn Spírituhn la'h ba nee zuluu'yi ba xcweenta xquelguxchisi Dxiohs loh ra' bwiinn nin ayi naa ra' bwiinn Israel.

¹⁹ Ayi dxiaala rwaa' ba guiñi' ba, ayi za cwidxyidxiah ba, ayi za chuu nin dxiindxiahga rsiaa'ha ba loh neziuh ra',

²⁰ ayi za chi'chi ba ñihta nin guhchii la, nin ayi za gusiu'yi ba mwehchi nin gue'du rbwe'he guhxa, hastayi dxyih nin gwa'ha ba gaca guelguxchisi loh guidxyiyuh.

²¹ La'h si ba chechiisto' ra' bwiinn nin ayi naa bwiinn Israel tin guta'h ba la'h ra' ba loh duhlda.

Baca'chiah ra' bwiinn, bwiinndxaba rahcanee la'h Jesuhs

(Mr. 3.19-30; Lc. 11.14-23; 12.10)

²² Ya gwanee ra' bwiinn tuhbi lasaa' ra' ba nin guyuu' tuhbi bwiinndxaba sto' ñi'h loh Jesuhs, bwiinn chi ayi riin loh ba cun bia'han goopa za ba, ya bwi'hnn Jesuhs gahn gubia'garii bwa'ha ba cun bañi' za ba ya zi'chi zi biaca ba, ²³ ya garaa ra' bwiinn nin rii ri'chi guzo'baloh canaabadxyi'dxyi loh lasaa' gahca ra' ba rahbi ra' ba: —¿Tayiga llahga dxi'h guehtu Davihd dee'?

²⁴ Ya chin bihn ra' bwiinn fariseu dxyi'dxyi ra' rii', rahbi ra' ba: —Ndxihw rii' rabwe'he bwiinndxaba sto' ra' bwiinn laasii Belzebuu nin rnabwa' la'h ra' bwiinndxaba cayahcanee la'h ba.

²⁵ Ya chin guhcabwa' Jesuhs xa naa lligaaba nin riyyuhnn ra' ba, chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Garaa ra' bwiinn nin nuu loh tuhbi guelrnabwa' nin rbahchi xchih tuhbi cwa'h bwiinn tin chindxinee lasaa' ra' ba pwihsi nahpa ñichiloh guelrnabwa' chi; ya tuhbi guiidxyi hasta rii ra' tuhbi jwamihiyi bwiinn sidela rlaa'ha lasaa' ra' ba ziahan cwa'h tin chindxinee lasaa' ra' ba nahpa ziñihchiloh ra' ba. ²⁶Ya zi'chi gahca za sidela la'h bwiinn dxaaba rabwe'he gahca ba la'h nin naa za bwiinn dxaaba sto' ra' bwiinn pwihsi zilaa'ha lasaa' ra' ba, ya pwihsi ¿xaalla cheezah chuu xquelrnabwa' ra' ba? ²⁷Ya la'h tu rahbi tu rabwe'hehn bwiinn dxaaba sto' ra' bwiinn cun xquelrnabwa' bwiinn dxaaba, per sidela zi'chi ñahca, ¿cuun xchi'h nin rudi'hi guelrnabwa' la'h ra' xpwiinn tu tin rabwe'he ra' ba bwiinn dxaaba? Ni'chin la'h gahca ra' ba zuluu'yi ra' ba billi'n loh xigaaba tu. ²⁸Ya sidela na'h rabwe'hehn bwiinn dxaaba sto' ra' bwiinn cun xquelrnabwa' Spíritu Saantu xteenn Dxiohs, ni'chi ruluu'yi la'h xquelrnabwa' Dxiohs badzihn loh tu.

²⁹¿Xa guunn tuhbi bwiinn nin ruhnn guba'n chu'tii yihdzi tuhbi ndxi'hw nin nahpa tuhbi bwiinn nin rulaloh yihdzi ba tin para ayi cwe'hellu'hu ba nin nahpa ndxi'hw chi? Sola nin guunn guba'n chi galoh guchi'bidu'h ba la'h bwiinn chi, zi'chi sihn zuhnn ba gahn cwe'hellu'hu ba nin nahpa bwiinn chi.

³⁰Bwiinn ra' nin ayi xclaa'dzi na'h rdxyi'chinee ba na'h, ya bwiinn ra' nin ayi rahcane na'h guidiaa'ha ra' bwiinn la'la'ga'h cabwe'heca ra' ba bwiinn loon.

³¹Pwihsi ni'chin nin rñi'n loh tu gusia'pitii Dxiohs xtuhlda ra' bwiinn cun garaa dxyi'dxyi dxaaba nin guiñi' ra' ba loh Ñi'h, per sidela la'hra' ba guiñi'yah ra' ba la'h Spíritu Saantu Dxiohs, ayi gusia'pitii Ñi'h xtuhlda ra' ba. ³²Dxiohs gusia'pitii Ñi'h xtuhlda chyu chi'h zi nin guiñi'yah la'h Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw, per bwiinn nin guiñi'yah la'h Spíritu Saantu ayi dxia'ldatii' sto' Dxiohs xtuhlda bwiinn chi nin loh guidxyiyuh rii' nee nin loh guidxyiyuh nacuubi nin gue'du dxi'.

Riuu'nbwa' bwiinn yahga pur nin rcah lohon

(Lc. 6:43-45)

³³Rahbi za Ñi'h:

—Gulgahpaabiñih za'ca tuhbi yahga ñinahxi, ya zi'chi zicah ñinahxi za'ca lohon; per sidela la'h tu ayi gaapaabiñih za'ca tu tuhbi yahga ñinahxi, pwihsi zi'chi za ñinahxi dxaaba guicah lohon. Ya zi'chi riu'nbwa' bwiinn yahga pur nin rcah lohon. ³⁴iLa'h tu bwiinn nin naa ra' ziga zi bwe'lda ña'laa'dzi! ¿Xa xclaa'dzi tu guiñi' tu dxyi'dxyi za'ca sidela la'h gahca tu nadxaaba naa tu? Ya sto' tu rdahla dxyi'dxyi dxaaba nin rñi' rwa' tu. ³⁵Bwiinn za'ca rñi' ba dxyi'dxyi za'ca laasii dxyi'dxyi za'ca chi nuu sto' ba, ya bwiinn nadxaaba rñi' za ba dxyi'dxyi dxaaba laasii dxyi'dxyi dxaaba chi nuu sto' ba, ³⁶ya na'h rñi'n loh tu dxyih nin gaca jwisi loh guidxyiyuh garaa ra' bwiinn chixtee' ra' ba loh Dxiohs galtee dxyi'dxyi dxaaba nin guiñi' ra' ba. ³⁷Pwihsi pur dxyi'dxyi nin guiria'h

rwaal tu zuhnn guiñi' Dxiohs
bwiinn za'ca tu, o pur xchi'dxyi za
tu chi zuhnn guñihchi tu nez loh
Dxiohs.

**Bwiinn ra' nin ayi riachiisto' ra' ñi'h
canaaba ra' ba guonn Jesuhs tuhbi
dzi'n roo ziga tuhbi sehn**

(Mr. 8.12; Lc. 11-29-32)

³⁸Ya chi'chi rahbi nuhn
bwiinn fariseu ra' nee cun nuhn
ra' mwehsu nin ruluu'yi xlehyi
Moisehs loh Jesuhs:

—Mwehsu, xclaa'dzi nu guidia'ha
nu guonn lu'h tuhbi dzi'n roo' ziga
tuhbi sehn.

³⁹Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—La'h tu ayi nnaa tu guonn tu
nin xclaa'dzi Dxiohs sino que sola
nin xclaa'dzi tu, yannah rnaaba
tu gu'nnahn tuhbi dzi'n roo' tin
gwa'ha tun, per sola sehn xteenn
guehtu Jonahs daada nin guñi'
xchi'dxyi Dxiohs ca chieempa
roo' guni'hihn la'h tu. ⁴⁰Pwihsi
ziga guyuu' guehtu Jonahs sto'
bwehlida chohnna dxyih nee
chohnna gue'la, pwihsi zi'chi za
la'h Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw
ziuu' za ba chohnna dxyih cun
chohnna za gue'la la'n loh yuh.

⁴¹Ya bwiinn chieempa ra' xteenn
guihdxyi Nínive ziazu'nchii ra' ba
chin gaca jwisi chin guonn Dxiohs
guelguxchisi loh ra' bwiinn nin
rii nabahan nnah tin guca'chiah
ra' ba la'h tu, laasii la'h ra' bwiinn
guihdxyi Nínive chi biu'garii
ra' ba loh xquelña'ñih Dxiohs
chin gwagaluu'yi guehtu Jonahs
xchi'dxyi Dxiohs la'h ra' ba nee
na'h nin nuu'huhn lahda tu mahzi
lasahcahn loh Jonahs per ayi

ruzo'badxiahga tu xchi'dxyi'hn.

⁴²Neezaa tuhbi naani'hn nin
guhca rrehyna loh yuh ra' nez
lahdu la'n gueeta chesu'nchii ba
tin guca'chiah ba la'h ra' bwiinn
nin rii nabahan loh guidxyiyuh
nnah laasii la'h ba biria'h ba rwaal
guihdxxyiyuhyi tin baca'dxiahga ba
guelrahcabwa' duxa xteenn guehtu
Salomohn, yannah nuu'huhn
lahda tu naan nin mahzi lasahca
xchi'dxyi ñi'h loh Salomohn per ayi
ruzo'badxiahga tu xchi'dxyi'hn.

**Bwiinndaaba nin rabia'garii sto'
bwiinn**

(Lc. 11.24-26)

⁴³Rahbi za Ñi'h:

—Ya chin raria'h tuhbi
bwiinndaaba sto' tuhbi bwiinn,
chi'chi rca'nzaa ba loh dahan desierto
tin rdxih'hyi ba canehza guzi'laa'dzi ba,
per ayi rdxeelan, ⁴⁴ya chi'chi ruhnn
ba lligaaba: “Mas cha'yi gabia'gariin
rwaal yihdzihn hasta biria'hn.” Ya
chin radzihn ba ri'chi, bwa'ha ba sto'
bwiinn nin baria'h ba galoh chuhla
biahcan ziga zi tuhbi yuu' nin biyo'ba
la'n ñi'h. ⁴⁵Chi'chi riah bwiinndaaba
chi tin riagatiaa'ha ba zagahdzi
bwiinndaaba nin mahzi rusa'cazii
que ziga ruhnn bwiinn dxaaba chi, ya
zi'chi tuhsi juunta riuu'tii ra' garaa ra'
bwiinndaaba ra' chi sto' bwiinn chi,
ya mahzi nalaasa ru guunnee ra' ba
la'h bwiinn chi que ziga galoh, pwihsi
zi'chi saca ra' bwiinn ya'dxi, nin rii
nabahan loh guidxyiyuh nnah.

Xmaah Jesuhs cun bwihtsi ra' Ñi'h

(Mr. 3.31-35; Lc. 8.19-21)

⁴⁶Loh zeezah gahca cañi' Jesuhs
loh ra' bwiinn chin badzihn xmaah

Jesuhs cun bwihtsi ra' Ñi'h nez dihtsi jwehra, ya guclaa'dzi ra' ba ñiñi' ra' ba loh Jesuhs per ayi guhcan cun rii ra' chi'h ba nez dihtsi jwehra, ⁴⁷ya guyuu' tuhbi bwiinn nin gwaguihtsi loh Jesuhs rahbi ba loh Ñi'h:

—Xmaah lu'h cun bwihtsi ra' lu'h rii ra' dihtsi jwehra ri'chi, ya xclaa'dzi ra' ba guiñi' ra' ba loh lu'h.

⁴⁸Ya sola squii' rahbi Jesuhs loh bwiinn nin gwagañi' loh Ñi'h:

—¿Cuun nin naa xmaa'hn, nee cuun ra' za nin naa ra' bwihtsi ra'n?

⁴⁹Chin गया'loh guñi' Ñi'h squii', chi'chi baluu'yi Ñi'h cun naa Ñi'h nez hasta rii ra' bwiinn nin naa ra' xpwiinn Ñi'h, ya chi'chi rahbi la'ga'h Ñi'h:

—Bwiinn ra' rii' naa xmaa'n cun bwihtsi ra'n, ⁵⁰laasii garaa ra' nin ruhnn ziga xclaa'dzi Xtaa'dahn nin nuu dxibaa' gaca, bwiinn ra' chi naa bwihtsi ra'n cun bizaa'nahn, cun xmaa'n.

Xcweenta tuhbi bwiinn nin gulahchi biñih

(Mr. 4.1-9; Lc. 8.4-8)

13 Ya dxyih chi gahca biria'h Jesuhs rwa' yuu' chi tin gwah Ñi'h hasta rwa' laguhn, ya chin badzihn Ñi'h ri'chi guzohba Ñi'h rwa' laguhn chi, ²ya laasii badiaa'ha ziahan bwiinn ri'chi, ni'chin gucah Ñi'h la'n tuhbi laancha, ya hasta la'nyi laancha chi guzohba Ñi'h. Ya garaa ra' bwiinn rii ra' hasta rwa'yi ñihsa chi, ³bwii'yidxyi'dxyinee Ñi'h ziahan cweenta si la'h ra' ba, rahbi Ñi'h:

—Gulgaca'dxiahga; biria'h tuhbi bwiinn zeetachi ba biñih loh dahan,

⁴ya loh zeezah ba loh neziuh biaaba nuhn xooba ba loh nezyuh, ya lwehgu biaaba ra' maani'hn loh neziuh chi tin gudahw ra' ma llooba chi, ⁵ya stuhbi lahta biaaba nuhnan lahda dxiah hasta ayi ziahan yuh, ya lwehgu gutahnan laasii ayi guhca biñihin gueeta loh yuh, ⁶per chin biga'han gubihdxyi baca'dxih gubihdxyi la'han laasii ayi guyuu' xcoha loh yuh chi nee zigala ayi guna'zu xtulbaa'han lahda dxiah chi ni'chin gubihdzin. ⁷Ya snuhn llooba chi biaaba lahda yaguihchi ra', ya yaguihchi ra' chi ayi basaa'nan ñi'roo' biñih chi sola guhcan dxihlli bachiidxiah, ni'chin nin ayi xi guyuu' lohon, ⁸per biñih nin biaaba loh yuh za'ca, ni'chiyi badi'hi jusehchi za'ca; ya nuu ra' ñihza xteenn lloobwi'hn nin biaaba loh yuh guhcan ziahan llooba, ya snuhn ra'n nalayi gucah llooba tihxi ñihza xteenn tuhbigah ra' lloobwi'hn nin gurih loh yuh, ya snuhn ra'n galda bitsi'h si lloobwi'hn gucah tihxi tuhbigah ra' ñihza xteenn lloobwi'hn nin gurih loh yuh. ⁹Pwihsi bwiinn nin zohballaala dxiahga ñi'h chuu ba cha'zi ba dxyi'dxyi ra' rii'.

Xixnaa bwii'yidxyi'dxyi Jesuhs cweenta ra' rii'

(Mr. 4.10-12; Lc. 8.9-10)

¹⁰Ya chi'chi gwabiiga ra' xpwiinn Jesuhs loh Ñi'h tin rahbi ra' ba: —¿Xixnaa ruu'yidxyi'dxyi lu'h puura cweenta si loh ra' bwiinn?

¹¹Ya chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h:

—La'h tu sihn zuluu'yi Dxiohs xcweenta cosa rala'n ra' xteenn

xquelrnabwa' Ñi'h tin gacabwa' tun, per la'h ra' bwiinn puura cweenta si gulu'yi'hn. ¹²Pwihsi bwiinn nin nahpa la guelrahcabwa' zica'ha ru ban loh guelrahcabwa' nin nahpa la ba, ya zi'chi zahpa ba ziahan roo' guelrahcabwa', per bwiinn nin ayi xi nahpa pa'h hasta loh gulliaa'hyi'hn nin nahpa ba ziyapitii'hin loh ba, ¹³pwihsi ni'chin nin rñi'n cweenta si loh ra' bwiinn, laasii la'h ra' ba rwa'ha ra' ba per ayi riin loh ra' ba; neezaa rihñ dxiahga ra' ba per ayi ria'zi dxyi'dxyi yihca ra' ba, ¹⁴tin pur xcweenta ra' ba soobaa dxyi'dxyi ra' nin guñi' guehtu profeta Isaías chin rahbi ba:

Nicala pur mas nin guca'dxiahga dzi'tsi ra' bwiinn, per ayi cha'zi ra' ba dxyi'dxyi, ya zi'chi za nicala pur mas nin guta'tsi dzi'tsi ra' ba ayiza dxiin loh ra' ba,

¹⁵laasii lasto' ra' bwiinn ra' rii la'n biahca dxiipa, ya dxiahga ra' ba rihñ ra' ba naa'ha duxa, ya loh ra' ba ñie'wun ni'chin ayi rwa'ha loh ra' ba, cun ayi rihñ za dxiahga ra' ba, ya sto' ra' ba la'n biahca dxiipa, tin ayi dxie'na'hla ra' ba na'h nee tin ayiza gusia'ca ra'n ba.

¹⁶Per la'h tu, dichohsa tu laasii rwa'ha za'ca bizloh tu nee rihñ za'ca za dxiahga tu, ¹⁷pwihsi guchiin nin rñi'n ziahan ra' daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs cun ziahan za bwiinn za'ca ra' guclaa'dzi ra' ba ñwa'ha ra' ba nin riiywa'ha tu per ayi bwa'ha ra' ban, neezaa guclaa'dzi ra' ba ñihñ ra' ba

dxyi'dxyi ra' nin rigaca'dxiahga tu nnah per ayi za bihñ ra' ban.

Jesuhs guñi' xapa'h naa xcweenta bwiinn nin gulahchi biñih

(Mr. 4.13-20; Lc. 8.11-15)

¹⁸Rahbi za Ñi'h:

—Pwihsi gulgaca'dxiahga xa naa xcweenta bwiinn nin gulahchi biñih, nee xa naa ra' za sto' cada tuhbigah bwiinn ziga cada tuhbigah lahta hasta biaaba llooba chi. ¹⁹Bwiinn ra' nin rihñ dxyi'dxyi xteenn xquelrnabwa' Dxiohs, nee ayi ria'zi dxyi'dxyi ra' chi la'ñihca ra' ba, bwiinn ra' chi naa ziga llooba nin biaaba loh nezyuh, ya lwehgu gahca radziñ bwiinndaaba ya rabwe'he dxia'hla ba xchi'dxyi Dxiohs nin guhca biñih sto' bwiinn chi, ²⁰ya llooba nin biaaba lahda dxiah naa ziga bwiinn ra' nin ria'zi xcweenta xchi'dxyi Dxiohs ya rca'ha ban cun riahxi duxa sto' ra' ba, ²¹per ya laasii ayi nahpa ra' ba ziga dulbaa' cha'yi, ni'chin nin ayi riazahnee ra' ba xchi'dxyi Dxiohs cun gaduhbi xigaaba ra' ba, ya balaacui'hn si rza'cazi ra' ba o rdxyi'chinee ra' bwiinn la'h ra' ba pur xcweenta xchi'dxyi Dxiohs ni'chin rbwe'he sto' ra' ba xchi'dxyi Dxiohs. ²²Ya llooba nin biaaba lahda yaguichhi ra', naa ziga bwiinn nin bihñ xchi'dxyi Dxiohs, per mahzi riiu' ba lligaaba xtsi'n ba tin gapa ba cohsa za'ca xteenn loh guidxyiyuh rii', ya guelnaza'ca chi rusagui'hi la'h ba ya dee' naa nin ruzia'tii xchi'dxyi Dxiohs la'n lasto' ba, ni'chin nin ayi ria'han guelnaza'ca la'n lasto' bwiinn rii', ²³ya llooba

nin biaaba loh yuh za'ca ni'chi naa ziga bwiinn nin rihn xchi'dxyi Dxiohs ya riuu' ba ria'zi ban, neezaa naa ra' ba ziga guiña'h nin guzohba ñihza nin gucah ziahan llooba pur tuhbi llooba nin biaaba loh yuh za'ca chi, ya stuhbi ñihza chi gucah mas garooldallee llooba pur tuhbi za llooba nin biaaba ri'chi, ya stuhbin ziga ñihza nin gucah galda bitsi'h llooba pur tuhbi za llooba nin biaaba stuhbi lahta loh yuh chi.

Xcweenta trihgu cun dxihlldahan nin guyuu' loh trihgu

²⁴Ya bwii'yidxyi'dxyi Jesuhs stuhbi cweenta loh ra' bwiinn chi rahbi Ñi'h:
—Guelrnabwa' xteenn Dxiohs naa ziga tuhbi ndxi'hw nin bwi'hnn biñih trihgu za'ca loh xtahan ñi'h,
²⁵per chin na'llgahsi ra' ba, badzihn tuhbi bwiinn nin rdx'i'chinee la'h bwiinn nin naa xteenn ñi'h loh yuh chi ya loh guel llahn bwi'hnn biñih ba dxihlldahan loh trihgu ya chin bwi'hnn ni'chi gahn ziaa chi'h ba. ²⁶Ya chin guhca guroo' trihgu badzii'ban doh, neezaa dxihlldahan chi la'guroo', ²⁷ya chi'chi gwaguihtsi ra' mooza loh ballwaa'n nin naa xteenn ñi'h trihgu chi rahbi ba: “Daada, trihgu nin bwi'hnn biñih lu'h loh dahan agaa ganaalladxi'hn, nee nnah ¿calla nehza chi'h guzaa dxihlldahan nin nuu lohon?” ²⁸Chi'chi rahbi daada nin naa xteenn ñi'h trihgu chi loh mooza: “Pwehda tuhbi bwiinn nin rdxyi'chinee na'h bwi'hnn ni'ca.”
Ya chi'chi gunaabadxyi'dxyi ra' mooza loh daada chi rahbi ra' ba:

“¿Ta xclaa'dzi lu'h chogata'dxu nu dxihlldahan ra' chi loh trihgu?”
²⁹Per ballwaa'n chi squii' rahbi ba: “Ayi chegaxu tun laasii nagah nezii trihgu chegaxu tu. ³⁰Mas cha'yi gusaa'n tu chioo'hon hasta chin chapitii li'hn; ya chi'chi cu'neezahn mooza ra' nin chete'hecaa galoh dxihlldahan chi ya guunn ra' ban pur manuhlla tin guica'dxih ra'n, ya chi'chiyi gagu'cha'yi ra' xmo'zahn trihgu la'n yuu'.”

Cweenta xteenn bwii'dzi mortahsa

(Mr. 4.30-32; Lc. 13.18-19)

³¹Neezaa bwii'yidxyi'dxyi Jesuhs cweenta rii' loh ra' bwiinn rahbi Ñi'h:
—Guelrnabwa' xteenn Dxiohs naa ziga zi tuhbi bwii'dzi bi'tu'hn xteenn mortahsa nin bwi'hnn biñih tuhbi bwiinn loh xtahan ba. ³²Nicala naa bwii'dzi mortahsa bwii'dzi bi'tu'hn ru loh ra' garaa ra' bwii'dzi ra', per chin rahca guroo'hon, rahcan guroo' ru loh ra' garaa ra' yahga roo', ya loh llii'dzin ruhnn ra' maani'hn xpichiehza ra' ma.

Cweenta xteenn levaduhra

(Lc. 13.20-21)

³³Neezaa bwii'yidxyi'dxyi Jesuhs stuhbi cweenta ya rahbi Ñi'h:
—Guelrnabwa' xteenn Dxiohs naa ziga levaduhra nin gugu'chinaa tuhbi gunna'h loh chohnna madxihdu harihn, ya levaduhra chi nahpa rusadxihin la'h cohba harihn chi.

Xixnaa baluu'yi Jesuhs ganaalla si cweenta ra'

(Mr. 4.33-34)

³⁴Bwii'yidxyi'dxyi Jesuhs garaa ra' dxyi'dxyi ra' rii' loh ra' bwiinn

cun ganaalla si cweenta ra' ra' si;
ya dela sin ayi cweenta ra' ayi
xi ruu'yidxyi'dxyi Ñi'h loh ra'
bwiinn. ³⁵Squii' guhca tin guzohba
dxyi'dxyi ziga guñi' tuhbi guehtu
daada nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs
chin baca'h ba loh dxihtsi:

Zuu'yidxyi'dxyi'hn ganaalla
cweenta si ra',
nee ziñi'n dxyi'dxyi rala'n
ra' nin nuu galohyi galoh
nin gulahchixchih Dxiohs
guidxyiyuh.

**Jesuhs guñi' xapa'h naa xcweenta
dxihlldahan nin guyuu' loh trihgu**

³⁶Ya chin guluhlla si
bwii'yidxyi'dxyi Jesuhs loh ra'
bwiinn, chi'chi guyuu'tii Ñi'h
la'ñuu' nez rii ra' xpwiinn Ñi'h, ya
chi'chi gwabiiga ra' xpwiinn Ñi'h
hasta zuu Ñi'h tin gunaaba ra' ba
loh Ñi'h guuyidxyi'dxyi Ñi'h loh ra'
ba xi zee loh xcweenta dxihlldahan
loh ra' ba. ³⁷Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Bwiinn nin ruhnn biñih bwii'dzi
biñih za'ca bwiinn chi naa Llii'n
Dxiohs nin naa ndxi'hw, ³⁸ya loh
dahan naa ziga bwiinn guidxyiyuh
ra', ya bwii'dzi biñih za'ca naa ziga
xpwiinn Dxiohs, ya dxihlldahan
naa ziga la'h ra' xpwiinn
bwiinn dxaaba, ³⁹ya bwiinn nin
bwi'hnn biñih dxihlldahan naa
bwiinn dxaaba, ya jusehchi naa
ziga chin ñichiloh guidxyiyuh,
ya nin gutiaa'ha jusehchi naa ra'
xaanjla Dxiohs, ⁴⁰ya ziga rdiaa'ha
ra' cwa'n tin rca'dxihin, zi'chi za
saca ra' bwiinn nin ayi guclaa'dzi
ñuzo'badxiahga xchi'dxyi Dxiohs
chin gaca jwisi loh guidxyiyuh.

⁴¹Ya Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw

zixe'hla Ñi'h xaanjla Ñi'h tin gabwii
ra' ba garaa ra' bwiinn nin bwi'hnn
dzi'n dxaaba ra' ziga bwiinn nin
ruhnn riuu' xtuhlda stuhbi bwiinn,
cun nin ayi ruhnn xnehza tin ayi
chuu ra' ba loh guelrnabwa' xteenn
Ñi'h, ni'chin nahpa guica'dxih ra'
bwiinn ra' chi, ⁴²ya zi'chi zi guzee
ra' ba la'n horna xteenn gabihldxi,
ya ri'chi zu'n ra' ba, hasta loh
lahyi ra' ba dxiinn guida'w tantu
guel nalaasa nin saca ra' bwiinn
ri'chi, ⁴³ya garaa ra' bwiinn nin
guza'loh guunn ziga xclaa'dzi
Dxiohs gaca, zahca ra' ba ziga zi
tuhbi bia'ñih xteenn gubihdxyi loh
guelrnabwa' xteenn Xtaada ra' ba
nin nuu dxibaa'. Ni'chin bwiinn nin
zohballaala dxiahga ra' ñi'h chuu
ra' ba cha'zi ra' xchi'dxyi Dxiohs.

Xcweenta cohsa za'ca duxa

⁴⁴Rahbi za Ñi'h:

—Guelrnabwa' xteenn Dxiohs
naa ziga tuhbi cohsa za'ca duxa
nin nuula'n taayi loh yuh, ya
tuhbi ndxi'hw rdxeela cohsa za'ca
duxa chi, ya loh rdxeela ban
rusie'wgahca ba yihcan ya riahxi
duxa ba rbia'garii ba tin riagatoo'
ba garaa nin nahpa ba tin rzi' ba
loh yuh hasta bidxeela ba cohsa
za'ca chi.

**Xcweenta tuhbi perla
nin lasahca duxa**

⁴⁵Rahbi za Ñi'h:

—Guelrnabwa' xteenn Dxiohs naa
za zigazi tuhbi bwiinn nin ruhnn
guri'xi nin rca'nzaa rca'ndxi'hyi
perla nin lasahca mweeyi roo', ⁴⁶ya
chin rdxeela ba tuhbi perla nin
lahahca mweeyi chi, rbia'garii ba

tin riagatoo' ba garaa ra' nin nahpa ba tin ruza'h ba mweeyi rzi' ba perla chi.

Cweenta xteenn dxihxi bwehlda

⁴⁷Rahbi za Ñi'h:

—Guelrnabwa' xteenn Dxiohs naa za ziga zi tuhbi dxihxi bwehlda, ya rna'zu garaaloh bwehlda la'nan, ⁴⁸ya chin riadxah la'n dxihxi bwehlda, rabwe'hecaa ra' bwiinnan rwa'a ñihsa, ya ri'chigahca rzohba ra' bwiinn nin riate'he bwehlda ra', tin rbwii ra' ba bwehlda nin mahzi gallu'yi; tin riuu'cha'yi ra' ma la'n tipi ya riuu'bwih ra' nin ayi gallu'yi chi. ⁴⁹Zi'chi za gunnee Dxiohs la'h ra' bwiinn chin gaduhbi guidxyiyuh, zixe'hla Dxiohs xaanjla Ñi'h tin gabwii ra' ba bwiinn duhlda ra' loh ra' bwiinn za'ca ⁵⁰tin gula'h ra' aanjla chi la'h ra' bwiinn ya'dxi ra' chi loh dxih xteenn gabihldxi, ya ri'chi gu'n ra' ba hasta dxigah gahwchihpa loh lahyi ra' ba, tantu guelnalasa nin saca ra' ba.

**Cohsa za'ca nacuubi cun
cohsa za'ca nin guyu'xa**

⁵¹Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba: —¿Gu rahcabwa' tu garaa ra' dxyi'dxyi ra' rii?

Chi'chi rahbi ra' ba:

—Uhn, Rahcabwa' nun Daada.

⁵²Ya chi'chi rahbi la'ga'h Jesuhs loh ra' ba:

—Chin rusi'dxi tuhbi bwiinn nin naann lehyi xcweenta guelrnabwa' Dxiohs nin nuu dxibaa', naa ba ziga zi tuhbi ballwaa'n xteenn tuhbi yuu' nin nahpa ziahan nin naza'ca ra', ya rahca rbwii ba nin nacuubi cun nin guyu'xa loh ra'n.

**Gubia'garii Jesuhs loh guihdxyi
Nazaret nez hasta bie'roo' Ñi'h**

(Mr. 6.1-6; Lc. 4.16-30)

⁵³Ya chin guya'loh

bwiil'yidxyi'dxyi Jesuhs dxyi'dxyi ra' rii', babii Ñi'h nez chi ⁵⁴chi'chi gwah Ñi'h loh guihdxyi Nazaret nez hasta bie'roo' Ñi'h, tin guzo'baloh baluu'yi Ñi'h xchi'dxyi Dxiohs la'n xquido' bi'tu'hn ra' bwiinn ra' chi, ya bwiinn ra' badxyigaa' duxa loh ra' ba la'h Ñi'h, chi'chi rahbi ra' ba:

—¿Canehza basi'dxi dee' garaa ra' nin ruluu'yi ba? ¿Xi pur rahca ruhnn ba dzi'n roo' ra'? ⁵⁵¿Tayi dee dxi'h nin naa llii'n carpinteru nee tayi María dxi'h laa xmaah ba, nee tayi la'h dxi'h za ba nin naa bwihtsi Jacobo, Joseh, Simohn, cun Judas? ⁵⁶Nee ¿tayi rii dxi'h nuu ra' bizaan' ni'ca tuhsi junta cun la'h ra' nu'h? ¿Calla nehza basi'dxi chi'h ni'ca garaa ra' nin cagaluu'yi ba?

⁵⁷Ya pur nin cayuhnn ra' ba lligaaba chi, ni'chin ayi gwachiisto' ra' ba xchi'dxyi Jesuhs, per chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' bwiinn ra' chi:

—Garaa lahta ruzo'badxiahga ra' bwiinn xchi'dxyi tuhbi profeta, per lahdxyi ba cun yihdzi ba ayi ruzo'badxiahga ra' bwiinn xchi'dxyi ba.

⁵⁸Ya ayi bwi'hnn Ñi'h ziahan dzi'n roo' ra' ri'chi, laasii ayi gwachiisto' ra' bwiinn chi xchi'dxyi Ñi'h.

**Squii' guhca xquelguhchi Jwahn nin
ruro'bañihsa**

(Mr. 6.14-29; Lc. 9.7-9)

14 La'n dxyih gahca ra' chi naa Herodes gobernador loh

guihdxyi Galilea, ya bihn ba za'bi dxyi'dxyi xcweenta Jesuhs, ²ni'chin rahbi Herodes loh ra' xpwiinn ba nin rii hasta r nabwa' ba:

—Dee naa Jwahn nin ruro'bañihsa, pwehda babahn ba loh ra' bwiinn guuchi, ni'chin nin nahpa ba guelrnabwa' tin ruhnn ba dzi'n roo ra' ca.

³Laasii la'h gahca Herodes gunabwa' birwa'h yihca Jwahn, cun basie'w za ba la'h Jwahn lahtsidxi'ba, cun bachi'bidu'h ba la'h Jwahn cun cadehn. Bwi'hnn Herodes squii' pur Herodías xcunna'h bwihtsi ba nin biria'hlah Felipe, ⁴laasii rahbi Jwahn loh Herodes:

—Ayi naa bwen cwe'hellu'hu lu'h xcunna'h bwihtsi lu'h.

⁵Ya chin bihn Herodes dxyi'dxyi ra' rii' lwehgu guclaa'dzi Herodes ñidxiinn ba la'h Jwahn per ayi bwi'hnn ban hohra chi gahca laasii bidxyihbi ba la'h ra' bwiinn, ⁶per dxyihyi nin guhca dxyihlah Herodes, chi'chi badxia'ha llii'ndxa'pa Herodías pur nin guhca dxyihlah Herodes galaayi loh ra' ba, ya pur nin badxia'ha dxa'pa chi biahxi duxa Herodes, ⁷pwihsi pur nin biuu'sto' ba badxia'ha dxa'pa chi ni'chin bia'handxyi'dxyinee ba la'h bi zudi'hi ba nin chi'h zi guinaaba bi loh ba. ⁸Ya ziga la'h dxa'pa chi galoh guñi'nee xmaah bi la'h bi, ni'chin rahbi bi loh Herodes:

—Xclaa'dzihn guni'hi lu'h na'h yihca Jwahn nin ruro'bañihsa loh tuhbi plahtu.

⁹Ya chin bihn Herodes ni'chi guyu' nalaasa sto' ba, per pur nin la'ba badi'hi xchi'dxyi ba gudi'hi

ba nin chi'h zi guinaaba dxa'pa chi loh ba ni'chin cun ayi xa ñuhnn ba, nee pur cun neezaa bwiinn ra' nin zohbanee ba loh mweella ni'chin ayi ñaca ñucha'h xchi'dxyi ba, ¹⁰ya gunabwa' ba birwa'h yihca Jwahn la'n lahtsidxi'ba, ¹¹ya lwehgu gwanee ra' ba yihca Jwahn loh tuhbi plahtu guca'ha dxa'pa chi, ya la'h bi badi'higah bin la'h xmaah bi. ¹²Ya seguihdu badzihn ra' bwiinn ra' nin guhca xpwiinn Jwahn tin bateesa ra' ba bwe'lthixi Jwahn tin baca'tsi ra' ban ya seguihdu gwaguihtsi ra' ba loh Jesuhs xa guhchi Jwahn.

Jesuhs badi'hi guelwahw gudahw ga'yu mihyi bwiinn

(Mr. 6.30-44; Lc. 9.10-17; Jn. 6.1-14)

¹³Chin guya'loh bihn Jesuhs xa guhchi Jwahn nin baro'bañihsa, chi'chi baria'h Ñi'h ri'chi tuhbi dxi'h Ñi'h, tin gucah Ñi'h la'n tuhbi laancha tin zee Ñi'h tuhbi lahta nez hasta ayi bwiinn ra', per la'h ra' bwiinn chin bihn ra' ba canehza zee Jesuhs, chi'chi biria'h ra' ba lahdxyi ra' ba, tin zeena'hla ñaa' ra' ba la'h Jesuhs nez loh dahan desiertu, ¹⁴ya loh nin biehta Jesuhs la'n laancha chi, bwa'ha Ñi'h loh ra' bwiinn chi, chi'chi basiaca Ñi'h la'h ra' bwiinn dxyihdxyi ra' nin riinee ra' bwiinn ri'chi. ¹⁵Ya chin gurih gue'la, chi'chi gwabiiga ra' xpwiinn Ñi'h cwee' Ñi'h ya rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—Bwa'ha la'h gudxyih guhca, nee hasta dxuu nu'h rii' ayi chyu bwiinn nuutii'. Mas cha'yi guñi' loh ra' bwiinn ca guziaa ra' ba nee rraandxu ra', tin nez chi si' ra' ba nin gahw ra' ba.

¹⁶Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Ayi xchi'hn guziaa ra' ba; ila'h tu gulgadi'hi nin gahw ra' ba!

¹⁷Chi'chi rahbi ra' xpwiinn Ñi'h:

—Ayi chyu nahpa ziahan guelwahw gaya'n nu la'h ra' ba ña'chi'ca ga'yu pahn cun chiohpa bwehlda nuu'.

¹⁸Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Gulta'nee pahn chi cun bwehlda chi rii'.

¹⁹Chi'chi gunabwa' Ñi'h guzohba ra' bwiinn ziahan ra' chi loh cwa'n nin rii ri'chi, chi'chi guca'ha Ñi'h pahn chi, cun garoopa bwehlda chi gudzii'ban loh naa Ñi'h, ya bwa'ha Ñi'h nez llaa'ndxibaa' tin badi'hi Ñi'h guelzuxchiilli la'h Dxiohs nin nuu dxibaa', ya chi'chi gutaa'ha Ñi'h pahn ra' chi chi'chi badi'hi Ñi'hn la'h ra' xpwiinn Ñi'h ya la'h ra' ba gudxi'zi ra' ban, tin gadahw ra' bwiinn ziahan ra' chin, ²⁰ya garaa ra' bwiinn ra' chi gadahw ra' ba hasta ayi gunnah ru ra' ba ñahw ra' ba, ya nin bwi'hnn sohbra ra' chi guhca ra'n tsi'h bichiohpa tipi, ²¹ya bwiinn ra' nin gadahw ra' chi guhca ra' ba ziga chi'h ga'yu mihiyi bwiinn ra' nin naa ra' si ndxi'hw ya ayi guinacwenta ra' biñi'n cun gunna'h ra'.

Jesuhs guzah loh ñihsa

(Mr. 6.45-52; Jn. 6.16-21)

²²Ya chin guya'loh dzi'n roo' nin bwi'hnn Ñi'h ri'chi, chi'chi gunabwa' Ñi'h la'h ra' xpwiinn Ñi'h tin gucah ra' ba la'n tuhbi laancha tin zee ñiidxyuu ra' ba, ziga nahpa gadzihn ra' ba stuhbi lahdu rwa' ñihsa chi, ya la'h Ñi'h bia'hanchah ru Ñi'h ri'chi, laasii gwa'ha Ñi'h

dxiuu'nehza ra' bwiinn ziahan ra' chi tin guziaa ra' ba. ²³Ya chin guya'loh guñi' Ñi'h loh ra' bwiinn ziahan ra' chi, chi'chi gucah Ñi'h tuhbi dahan tin ri'chi gudihdxyi-gunaaba Ñi'h Xtaada Dxiohs Ñi'h tuhsi Ñi'h. ²⁴Ya loh nin zeegah laancha zihtu nez galaayi loh ñihsa chi, ya guzo'baloh rteesa bwih ñihsa, ya rca'nchii'hin la'h laancha nee neezaa laasii mwehersi xnehz bwih zeenee ra' ba laancha chi, ²⁵ya natehyi'hn run guca'ha Jesuhs zeezah Ñi'h loh ñihsa chi, ²⁶ya chin bwa'ha ra' xpwiinn Ñi'h la'h Ñi'h zezah loh ñihsa, bidxyihbi duxa ra' ba, ya hasta gudihdxyidxiah ra' ba pur nin bidxyihbi duxa ra' ba ya rahbi ra' ba:

—iPweda tuhbi pantasma ni'ca!

²⁷Ya chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba: —iGulgadi'hi balori sto' tu; na'h gahcan, ayi guidxyihbi tu!

²⁸Ya chi'chi rahbi Pehdru loh Ñi'h: —Daada, sidela yi'hin, gunabwa' dxie'ldahn hasta zuu Yu'bilu'h nee sa'hn loh ñihsa.

²⁹—iGudaa'! —Rahbi Jesuhs.

Ya chi'chi biehta Pehdru la'n laancha, tin guzo'baloh zeezah ba loh ñihsa chi para hasta zuu Jesuhs, ³⁰per chin bwa'ha Pehdru balaaca bwih duxa nin zuu loh ñihsa chi, bidxyihbi duxa ba, chi'chi guzo'baloh zeeza'bi ba loh ñihsa, ya gudihdxyidxiah ba rahbi ba:

—iBalda'h na'h Daada!

³¹Ya hohra chi gahca guna'zu Jesuhs naa Pehdru, ya rahbi Ñi'h loh ba:

—Ndx'i'hw nin ayi riachiisto' ñi'h na'h; ÷xixnaa ayi gwachiisto' lu'h xchi'dxyi'hn?

³²Ya chin biuu'nee Ñi'h la'h ba la'n laancha chi lwehgu si guleeza bwi'h chi, ³³ya chi'chi rahbi ra' snuhn ra' xpwiinn Ñi'h nin nuu la'n laancha chi:

—iGuchiica Yu'bilu'h naa lu'h Llii'n Dxiohs!

Jesuhs basiaca la'h ra' bwiinn nin rahcallu'hu loh guiidxyi Genesaret

(Mr. 6.53-56)

³⁴Ya chin guya'loh gudii'dxinee Ñi'h la'h ra' ba loh laguhn, badzihnee Ñi'h la'h ra' ba guiidxyi Genesaret, ³⁵ya chin biu'nbwa' ra' bwiinn guiidxyi chi la'h Jesuhs, bati'chi ra' ba dxyi'dxyi loh guiidxyi ra' nin rii gadiidxi guiidxyi Genesaret chi tin gwanee ra' ba bwiinn dxyihdxyi ra' hasta zuu Jesuhs tin basiaca Ñi'h la'h ra' ba, ³⁶ya gudxi'hn ra' ba bidxi' ra' ba mas loh lahdxi nin nahcu Ñi'h, ya garaa ra' bwiinn nin bidxi' loh xahba Ñi'h biaca ra' ba.

Gallee nin rgu' duhlda sto' ra' bwiinn

(Mr. 7.1-23)

15 Seguihdu gwabiiga paaladaa ra' bwiinn fariseu cun mweshu ra' nin ruluu'yi xlehyi Moisehs hasta zuu Jesuhs; bwiinn ra' rii' gue'du badzihn ra' ba ze' ra' ba nez guiidxyi Jerusalehn, ya rahbi ra' ba loh Jesuhs:

²—¿Xixnaa ayi ruzo'badxiahga ra' xpwiinn lu'h xcweenta costumbre ra' nin basia'hannee ra' xtaada guldoo' ra' nu'h la'h nu'h? ¿Xixnaa ayi rdx'i'bi naa ra' ba chin rahw ra' ba pahn?

³Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—¿Neezaa la'h tu xixnaa ayi ruzo'badxiahga tu xchi'dxyi Dxiohs tin gaca za chezahnee tu xchi'dxyi bwiinn guuhla ra' chi? ⁴Laasii la'h Dxiohs guñi' Ñi'h rahbi Ñi'h: “Bazo'badxiahga xchi'dxyi xpaah lu'h cun xmaah lu'h, ya bwiinn nin gusahcaloh la'h xpaah ñi'h cun xmaah ñi'h nahpa gachi bwiinn chi.” ⁵Per la'h tu rusaa'n tu rahbi tuhbi bwiinn loh ra' xcuzahn ba: “Ayi nuu gacane'hn yi'h laasii garaa ra' nin na'pahn la'n badi'higuhna'hn loh Dxiohs”, ⁶ya garaa ra' bwiinn nin rñi' squii' ayi ru nahpa gacanee ra' ba la'h xcuzahn ba, ya zi'chi rbwe'hesto' tu xchi'dxyi Dxiohs, ya ruhnn tu nin naa xigaaba si tu. ⁷iBwiinn rusagui'hi ra'! Nayaa-nayaa guñi' guehtu profeta Isaías xcweenta tu chin baca'h ba squii':

⁸Bwiinn ra' rii' rbwihdxyi-rnaaba na'h cun rwa' ra' ba, per sto' ra' ba zih tu ria'hanan nez loon.

⁹Lliaa'ha zi naa ziga raann ra' ba na'h, laasii ruluu'yi ra' ba xchi'dxyi ra' bwiinn guidxyiyuh ra'.

¹⁰Ya chi'chi guidhxyi Jesuhs la'h ra' bwiinn ya rahbi Ñi'h loh ra' ba: —Gulgahca'dxiahga nee gulchuu'-gulcha'zi dxyi'dxyi ra' rii': ¹¹Ayi nin rahw dxi'h bwiinn rgu'tii duhlda sto' ba, sino que rwa' bwiinn rre'h dxyi'dxyi dxaaba nin rusiaaba la'h ba loh duhlda.

¹²Ya chi'chi gwabiiga ra' xpwiinn Jesuhs hasta zuu Ñi'h ya rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—¿Ta naann lu'h be'he ra' bwiinn fariseu bidxyi'chi ra' ba chin bihn

ra' ra' ba dxyi'dxyi ra' nin guñi'
lu'h?

¹³Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Garaa ra' yahga ra' nin
ayi bwi'hnn biñih Xtaa'dahn
nin nuu dxibaa', ziyadxu ra'n
cun gaduhbi xtulbaa' ra'n.

¹⁴Gulgasaa'n ra' ba, laasii bwiinn
dxie'pa ra' ba nee laasii za la'h
ra' ba zeegaluu'yi ra' ba neziuh
la'h snuhn ra' bwiinn dxie'pa,
ya sidela zi'chi tuhbi dxie'pa
guluu'yi ba neziuh la'h stuhbi
dxie'pa garoopa ra' ba ziaaba ra'
ba la'n tuhbi guii'dxiu.

¹⁵Chi'chi rahbi Pehdru:

—Bwii'yidxyi'dxyi loh nu pur
cweenta rii'.

¹⁶Chi'chi rahbi Jesuhs:

—¿Ta neezaa tu ayi rahcabwa'
tu dxyi'dxyi ra' rii'? ¹⁷¿Tayi
rahcabwa' tu garaa guelwahw nin
rahw bwiinn radzihnan hasta la'n
buxa sto' ba, ya chin radii'dxin
la'n zi'h ba, chi'chiyi riiu'bwihin?

¹⁸Per dxyi'dxyi dxaaba ra' nin
ria'h rwa'a' bwiinn, ni'chi sihn
riinlohon sto' ba, ya dxyi'dxyi
dxaaba ra' chi naa nin rgu'tii la'h
bwiinn loh duhlda, ¹⁹laasii sto'
bwiinn riinloh lligaaba dxaaba
ra' ziga xcweenta nin rdxii
bwiinn lasaa' ba, guelgubwihlli,
guelgubaa'n, cun ziga bwiinn nin
ruu'yidxyi'dxyi dxyi'dxyi dxixi'hw
ra', cun nin rgu'dii la'h bwiinn,
²⁰ya lligaaba dxaaba ra' rii'
rusiaaba la'h bwiinn loh duhlda;
per nin rahw bwiinn nicala ayi
guzo'badxiahga ba xchi'dxyi
bwiinn chi'bi naa ba, ayi naa dee
ziga dxiaaba bwiinn loh duhlda.

**Xcweenta ziga gwachiisto' gunna'h
cananea xchi'dxyi Dxiohs**

(Mr. 7.24-30)

²¹Ya chin babii Jesuhs ri'chi,
guna'zu nehza Ñi'h zee Ñi'h loh
guihdxyi xteenn Tiru cun Sidohn,
²²ya ri'chi nuu tuhbi gunna'h
cananea ya chin bwa'ha bi la'h
Jesuhs gwabiiga bi loh Ñi'h dxyigah
rbwihdxyidxiah bi rahbi bi:

—iLlii'n guehtu Davihd, balahsa
sto' lu'h na'h! iLaasii llii'n
dxa'pa'hn nuu tuhbi bwiinn dxaaba
sto' bi nin caza'cazii duxa la'h bi!

²³Ya cun ayi guñi'tii' Jesuhs loh
bi, ya chi'chi gwabiiga ra' xpwiinn
Ñi'h hasta zuu Ñi'h tin gunaaba ra'
ba loh Ñi'h rahbi ra' ba:

—Guhdzi loh gunna'h ca guziaa
bi, ¿xixnaa ze'bwihdxyidxiah bi
gaduhbi nin ze'na'hla bi la'h nu'h?

²⁴Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Dxiohs gulu'nehza Ñi'h na'h
para la'h ra' bwiinn nin naa ra' ziga
lli'hyi nin biza'bi nin rii ra' loh
guihdxyi Israel.

²⁵Per gunna'h chin cun
bazu'nllihbi bi nezloh Jesuhs ya
rahbi bi:

—iDaada, rna'ba'hn gacanee lu'h
na'h!

²⁶Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Ayi naa bwen chyu guzia'tii
guehta loh ra' llii'n ra'n tin guica'ha
ra' bwehcu ra'n.

²⁷Chi'chi rahbi gunna'h chi loh
Jesuhs:

—Zi'chi Daada; per nee bwehcu
ra' rahw taayi guehta ra' nin riaaba
llaa'nmweella xballwaa'n ma.

²⁸Ya chi'chi rahbi Jesuhs:

—Gunna'h, ziroo' duxa riachiisto' lu'h na'h; zahca gaca ziga xclaa'dzi lu'h.

Ya hohra chi gahca biaca llii'ndxa'pa gunna'h chi.

Jesuhs basiaca la'h ziahan ra' bwiinn nin guhcallu'hu

²⁹Ya loh nin babii Jesuhs ri'chi gwah Ñi'h nez rwa' laguhn xteenn Galilea, ya chin badzihn Ñi'h ri'chi gucah Ñi'h yihca tuhbi dahan ya guzohba Ñi'h yihca dahan chi, ³⁰nee seguihdu badiaa'ha ziahan roo' ra' bwiinn yihca dahan hasta zohba Jesuhs, ya bwiinn ra' chi ze'nee ra' bwiinn dxyihdxyi ra' nin ayi riin loh ra' ñi'h, cwee' ra', bwiinn nin rahca ñaa' ñi'h, goopa ra', cun bwiinn ra' nin rahca ra' ziahan ru gueldxyihdxyi ra'; ya batsiiga ra' ba garaa ra' bwiinn ra' chi hasta zuu Jesuhs ya basiaca Ñi'h la'h ra' ba, ³¹ya pur nin basiaca Jesuhs la'h ra' bwiinn dxyihdxyi ra' chi badxyigaa' duxa loh snuhn ra' bwiinn nin rii ri'chi laasii bwa'ha ra' ba la'h bwiinn cwee' ra' cun bwiinn nin rahca ra' ñaa' ñi'h la'h ra' biaca zi'chi za nin naa ra' dxie'pa biaca ra' za ba, ya zi'chi garaa ra' ba chin bwa'ha ra' ba garaa nin bwi'hnn Jesuhs, guzo'baloh badi'hi ra' ba guelzuxchiilli loh Xchiohs bwiinn Israel.

Jesuhs baya'n tahpa mihi ra' bwiinn

³²Chi'chi gudihdxyi Jesuhs xpwiinn Ñi'h tin rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Ralahsa sto'n la'h ra' bwiinn ra' ca laasii la'h chohnna dxyih

guhca la riinee ra' ba na'h, nee ayi nahpa ra' ba nin gahw ra' ba. Ayi xclaa'dzihn guxe'hla ra'n ba rwa' yihdzi ra' ba ziga nagahdxi gahw ra' ba, laasii nagah dxiahgaduhbi ra' ba cun guelrchia'han loh neziuh.

³³Chi'chi rahbi ra' xpwiinn Ñi'h loh Ñi'h:

—¿Per canehza choca'ha nu'h xi gahw garaa ra' bwiinn ca?, laasii nez dxuu nu'h rii ayi xi nuutii'hin, nee nin ayiza chyu bwiinn nuu rrandxu.

³⁴Chi'chi gunaabadxyi'dxyi Jesuhs loh ra' ba rahbi Ñi'h:

—¿Paaldaa pahn nahpa tu ri'ca?

—Gahdzihn —rahbi ra' ba— cun nuhn bwehldi'hn.

³⁵Ya chi'chi gunabwa' Ñi'h guzohba ra' bwiinn ra' chi loh yuh, ³⁶chi'chi guca'ha Ñi'h gagaadzii pahn chi guna'zu Ñi'h cun naa Ñi'h, cun bwehlda ra' chi, ya chin guya'loh badi'hi Ñi'h guelzuxchiilli loh Dxiohs pur guelwahw chi, badi'hi Ñi'h la'h ra' xpwiinn Ñi'h tin gudxi'zi ra' ban loh ra' gadahpa mihi ra' bwiinn ra' chi. ³⁷Ya garaa ra' ba gudahw ra' ba hasta ayi ru gunnah ra' ba ñahw ra' ba, ya chin guya'loh gudahw ra' gadahpa mihi bwiinn ra' chi za gahdzi tipi guelwahw bia'hanchah. ³⁸Garaa ra' bwiinn nin gudahw ra' guhca ra' ba ziga tahpa mihi ndxi'hw ra' si, ya gunna'h ra' cun biñi'n ra' nin ayi guinagaaba. ³⁹Ya chi'chi guñi' Jesuhs loh ra' bwiinn ra' chi tin biuu'nehza ra' ba ya bacah chi'h Ñi'h la'n laancha tin zee Ñi'h loh guihdxyi nin laa Magdala.

Bwiinn fariseu ra' cun saduceu ra' rnaaba guunn Jesuhs tuhbi sehn

(Mr. 8.11-13; Lc. 12.54-56)

16 Bwiinn fariseu ra' cun saduceu ra' gwabiiga ra' ba

hasta zuu Jesuhs, laasii xclaa'dzi ra' ba guunn ra' ba prehba la'h Ñi'h gu zahca guunn Ñi'h tuhbi sehn nin guinaaba ra' ba, ziga tuhbi sehn nin dxiinloh nez dxibaa', ²ya chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Gudxyih nin rwa'ha tu rahca naxña llaa'ndxibaa' chi'chi rahbi tu: “Bayinnahsihn ayi dxiaaba ñihsadxiah guillii laasii naxña dxibaa'”, ³ya ziga chin rwa'ha tu naxña rñah rsiyi chi'chi rahbi tu: “Nadxyih ziaaba ñihsadxiah, laasii neezaa nuu ra' xcahyi llaa'ndxibaa'.” Pwihsi sidela la'h tu cha'yi tu rahcabwa' tu sehn ra' nin rwa'ha tu llaa'ndxibaa', ÷xixnaa chi'h sehn xteenn ra' dxyih rii' ayi rahcabwa' tu? ⁴Nee ÷xixnaa ayi nnaa tu guunn tu nin xclaa'dzi Dxiohs gaca sino que nin xclaa'dzi si tu nee nnah canaaba tu tuhbi sehn? Per ayi guni'hihn sehn chi la'h tu. Sola sehn xteenn guehtu Jonahs guni'hihn.

Ya chin guya'loh ni'chi cun basia'han Ñi'h la'h si ra' ba, ya zee chi'h Ñi'h stuhbi nehza.

Xcweenta xlevaduhra ra' bwiinn fariseu

(Mr. 8.14-21)

⁵Ya chin gudii'dxicaa ra' xpwiinn Ñi'h stuhbi lahdu rwa' laguhn bia'ldasto' ra' ba ñahnee ra' ba pahn nin ñahw ra' ba nez chi,

⁶chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Gulguia'ha dzi'tsi, nee gulgahca nasiin tin ayi garia'caa tu ziga naa xlevaduhra ra' bwiinn fariseu cun bwiinn saduceu ra'.

⁷Chi'chi guzo'baloh ra' ba cayuhnn ra' ba lligaaba:

—Dee guñi' Jesuhs loh nu'h laasii ayi chy nu'a pahn.

⁸Ya chin guhcabwa' Jesuhs cuun lligaaba nin nuu ra' ba chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—iLli'ballaa gulliaa'ha riachiisto' tu xchi'dxyi Dxiohs! ⁹¿Tayi rahcabwa'tii' tu, nee ta nin ayi za riagannahsto' tu xcweenta gaga'yu pahn nin gudxi'zi'hn loh ga'yu mihi ra' bwiinn, ya paaldaa tipi guhca nin bia'hancah? ¹⁰Nee ÷ta nin gagaadzii pahn nin gudxi'zi'hn loh tahpa mihi ra' bwiinn ayi riagannasto' tu, ta nin paaldaa tipi nin bia'hancah ayi riagannasto' tu? ¹¹¿Xixnaa chi'h ayi rahcabwa' tu dxyi'dxyi nin cañi'n ayi naan pur pahn? Nin rñi'n loh tu naa gulgahca nasiin tin ayi garia'caa tu ziga naa xlevaduhra ra' bwiinn fariseu cun saduceu ra'.

¹²Chi'chi guhcabwa' ra' ba ayi levaduhra pahn dxi'h baze'ta Jesuhs sino que ziga naa dxyi'dxyi ra' nin ruluu'yi ra' bwiinn fariseu ra' cun saduceu ra'.

Guñi' Pehdru Jesuhs naa Crixtu

(Mr. 8.27-30; Lc. 9.18-21)

¹³Ya chin badzihn Jesuhs loh guihdxyi Cesarea xteenn Filipu, gunaabadxyi'dxyi Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h rahbi Ñi'h:

—¿Chyu ni'ca rahbi ra' bwiinn naahn?

¹⁴Ya chi'chi rahbi ra' ba loh Ñi'h: —Nuu ra' bwiinn rahbi ra' ba yi'h naa lu'h Jwahn nin ruro'bañihsa, ya snuhn ra' ba rahbi Elías naa lu'h, ya snuhn ra' ba rahbi naa lu'h Jeremías o chyulla stuhbi ra' guehtu daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs.

¹⁵Chi'chi rahbi Ñi'h:

—Ya la'h xchi'h tu, ¿xi nnaa tu chy na'h?

¹⁶Chi'chi rahbi Simohn Pehdru loh Ñi'h:

—Yi'h naa lu'h Crixtu Llii'n Dxiohs nin nuu nabahan dzi'tsi llaa'ndxibaa'.

¹⁷Ya chi'chi rahbi Jesuhs loh Pehdru:

—Dichohsa lu'h, Simohn llii'n Jonahs, laasii ayi guhca bwiinn zi nin basia'ñih loh xigaaba lu'h cuun ziga guñi' lu'h, sino que naan Xtaa'dahn nin nuu dxibaa'. ¹⁸Ya na'h rñi'n Pehdru laa lu'h, (ziga laa “Dxiah bi'ti'hn”), per yihca dxiah roo' rii' gunncha'yi'hn xquido'n nin naa ziga xpwiinn ra'n, ya nin guelrnabwa' xteenn gabihldxyi ayi guunn gahn gutsihiy la'han, ¹⁹ya zuni'hihn guelrnabwa' yi'h tin guluu'yi lu'h la'h ra' bwiinn nin gwachii sto' ñi'h xchi'dxyi'hn; nee xi chi'hzi nin gusaa'n lu'h guunn ra' ba, o xi chi'hzi nin ayi gusaa'n lu'h guunn ra' ba; zuhnn Dxiohs para soobaa xchi'dxyi lu'h.

²⁰Ya chi'chi baca'hpwehn Jesuhs la'h ra' xpwiinn Ñi'h tin ayi chyuloo chixtee' ra' ba la'h Ñi'h naa Ñi'h Crixtu.

Jesuhs guñi' loh ra' xpwiinn Ñi'h xa gachi Ñi'h

(Mr. 8.31-9.1; Lc. 9.22-27)

²¹Ya hohra chi gahca guzo'baloh guñi' Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h nahpa chee Ñi'h guihdxyi Jerusalehn, laasii ri'chi nahpa guti'dxiloh Ñi'h guelrza'cazii duxa lahtsi naa ra' bwiinnquuhla ra', cun bixohza ra' nin rnabwa' la'h

ra' bixohza, cun mwehsu ra' nin ruluu'yi xlehyi Moisehs; neezaa rahbi Ñi'h:

—Nahpa zidxiinn ra' ba na'h, per chin dxiohna dxyih guhchi'hn zabahnahn loh guelguhchi.

²²Ya chi'chi biria'caanee Pehdru la'h Ñi'h tuhbi lahdu chi'chi rahbi ba loh Ñi'h:

—iPer la'h Dxiohs ayi naa Ñi'h saca lu'h zi'chi!

²³Ya chi'chi gubia'garii Jesuhs rahbi Ñi'h loh Pehdru:

—iBiria'caa loon bwiinnndaaba!, laasii rusiin lu'h na'h loh lligaaba dxaaba, laasii yi'h ayi nuu lu'h xigaaba Dxiohs la'la'ga'h xigaaba bwiinn guidxyiyuh ruhnn lu'h.

²⁴Chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' xpwiinn Ñi'h:

—Sidela chy xclaa'dzi gaca xpwiinnahn, nahpa dxia'ldasto' ba xquelnabahan ba tin guica'ha ba xcruhzi ba (dxyi'dxyi rii' nin ruze'ta cruhzi naa guti'dxiloh ba trabahjw); pwihsi dela guunn ba zi'chi, zahca dxie'na'hla ba na'h, ²⁵laasii bwiinn nin xclaa'dzi guhlda'h xquelnabahan ñi'h zuñihchi ban, per bwiinn nin si'guelhda guñihchi xquelnabahan ñi'h pur na'h zadxeela ban. ²⁶¿Xix gallu'yi guica'ha tuhbi bwiinn gaduhbi loh guidxyiyuh sidela la'h ba guñihchi ba xquelnabahan ba? ²⁷Laasii zi' dxyih nin dxi' Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw loh lla'ñih xteenn Xtaada Ñi'h nin nuu dxibaa' cun neezaa xaanjla Ñi'h dxie'nee Ñi'h, ya chi'chi zidxihlli Ñi'h la'h ra' cada tuhbigah bwiinn zigachi'h zi nin guhca xtsi'n ba dela dzi'n za'ca o dela dzi'n dxaaba. ²⁸Guchiin nin

rñi'n loh tu, mas paaldaa ra' bwiinn nin rii ra' rii' nabahan gahca ra' ba chin guibia'garii Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw, dxi' Ñi'h loh guelrnabwa' xteenn Ñi'h.

Bidxa'h ziga xñah Jesuhs

(Mr. 9.2-13; Lc. 9.28-36)

17 Chin gudii'dxi xo'pa dxyih, chi'chi guca'ha Jesuhs la'h Pehdru cun Jacobo cun Jwahn bwihtsi Jacobo, zenee Ñi'h la'h si ra' ba yihca tuhbi dahan roo', ²ya ri'chi bwa'haloh ra' ba bidxa'h ziga rñah Jesuhs loh Ñi'h guñah ziga bia'ñih xteenn gubihdxyi, ya xahba Ñi'h biahca labwehen ziga zi tuhbi bia'ñih. ³Ya hohra chi gahca baluu'yiloh guehtu Moisehs cun Elías cañi'nee ra' ba loh Jesuhs, ⁴chi'chi rahbi Pehdru loh Jesuhs: iDaada, bwenduxa dxuu nu'h rii! Sidela yi'h nnaa lu'h gu'nnahn chohnna yuu' bi'tu'hn: tuhbin par Yu'bilu'h, stuhbin gaca xteenn Moisehs ya stuhbin gaca xteenn Elías.

⁵Ya gaduhbi nin cañi' Pehdru zi'chi, guza'bi tuhbi xcahyi nin bidu'bi la'h ra' ba ya la'n xcahyi chi bihn ra' ba guñi' tuhbi rsiaa'ha nin rahbi:

—Dee' naa Llii'nahn nin nadzii'hihn, riahxine'hn bi; gulgazo'badxiahga xchi'dxyi bi.

⁶Ya chin bihn ra' gadxiohna xpwiinn Ñi'h dxyi'dxyi ra' chi hasta loh yuh guhta gurloh ra' ba laasii bidxyihbi duxa ra' ba, ⁷ya chi'chi gwabiiga Jesuhs hasta na'gurloh ra' ba chi'chi bidxi' Ñi'h la'h ra' ba ya rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Gulchestii; ayi guidxyihbi tu.

⁸Ya chin guteesa loh ra' ba tin bwa'ha ra' ba loh Ñi'h, ya ayi ru bwa'ha ra' ba bwiinn ra' nin bwii'dxyi'dxyinee Jesuhs ri'chi, tuhsi Ñi'h zuu Ñi'h ri'chi, ⁹ya gaduhbi nin zeeyehtanee Ñi'h la'h ra' ba dahan chi, rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Ayi chyuloo guuyi tu nin baluu'yiloh loh tu hastayi chin gabahan Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw.

¹⁰Chi'chi gunaabadxyi'dxyi ra' ba loh Ñi'h rahbi ra' ba:

—¿Xixnaa rahbi ra' mwehsu nin ruluu'yi xlehyi Moisehs nahpa galoh Elías dxi'?

¹¹Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba: —Guchiica galoh Elías nahpa dxi', tin la'h ba guunn xnehza ba garaa ra' nin ayi naa za'ca. ¹²Per na'h rñi'n loh tu la'h Elías bi' la per la'h ra' ba ayi biu'nbwa' ra' ba la'h ba sino que bwi'hnee ra' ba la'h ba ziga guclaa'dzi ra' ba, pwihsi zi'chi gahca za la'h Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw ziza'cazii Ñi'h lahtsinaa ra' ba.

¹³Ya chi'chi guhcabwa' ra' xpwiinn Ñi'h cagaze'ta Ñi'h Jwahn nin baro'bañihsa.

Jesuhs basiaca la'h tuhbi bi'nxtuhbi nin guyuu' tuhbi bwiinndxaba sto' ñi'h

(Mr. 9.14-29; Lc. 37-43)

¹⁴Ya chin badzihn Ñi'h hasta rii ra' bwiinn, chi'chi gwabiiga tuhbi ndxi'hw hasta zuu Jesuhs, chi'chi bazu'nllihbi ba loh Ñi'h ya rahbi ba loh Ñi'h:

¹⁵—Daada, balahsasto' lu'h la'h llii'nahn, laasii nalasa duxa rahca

bi; ziahan la riaaba bi loh bwehla o loh ñihsa, ¹⁶rii' bie'ldane'hn bi loh ra' xpwiinn lu'h per ayi bwi'hnn ra' ba gahn ñaca bi.

¹⁷Chi'chi rahbi Jesuhs: iAyi bwiinn ra' nin ayi riachiisto' ra' ñi'h xchi'dxyi'hn! iBwiinn nahda ra'! ¿Hasta balaaca chi'h nin chu'ne'hn la'h tu? ¿Hasta balaaca chi'h gaca gu'nnaahn waanta la'h tu? iGuda'nee llii'n lu'h rii'!

¹⁸Ya chi'chi gunabwa' Jesuhs loh bwiinn dxaaba chi tin baria'h ba sto' bi'nxtuhbi chi ya desde hohra chi gahca biaca bi. ¹⁹Ya chi'chi bwii'yidxyi'dxyinee ra' xpwiinn Ñi'h la'h Ñi'h tuhbi lahdu'hn ya gunaabadxyi'dxyi ra' ba loh Ñi'h rahbi ra' ba:

—¿Xixnaa ayi chyu bwi'hnn gahn ñabwe'he bwiinn dxaaba chi sto' bi'nxtuhbi chi la'h nu?

²⁰Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba: —Laasii ayi riachiisto' tu xchi'dxyi Dxiohs. Ya sidela la'h tu ñachiisto' tu xchi'dxyi Dxiohs nicala ziga zi madxihdu ziga chi'h tuhbi bwii'dzi mortahsa, ñahca ñahbi tu loh dahan rii': “Biya'dxu rii' tin gwah stuhbi lahta”, ya ñiya'dxun, ya ayi xi ñuhnn gahn la'h tu. ²¹Per bwiinn dxaaba ra' squii' ayi raria'h ra' ba sto' bwiinn sidela ayi guinaaba duxa tu loh Dxiohs cun gucwaah'han za tu.

Jesuhs guñi' la'ga'h xa gachi Ñi'h
(Mr. 9.30-32; Lc. 9.43-45)

²²Ya gaduhbi nin ca'nzanee Ñi'h la'h ra' xpwiinn Ñi'h nez guihdxyi xteenn Galilea rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Nahpa zuti'dxi ra' bwiinn duhlda na'h loh ra' nin rnabwa',

²³nee chiinn ra' za ba na'h per chin dxiohna dxyih zabahanahn loh guelguhchi.

Ya chin bihn ra' xpwiinn Ñi'h dxyi'dxyi ra' chi guyu' nalaasa duxa sto' ra' ba.

Cweenta xteenn impwestu guido'

²⁴Ya chin badzihnee Jesuhs la'h gallee ra' xpwiinn Ñi'h guihdxyi Capernaum, ri'chi gwagañi' ra' nin ruteesa xmweeyi guido' loh Pehdru, ya gunaabadxyi'dxyi ra' ba loh Pehdru rahbi ra' ba:

—¿Xmwehsu lu'h tayi rdxihlli ba xmweeyi guido'?

²⁵Chi'chi rahbi Pehdru:

—Rdxihlli ban.

Ya loh zeeyuu'tii Pehdru rwaal' yuu' mwegaloh guñi' Jesuhs rahbi Ñi'h loh ba:

—¿Xi lligaaba ruhn lu'h pur ni'ca Simohn? ¿Chyuloo rusadxihlli ra' rrehyi ra' nin rii' loh guidxyiyuh; gu loh ra' llii'n ba o loh ra' bwiinn ziitu ra'?

²⁶Chi'chi rahbi Pehdru:

—Loh ra' bwiinn ziitu ra'.

Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Pwihsi zi'chi za nin naa ra' llii'n ra' ba ayi nahpa chilli ra' ba mweeyi chi, ²⁷per tin ayi gasahcaloh nu'h bwiinn ra' ca gwah rwaal' laguhn, ya ri'chi bala'ha answehlu ya mwerdo'tii' bwehlda nin guina'zu lu'h loh answehlu, rwaal' ma guire'h tuhbi mweeyi; ya la'hchin chilli lu'h para na'h nee cun xcweenta za lu'h, ya chenee lu'h mweeyi chi tin chilli lu'h loh ra' ba.

¿Chyu mahzi lasahca ru?

(Mr. 9.33-37; Lc. 9.46-48)

18 Ya la'n dxyih gahca ra' chi gwabiiga ra' xpwiinn Ñi'h

loh Ñi'h tin gunaabadxyi'dxyi ra' ba
loh Jesuhs rahbi ra' ba:

—¿Chyu mahzi lasahca loh
guelrnabwa' xteenn Dxiohs?

²Ya chi'chi guca'ha Jesuhs tuhbi
biñi'n gudi'dzi Ñi'h ya bazuh Ñi'h
la'h bi galaayi ra' ba, ³chi'chi rahbi
Ñi'h loh ra' ba:

—Guchiin nin rñi'n loh tu sidela
la'h tu ayi gucha'h tu loh xigaaba
tu tin dxiaca nagu'dzi lasto' tu ziga
naa lasto' biñi'n rii', pwihsi ayi gaca
chu'tii tu loh guelrnabwa' xteenn
Dxiohs. ⁴Nin mahzi lasahca loh
guelrnabwa' xteenn Dxiohs naa
bwiinn nin rusaguu'dzi sto' ñi'h
loh Dxiohs laasii riahca ba ziga zi
biñi'n rii', ⁵ya bwiinn nin guca'sto'
ñi'h la'h tuhbi biñi'n ziga biñi'n rii'
pur laan, neezaa na'h zuca'sto' ba.

**Rllu'n riezgu dxiaaba bwiinn loh
duhlda**

(Mr. 9.42-48; Lc. 17.1-2)

⁶Neezaa rahbi Ñi'h:

—Ya cuun chi'h zi nin guunn
para dxiaaba tuhbi biñi'n bi'tu'hn
rii' loh duhlda pur nin riachiisto'
ra' bi na'h, mas cha'yi guiyi'bi
tuhbi dxiah roo' nin rucadzii
maan dohba yahnn bwiinn chi
tin gula'ha ra' ba la'h ba loh
ñihsado'. ⁷iGulguia'hagah la'h tu
bwiinn guidxyiyuh, laasii nuu nin
rusiaaba la'h bwiinn loh duhlda!
Nee Ayi dxia'dxi nin guunn zi'ca,
per iprohbi za la'h bwiinn nin
guunn pur chuu xtuhlda snuhn ra'
bwiinn! ⁸Pwihsi ni'chin sidela la'h
naa lu'h, o ñaa' lu'h gusiaaba yi'h
loh duhlda, mas cha'yi guchyuu'ga
lu'hn ya cu'bwih lu'hn zihtu; mas
cha'yi chu'tii lu'h loh guelrnabwa'

xteenn Dxiohs nicala ayi tuhbi ñaa'
lu'h o tuhbi llehcu lu'h xlawaa'ha
zohba llehcu lu'h cun ñaa' lu'h
nin guunn chee lu'h loh dxih par
tu'pazi. ⁹Ya sidela neezaa bizloh
lu'h gusiaaba yi'h loh duhlda, mas
cha'yi gule'hen bachi'h gulu'bwihin
zihtu nez ayi gwa'ha ru lu'hn; mas
cha'yi chu'tii lu'h loh guelrnabahan
nacuubi nin guni'hi Dxiohs cun
tuhbi si bizloh lu'h xlawaa'ha cun
garoopa bizloh lu'h nin guunn
guzahla yi'h loh bwehla duxa
xteenn gabihldxyi.

Cweenta xteenn lli'yi nin biza'bi

(Lc. 15.3-7)

¹⁰Rahbi za Ñi'h:

—Pwihsi gulguia'ha gah tin
ayi cwe'hesto' tu la'h ra' bwiinn
nin naa ziga biñi'n bi'tu'hn ra'
rii', pwihsi rñi'n loh tu xaanjla
ra' bi guillii-guillii rii' ra' ba loh
Xtaa'dahn nin nuu dxibaa', ¹¹laasii
la'h Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw
ze' loh guidxyiyuh tin guta'h Ñi'h
la'h ra' bwiinn duhlda ra' nin
biza'bi loh duhlda.

¹²Rahbi za Ñi'h:

—¿Xa lligaaba ruhnn tu sidela la'h
tuhbi ndxi'hw nahpa tuhbi gaywa'h
lli'hyi ya guiza'bi tuhbi ma? ¿Tayi
cwachigah dxih ba za noventa
y nueve ma loh dahan, bachi'h
cheegadxi'hyi ba lli'hyi nin biza'bi?
¹³Ya sidela la'h ma gadxeela ma,
rñi'n loh tu ¿tayi dxiahxinee ru
dxi'h ba lli'hyi chi loh ziga za
noventa y nueve ma? ¹⁴Pwihsi
zi'chi za la'h Xtaada tu nin nuu
dxibaa' ayi xclaa'dzi ba guiza'bi nin
tuhbi ra' nin naa biñi'n bi'ti'hn ra'
rii' loh duhlda.

**Dxia'lda sto' tu gallee nin guñihchi
bwihtsi tu loh tu**

(Lc. 17.3)

¹⁵Rahbi za Ñi'h:

—Sidela la'h bwihtsi lu'h ruñihchi loh lu'h; guñi'nee bi yi'h si pur nin bwi'hnn bi, ya sidela la'h bi guzo'badxiahga bi xchi'dxyi lu'h, ba bwi'hnn lu'h gahn bazo'badxiahga bi xchi'dxyi lu'h. ¹⁶Ya sidela la'h bi ayi guzo'badxiahga bi xchi'dxyi lu'h, gudihdxyi bi cun nee tuhbi o chiohpa bwiinn tin zi'chi garaa nin guñi' tu dxihn dxiahga ra' bwiinn chi tuhbi ba o chiohpa ba hasta chohnna ba, tin la'h ra' ba gaca ziga nin dxihn dxiahga garaa nin guñi' loh lasaa' tu. ¹⁷Ya sidela la'h bi ayi guzo'badxiahga gahca bi xchi'dxyi ra' bwiinn chi, gwaguihtsi lu'h loh ra' bwiinn guido' xteenn Jesucristu; ya sidela la'h za bi ayi guzo'badxiahga gahca bi xchi'dxyi ra' bwiinn guido', ya chi'chi bwi'hnn la'hbi ziga zi tuhbi bwiinn ziitu nin ayi nu'nbwa' xchi'dxyi Dxiohs, ziga tuhbi nin rteesa mweeyi xteenn Roma.

¹⁸Pwihsi guchiin nin rñi'n loh tu garaa ra' xtuhlda bwiinn nin gusia'lda sto' tu loh guidxyiyuh rii', garaa za ni'chi ra' zusia'lda sto' Dxiohs xcweenta ra' ba, ya duhlda ra' nin ayi dxia'ldasto' tu loh guidxyiyuh rii' ayi za chapitii ra'n nez llaa'ndxibaa' loh Dxiohs.

¹⁹Zi'chi gahca za rñi'n loh tu, sidela la'h chiohpa tu cwih guunn tuhsi xigaaba loh guidxyiyuh rii' tin cwidxyi-guinaaba tu nin guiclaa'dzi tu loh Xtaa'dahn nin nuu dxibaa' zuni'hi Ñi'h nin

guinaaba tu, ²⁰laasii nez hasta cwih chiohpa o chohnna bwiinn nin riachiisto' ra' ñi'h na'h ri'chi la'n zu'h galaayi ra' ba.

²¹Ya chi'chi gwabiiga Pehdru loh Jesuhs tin gunaabadxyi'dxyi ba loh Ñi'h rahbi ba:

—Daada, ¿mas paaldaa bweelta guñihchi bwi'tsihn loon, ya chi'chi gusia'ldasto'n nin bwi'hnnnee bi na'h? ¿Ta hasta gahdzi?

²²Chi'chi rahbi Jesuhs loh Pehdru: —Ayi gahdzi si dxi'h sino que hasta setenta bweelta gahdzi.

**Cweenta xteenn xmooza
rrehyi nin ayi gunah ña'ldasto'
ñi'h xtuhlda bwiinn**

²³Laasii guelrnabwa' xteenn Dxiohs naa ziga zi tuhbi rrehyi nin bwi'hnn cweenta balaaca nuza'bi ra' xmooza ba loh ba. ²⁴Gue'du guzo'baloh guunn ba cweenta chin badzihnnnee ra' ba tuhbi nin nuza'bi ziahan miyohn loh ba, ²⁵ya laasii la'h mooza chi ayi nahpa ba mweeyi tin chiilli ba loh rrehyi chi, chi'chi gunabwa' rrehyi chi tin gudoo' ba ziga zi tuhbi guidxa'h, cun nee xcunna'h ba, cun garaa ra' llii'n ba nee cun garaa za nin nahpa ba tin zi'chi gadxilli ba garaa nin nuza'bi ba, ²⁶ya chi'chi gwah mooza chi bazu'nllihbi ba loh rrehyi chi tin gunaaba duxa ba rahbi ba: “Daada, balahsa sto' lu'h na'h guleeza schiohpa-schoon dxyih zidxiillihn nin nuza'bi'hn loh lu'h.” ²⁷Ya chi'chi balahsa sto' rrehyi la'h mooza chi, pwihsi basia'ldasto' ba nin nuza'bi bwiinn chi loh ba ya bata'h ba la'h mooza chi, ²⁸per chin गया'loh baria'h

mooza chi rwa'a' yihdzi rrehyi, chi'chi badxi'loh ba stuhbi xmoosa rrehyi, ya bwiinn chi nuza'bi loh ba gulliaa'yi'hn mweeyi, ya guca'ha ba guna'zu ba yahnn bwiinn chi guxi' ban chi'chi rahbi ba loh bwiinn chi: "iGudxihlli loon nin nuza'bi lu'h!" ²⁹Chi'chi guca'ha bwiinn chi bazu'nlihbi ba loh mooza chi rahbi ba: "iBalahsasto' lu'h na'h, guleeza si chiohpa o hasta choon dxyih zidxihllihn loh lu'h!" ³⁰Ya cun ayi bihn ba dxyi'dxyi, cun gunaaba guxchisi ba la'h bwiinn chi tin bie'w ba la'n lahtsidxi'ba tin gudxihlli ba nin nuza'bi ba. ³¹Pwihsi badi'hi duxa llahn la'h ra' snuhn xmoosa rrehyi, ya gwaguihtsi ra' ba loh rrehyi garaa nin bwi'hn mooza chi, ³²ya chi'chi gudihdxyi rrehyi la'h mooza chi ya rahbi rrehyi loh ba: "iMooza nin ayi gallu'yitii! Na'h basia'ldasto'n garaa nin nuza'bi lu'h loon. ³³Pwihsi zi'chi za yi'h nahpa ñalahsasto' lu'h la'h bwiinn lasaa' lu'h ziga za balahsasto'n yi'h." ³⁴Ya loh nin bagaduhbi llahn duxa rrehyi chi lwehgu gunabwa' ba la'h ra' xpwiinn ba tin basa'cazii ra' ba la'h mooza chi tin chiilli ba garaa nin nuza'bi ba.

³⁵Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Zi'chi za guunnee Xtaa'dahn nin nuu dxibaa' la'h tu sidela la'h cada tuhbigah tu ayi gusia'ldasto' tu xtuhlda ra' bwihtsi tu, per desde la'n lasto' tu.

Jesuhs baluu'yi cweenta nin rlaa'ha lasaa' ra' bwiinn che'hla ra' ba

(Mr. 10.1-12; Lc. 16.18)

19 Ya guya'loh guñi' Jesuhs dxyi'dxyi ra' rii', chi'chi

guna'zu nehza Ñi'h zee Ñi'h loh guihdxyi ra' xteenn Galilea ya chin badzihn Ñi'h loh guihdxyi ra' xteenn Judea nin ria'han nez lahdu rtahn gubihdxyi xteenn gui'w Jordahn, ²ziahann bwiinn gwana'hla la'h Ñi'h, ri'chi basiaca Ñi'h la'h ra' bwiinn dxyihdxyi ra', ³ya chi'chi gwabiiga ra' paaldaa ra' bwiinn fariseu ra' hasta zuu Jesuhs, ya ziga nuu ra' ba lligaaba gwa'ha ra' ba ta zahca gusia'garii Ñi'h xchi'dxyi ra' ba, ni'chin gunaaba dxyi'dxyi ra' ba loh Ñi'h rahbi ra' ba:

—¿Ta rusaa'n lehyi taa'ha bwiinn che'hla ba pur xiilla si tuhbi llahni'hn?

⁴Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—¿Ta nagahdxi gu'lda tu loh Xchihtsi Dxiohs hasta rñi' ziga gulachixchih Dxiohs la'h ndxi'hw cun gunna'h? ⁵Ni'chin rahbi Ñi'h: "Ndxihw nahpa rre'caa ba loh xpaah ba cun loh xmaah ba tin zi'chi rca'ha ba la'h gunna'h nin raaca che'hla ba, ya garoopa ra' ba naa ra' ba tuhbi si bwiinn." ⁶Pwihsi ya zi'chi ayi ru naa ra' ba chiohpa bwiinn sino que tuhbi si bwiinn. Pwihsi ni'chin nin ayi nuu taa'ha bwiinn che'hla ba laasii Dxiohs bachi'dxiu-bacha'ga la'h ra' ba.

⁷Chi'chi gunaabadxyi'dxyi ra' ba stuhbi loh Jesuhs rahbi ra' ba:

—¿Xixnaa chi'h basia'hannee guehtu Moisehs dxihtsi la'h nu: "Cun gudi'hi ndxi'hw tuhbi dxihtsi la'h xcunna'h ba, bachi'h zi'chi ba guruu'n lasaa' ra' ba"?

⁸Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Laasii dxi'bi dxiipa sto' tu ni'chin nin basaa'n guehtu Moisehs taa'ha tu che'hla tu, per galoh

ayi guhca zi'chi. ⁹Ya na'h rñi'n loh tu chyuh chi'h zi bwiinn nin guilaa'ha che'hla ñi'h sidela ayi xi guelgubwihlli bwi'hnn che'hla ba, nee guica'ha ba stuhbi gunna'h bwiinn chi rgu'tii ba duhlda, zi'chi za ndxi'hw nin guica'ha gunna'h nin ba bilaa'ha che'hla ñi'h rgu'tii za ba duhlda.

¹⁰Ya chi'chi rahbi ra' xpwiinn Ñi'h:

—Sidela la'h dee' naa nin caa loh xchi'dxyi Dxiohs pur xcwenta tuhbi ndxi'hw cun che'hla ba, ayi naa bwen guica'ha lasaa' ra' ba tin guchinaa ra' ba.

¹¹Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba: —Ayi garaa dxi'h tu gacabwa' tu dxyi'dxyi ra' rii' sino que la'h dxi'h ra' nin badi'hi Dxiohs lligaaba za'ca yihca ra' ñi'h ni'chi si ra' naa nin rahcabwa' ra'n. ¹²Pwihsi nuu ra' ziga bwiinn ra' nin ayi guchinaa ra', bwiinn chi naa guulaa ra' ba, ya nuu ra' ba rahca ra' ba ziga bwiinn nin ayi rchinaa laasii lasaa' bwiinnghaca ra' ba ruhnn capohn la'h ra' ba, ya nuu ra' ba ayi rchinaa ra' ba laasii xclaa'dzi ra' ba guunn si ra' ba xtsi'n Dxiohs; ni'chin bwiinn nin gaca guunn ziga naa dxyi'dxyi ra' rii' guunn ban.

Bwi'hnntaa'yi Jesuhs yihca ra' biñi'n
(Mr. 10.13-16; Lc. 18.15-17)

¹³Ya gwanee ra' bwiinn la'h ra' biñi'n tin gudzii'ba naa Jesuhs yihca ra' bi, neezaa tin cwidxyi-guinaaba Ñi'h loh Dxiohs pur la'h ra' bi; ya la'h ra' xpwiinn Ñi'h bwi'hnn ña'laa'dzi ra' ba loh ra' bwiinn ra' nin zenee ra' biñi'n hasta zuu Jesuhs, ¹⁴ya chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h:

—Gulgasaa'n dxie'biiga ra' biñi'n ra' ca hasta zu'hn, ayi gucwe'za tu la'h ra' bi, laasii loh xquelrnabwa' Dxiohs naa xteenn ra' bwiinn nado'laa'dzi nin naa ziga la'h ra' biñi'n ra' ca.

¹⁵Ya chin guya'loh badzii'ba naa Ñi'h yihca ra' biñi'n, lwehgu babii Ñi'h ri'chi.

Tuhbi bi'nxtuhbi nin nuu ziahan
xixteenn ñi'h

(Mr. 10.17-31; Lc. 18.18-30)

¹⁶Ya chi'chi badzihn tuhbi bi'nxtuhbi hasta zuu Jesuhs ya rahbi bi loh Ñi'h:

—Daada, mwehsu cha'yi: ¿Xa ni'ca nahpa gu'nnahn tin guziaa'hahn dxibaa' guibahane'hn Dxiohs par tu'pazi chin gachi'hn?

¹⁷Chi'chi rahbi Jesuhs loh bi: —¿Xixnaa rñi' lu'h na'h cha'yi'hn? Ayi nin tuhbi bwiinn nin naa cha'yi, sola tuhbi dxi'h Dxiohs; ya sidela yi'h xclaa'dzi lu'h guibahanee lu'h Dxiohs llaa'ndxibaa', bazo'badxiahga xchi'dxyi Dxiohs nin caa loh xlehyi Moisehs.

¹⁸Chi'chi rahbi bi: —¿Ziga cuun ra' dxyi'dxyi? Ya chi'chi rahbi Jesuhs: —Ayi chiinn lu'h bwiinn, ayi gaca za lu'h bwiinn gubwihlli, ayi cwaan lu'h, ayi chi'nlaa'dzi lu'h dxixi'hw, ¹⁹nee gaca nadzii'hi za lu'h xcuzahn lu'h, nee gaca nadzii'hi za lu'h bwiinn lasaa' ra' lu'h ziga nadzii'hi gahca za lu'h yi'h gaca.

²⁰Chi'chi rahbi bi'nxtuhbi chi: —Garaatii' dxyi'dxyi ra' ca cagazo'badxiaagahñin desde biñi'na'hn: ¿Cuunn xchi'h ni'ca nin caya'dxi? —rahbi bi.

²¹Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Sidela yi'h xclaa'dzi lu'h gaca lu'h bwiinn za'ca nin ayi xi xcweenta ñi'h dxia'dxi loh Dxiohs, guca'ha garaa xixteenn lu'h nin nahpa lu'h batoo' ra'n, bachi'h chi'zi lu'h mweeyi chi guca'ha ra' bwiinn prohbi nin ayi xi nahpa, tin zi'chi zica'ha lu'h guelnaza'ca nin nuu llaa'ndxibaa', ya chi'chi bachi'h guda'na'hla na'h.

²²Ya chin bihn bi'nxatuhbi chi dxyi'dxyi ra' nin guñi' Jesuhs loh bi, guhca nalaasa sto' bi laasii rricu bi, ²³chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' xpwiinn Ñi'h:

—Guchiin nin rñi'n loh tu, nagahn duxa chu'tii tuhbi bwiinn rricu loh xquelnabwa' Dxiohs, ²⁴pwihsi rñi'n loh tu stuhbi, ayi guinagahn ru tiidxi tuhbi camehyu llaa'n tuhbi guihchiguulla que ziga tiidxi tuhbi bwiinn rricu loh guelnabwa' xteenn Dxiohs.

²⁵Ya chin bihn ra' xpwiinn Ñi'h dxyi'dxyi ra' nin guñi' Ñi'h, badxyigaa' duxa ra' ba pur dxyi'dxyi ra' chi, ya chi'chi rahbi ra' ba:

—¿Pwihsi chyuulla ta'h chi'h loh duhlda?

²⁶Chi'chi bwa'ha dzi'tsi Jesuhs loh ra' ba, rahbi Ñi'h:

—Para bwiinn ra', nagahn ra' dee'; per ayi nee dxi'h para la'h Dxiohs.

²⁷Chi'chi rahbi Pehdru loh Ñi'h:

—Daada, la'h nu dxugasaa'n garaa nin nadxiapa nu tin dxio'pana'hla nu Yu'bilu'h; ¿cuun xchi'h nin gachica'ha nu?

²⁸Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Pwihsi guchiinn nin rñi'n loh tu xpwiinn ra'n nin ze'na'hla ra'

na'h, chin gusacuubi Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw garaa ra' cohsa chin soobaa ba loh yagaxiiyi llaa'ndxibaa', neezaa la'h tu ziga naa tu xpwiin'nahn soobaa za tu loh gadzi'h bichiohpa yahgaxiiyi nin zuu llaa'ndxibaa' tin guunn tu guelguxchisi loh gadzi'h bichiohpa xjwamihiyi Israel, ²⁹ya garaa ra' nin rigasaa'n yihdzi ra' ñi'h pur na'h, bwihtsi ra' ñi'h, bizaan ra' ñi'h, xtaada ra' ñi'h cun xmaah ra' ñi'h, llii'n ra' ñi'h, loh xuh ra' ñi'h; zica'ha ra' ba garaa ra' ni'chi stuhbi gaywa'h bwelta mahzi ru, nee neezaa guca'ha ra' ba guelnabahan nacuubi nin ayi ñichilohtii', ³⁰per nnah garaa ra' bwiinn ra' nin ruhnn ra' lligaaba lasahca ra' ba nnah, ni'chi ra' nin ayi gaca lasahca chi'chi, ya nin ayi lasahca nnah ni'chi ra' gaca lasahca chi'chi.

Cweenta xteenn paaldaa ra' mooza

20 Rahbi za Jesuhs: — Guelrnabwa' xteenn Dxiohs naa ziga tuhbi ballwaa'n nin nahpa taayii loh yuh, ya biria'h ba zee chi'hyi ba mooza ra' rsiyi gah tin guunn ra' mooza ra' chi xtsi'n ba hasta nahpa ba yahga uhva ra', ²ya chin bia'hannee dxyi'dxyi ba la'h ra' mooza chi balaaca chiilli ba la'h ra' ba, chi'chi guxe'hla ba la'h mooza ra' chi loh xtahan ba tin zeegui'hnn ra' ba dzi'n. ³Ya hohra chi biria'h la'ga'h ba ziga chi'h xcaga' rsiyi, ya loh dxiaa' chi bwa'ha ba spaaldaa ra' mooza rii zi ayi xi dzi'n nahpa ra' ba, ⁴chi'chi rahbi ballwaa'n chi loh ra' mooza ra' chi: “Neezaa la'h tu gulchegui'hnn xtsi'na'h'n ya

zidxiillihn la'h tu ziga naa bwen guunn tu gahn.” Ya chi'chi zee ra' chi mooza ra' chi loh xtahan ballwaa'n chi. ⁵Ya ziga chi'h lahyidxyih biria'h ba stuhbi, ⁶cun neezaa mahzi ru gudxyih gwah ba, cun neezaa ziga chi'h xcaga'yu gudxyih gwah ba stuhbi loh dxiaa' chi ya hohra chi bidxeela ba spaaldae mooza ra' nin ayi xi dzi'n cayuhnn ra', ⁷chi'chi rahbi ba loh ra' mooza ra' chi: “¿Xixnaa rii tu rii' la'h tu gaduhbi dxyih nee ayi xi dzi'n riiyuhnn tu?” Chi'chi rahbi ra' mooza ra' chi: “Laasii ayi chy bwiinn runi'hi dzi'n guidi'hnn nu.” Chi'chi rahbi ballwaa'n chi: “Gulcheh neezaa tu loh xuun tin guunn za tu dzi'n ri'chi.” ⁸Ya chin gurih gue'la, chi'chi rahbi ballwaa'n chi loh xmooza ba nin rnabwa' loh ra' snuhn ra' mooza: “Babwihdxyi garaa ra' mooza, tin gudxihlli la'h ra' ba, ya guzo'baloh gudxihlli la'h ra' bwiinn nin luulchima guyuutii loh dzi'n cun ya zi'chi guza'loh lu'h chiilli lu'h la'h ra' bwiinn ra' nin mwer guyuutii ra' loh dzi'n.” ⁹Pwihsi lwehgu gwabiiga ra' mooza ra' nin guyuutii loh dzi'n ziga chi'h xcaga'yu gudxyih ya garaa ra' mooza ra' chi guhlla ra' ba ziga chi'h ruhnn mooza gahn tuhbi dxyih, ¹⁰ya chin biga'ha hohra nin gahlla ra' mooza ra' nin bwi'hnn dzi'n gaduhbi dxyih, bwi'hnn ra' ba lligaaba guyahlli ru ñahlla ra' ba; per neezaa cada tuhbigah ra' ba guhlla ra' ba zi'chi gahca xcweenta nin bwi'hnn ra' ba dzi'n. ¹¹Ya chin guzo'baloh cayahlla ra' ba chi'chi guzo'baloh cadxyi'chinee ra' ba la'h ballwaa'n chi, ¹²rahbi

ra' ba: “Mooza ra' nin mwer guhlla ra' tuhbi si hohra bwi'hnn ra' ba dzi'n nee ziga gahca cayahlla nu nnah gudxihlli lu'h la'h ra' ba, nee la'h nu mahzi ru bati'dxiloh nu loh gubihdxyilda'h nee bidi'hnn ru za nu dzi'n que la'h ra' ba loh gaduhbi dxyih.” ¹³Ya chi'chi rahbi ballwaa'n chi loh ra' ba: “Mihgu ra', ayi xi mweeyi cagasia'pitii'hihn yihca xchi'h tu. ¿Tayi ya bia'han dxi'h nu'h balaaca gahlla tu tuhbi dxyih? ¹⁴Pwihsi la'h xmweeyi tu chi'h dee' tin guldxiaa, laasii na'h xclaa'dzihn chiillihn la'h ra' mooza nin luulchima guyuutii loh dzi'n ziga gudxiillihn la'h tu, ¹⁵laasii na'h rnabwa'n xmwee'yihn, o ¿gu rdxyi'chinee tu na'h pur nin naan bwiinn za'ca?” ¹⁶Ni'chin nnah nin naa ra' luulchimatii' gaca nin naa mwer galoh; ya nin naa ra' mwer galoh nnah ni'chi gaca luulchimatii' ra'.

**Nin riohnaa guñi' Jesuhs loh ra'
xpwiinn Ñi'h zahchi Ñi'h**

(Mr. 10.32-34; Lc. 18.31-34)

¹⁷Ya loh nin zeezah Jesuhs loh neziuh para guihdxyi Jerusalehn, gudihdxyi Ñi'h la'h ra' xpwiinn Ñi'h cwee' zi neziuh tin rahbi Ñi'h loh ra' ba:

¹⁸—Pwihsi ziga rwa'ha tu nnah, zoo nu'h par loh guihdxyi Jerusalehn hasta guti'dxi ra' bwiinn na'h nin naan Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw tin gaca'hn ntriehgu loh ra' bwiinn nin rnabwa' ra' loh ra' bixohza ra' cun loh ra' mwehsu ra' nin ruluu'yi ra' xlehyi Moisehs, ni'chi ra' guinaaba gachi'hn, ¹⁹ya guti'dxi ra' ba na'h loh ra' bwiinn

ziitu tin gullihdzinee ra' ba na'h,
nee neezaa guca'yahga ra' ba na'h
cun cwartha, cun guca'h za ra' ba
na'h loh cruhzi; per chin dxiohna
dxyih zabaanahn.

**Dxyi'dxyi nin gunaaba xmaah
Jacobó cun Jwahn**

(Mr. 10.35-45)

²⁰Ya chi'chi gwabiiga xnaan llii'n
Zebedeu tuhsi junta cun garoopa
llii'n ba gwabiiga ra' ba hasta
zúu Jesuhs, ya bazu'nllihbi ra' ba
loh Ñi'h tin gunaaba ra' ba tuhbi
bweni'hn loh Ñi'h, ²¹chi'chi rahbi
Jesuhs loh xnaan ra' bi:

—¿Xi ni'ca xclaa'dzi lu'h?

Chi'chi rahbi naani'hn chi:

—Gunabwa' loh xquelrnabwa' lu'h
tin soobaa tuhbi llii'nahn xlahdu
derehchu lu'h stuhbi bi xlahdu
rrabwehsa lu'h.

²²Chi'chi rahbi Jesuhs:

—La'h tu nin ayi gaann tu xiñin
rdxi'hn tu; ¿ta ruhnn tu lligaaba
zuhnn tu gahn guti'dxiloh tu loh
guelrza'cazii nin guti'dxiloon?

Chi'chi rahbi ra' ba:

—Zidi'hnn nu gahn.

²³Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—La'h tu zuhnn tu gahn
guti'dxiloh tu guelrza'cazii rii', per
ziga rnaaba tu soobaa tu xlahdu
derehchu'hn o xlahdu rrabwehsa'hn,
ayi na'h dxi'h na'pahn guelrnabwa'
tin guni'hiñin la'h tu, sino que la'h
ra' bwiinn ra' nin guliila Xtaa'dahn
nin nuu dxibaa' la'h ra' ba guica'ha
ra' ban.

²⁴Ya chin bihn ra' za tsi'h
xpwiinn Ñi'h dxyi'dxyi ra' rii'
bidxyi'chinee ra' ba la'h ra'
garoopa bwihtsi ra' ba, ²⁵ya chi'chi

gudihdxyi Jesuhs la'h ra' ba tin
rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Pwihsi la'h tu naann tu, loh
ra' nin rnabwa' ra' rnabwa' ra' ba
ziga chi'h zi naa xigaaba ra' ba,
ya nin naa ziga bwiinn lasahca
ra' loh ra' ba, ruhnnée ra' ba la'h
ra' ba ziga chi'h zi nin xclaa'dzi
ra' ba, ²⁶per la'h tu ayi zi'chi dxi'h
gaca tu; mas cha'yi guunn bwiinn
nin xclaa'dzi gaca lasahca loh tu,
ziga tuhbi mooza zi, ²⁷nee bwiinn
nin xclaa'dzi gaca mwerгалoh
loh tu nahpa gaca ba ziga mooza
nin gullia'yi'hn ru lasahca loh
tu, ²⁸laasii la'h Llii'n Dxiohs ayi
bi' Ñi'h tin gaca tu mooza loh Ñi'h,
sino que la'h Ñi'h bi' Ñi'h tin gaca
Ñi'h mooza loh garaatii' bwiinn
nee tin cun tihxi za Ñi'h chiilli Ñi'h
xtuhlda ra' ziahan ra' bwiinn nin
ta'h loh duhlda.

**Jesuhs basiaca loh chiohpa bwiinn
nin ayi biin loh ñi'h**

(Mr. 10.46-52; Lc. 35-43)

²⁹Ya loh nin baria'h Jesuhs
guihdxyi Jericoh, ziahan bwiinn
gwana'hla la'h Ñi'h, ³⁰ya rwa'
neziuh chi zohba chiohpa bwiinn
nin ayi riin loh Ñi'h, ya chin bihn
ra' ba zeedii'dxi Jesuhs ri'chi,
chi'chi guñi' ra' ba jwersiroo' rahbi
ra' ba:

—iJesuhs Llii'n guehtu Davihd,
balahsasto' lu'h la'h nu!

³¹Ya bidxyi'chi ra' bwiinn rahbi
ra' ba:

—iGuldxiacaxyii!

Per la'h ra' ba mahzi ru jweersi
roo' rbwihdxyidxiyah ra' ba:

—iLlii'n guehtu Davihd, balasasto'
lu'h la'h nu!

³²Chi'chi guzuhdxyiigah Jesuhs, chi'chi gunabwa' Ñi'h gwaca'ha ra' ba la'h ra' bwiinn chi, ya chin badzihn ra' ba hasta zuu Jesuhs, chi'chi gunaabadxyi'dxyi Ñi'h loh ra' ba rahbi Ñi'h:

—¿Xini'ca xclaa'dzi tu gu'nnahn pur la'h tu?

³³Chi'chi rahbi ra' bwiinn nin rahca loh ra' ñi'h chi:

—Daada, xclaa'dzi nu guidia'ha nu.

³⁴Chi'chi balahsasto' Jesuhs la'h ra' ba, ya bidxi' Ñi'h loh ra' ba ya hohra chi gahca ballaala loh ra' ba, ya seguihdu zeena'hla ra' ba la'h Jesuhs.

Chin guyuu'tii Jesuhs rwaa' guihdxyi Jerusalehn ziga Rehyi

(Mr. 11.1-11; Lc. 19.28-40; Jn. 12.12-19)

21 Ya chin zeegadzihn gahxu'hn ra' ba guihdxyi Jerusalehn, badzihn ra' ba tuhbi guihdxyi bi'tu'hn nin laa Betfageh, cwee' dahan nin laa Olivo, ri'chi guxe'hla Jesuhs la'h chiohpa xpwiinn Ñi'h ²rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Gulchey loh rrandxu nin naa gahxu nezii', ri'chi zwa'ha tu cadu'h tuhbi buhrra cun llii'n ma. Ya gulgaxachi ma tin dxie'nee tu ma, ³ya sidela chyulla guinaabadxyi'dxyi loh tu: “¿Xixnaa cagaxachi tu buhrra ca?”, gulgahbi loh ba: “Tuhbi Daada nin mahzi rnabwa' cachi'hn la'h ma tin tsiiba ba ma”, ya seguihdu gahca zusaa'n ra' ba dxie'nee tu ma.

⁴Dee guhcan tin guzohba dxyi'dxyi ra' nin baca'h tuhbi guehtu daada nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs cadxyih chin baca'h ba squii':

⁵Gulgahbi loh ra' bwiinn guihdxyi Siohn: “Bwa'ha, la'h xrrehyi lu'h ze' nez loh tu ziga zi tuhbi bwiinn nado'laa'dzi, dzi'ba ba tuhbi buhrr'i'hn, llii'n tuhbi maan nin ruhnn dzi'n.”

⁶Ya gwah ra' xpwiinn Jesuhs tin bwi'hnn ra' ba ziga guhdzi Jesuhs loh ra' ba, ⁷ya gwanee ra' ba buhrra chi cun llii'ni'hn ma hasta zuu Jesuhs, chi'chi badzii'ba ra' ba xahba ra' ba dihtsi ma tin loh lahdxi chi guzohba Ñi'h dihtsi ma, ⁸ya ziahan duxa ra' bwiinn rii ri'chi ya loh neziuh hasta zeedii'dxinee buhrr'i'hn chi la'h Ñi'h gudxyihxi ra' ba xahba ra' ba, ya snuhn ra' ba gudxyihxi llii'dzi yahga ra' nez zeedii'dxi Ñi'h, ⁹ya bwiinn ra' nin zee ñiidxiuu loh Jesuhs cun bwiinn ra' nin ze'na'hla nez dihtsi Ñi'h rahbi ra' ba:

—iBwi'hnntaa'yi Dxiohs yihca rrehyi llii'n Davihd! iLasahca duxa naa nin ze' pur xcweenta Yu'bi Dxiohs! iRachiñi' za'ca duxa nu'h pur xcweenta Dxiohs nin nuu dxibaa'!

¹⁰Ya chin guyuu'tii Jesuhs guihdxyi Jerusalehn garaa ra' bwiinn Jerusalehn chi badxyigaa' duxa loh ra' ba, ya ziahan duxa ra' ba rahbi loh lasaa' ra' ba:

—¿Chyu ni'ca?

¹¹Ya snuhn ra' bwiinn rahbi ra' ba: —La'h ba nin naa Jesuhs, ndxi'hw nin ruluu'yi xchi'dxyi Dxiohs nin ze' nez guihdxyi Nazaret xteenn Galilea.

Jesuhs basiaa la'n guido' roo'

(Mr. 11.15-19; Lc. 19.45-48; Jn. 2.13-22)

¹²Ya chin guyuu'tii Jesuhs la'n guido' roo', babwe'hedxia'hla Ñi'h

la'h ra' garaatii' ra' bwiinn ra' nin ruhnn guri'xi cun nin riizi' ra' xica la'n guido', cun badi'xi za Ñi'h xmweella ra' bwiinn ra' nin rucha'h ra' xmweeyi ra' bwiinn, cun neezaa babwe'he Ñi'h la'h ra' bwiinn ra' nin riigatoo' palohma ra', ¹³ya chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Loh Xchihtsi Dxiohs rñi': "Yiidzihn gaca hasta cwidxyi-guinaaba tu na'h", per la'h tu cayuhnn tun ziga zi tuhbi cwehva hasta riuu' ra' guba'n.

¹⁴Ya neezaa gwabiiga ra' bwiinn ra' nin rahca ñaa' ra' ñi'h cun bwiinn ra' nin rahca loh ra' ñi'h hasta zuu Jesuhs ya basiaca Ñi'h la'h ra' ba, ¹⁵per chin bwa'ha ra' bwiinn nin rnabwa' la'h ra' bixohza ra' cun mwehsu ra' nin ruluu'yi xlehyi Moisehs dzi'n roo' ra' nin cayuhnn Jesuhs, nee neezaa bihn ra' ba riibwihdxidixiah ra' biñi'n la'n guido' squii': "iBwi'hnntaa'yi Dxiohs yihca llii'n guehtu Davihd!", chi'chi mahzi ru bidxyi'chi duxa ra' ba ¹⁶ya rahbi ra' ba loh Jesuhs:

—¿Gu rihn lu'h nin riñi' ra' ni'ca ra'?

Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—La'n rihn, per ÷ta nagahdxi gu'lda tu loh Xchihtsi Dxiohs hasta rñi' squii': "Cun xchi'dxyi ra'n nin ru'lda ra' biñi'ni'hn ra' cun bwee'zu'hn ra' nin ree' duuda guluu'yi Lu'h balaaca guelrnabwa' nin nahpa Lu'h."?

¹⁷Ya chi'chi basia'hangah Ñi'h la'h ra' ba ri'chi, chi'chi guna'zu nehza Ñi'h para guihdxyi Betania; ri'chi bati'dxi gue'la Ñi'h.

Jesuhs guluu'dii la'h yahga ñiigu nin ayi gucah ñiigu loh ñi'h

(Mr. 11.12-14, 20-26)

¹⁸Ya tuhbi rsiixi chin gubia'garii Jesuhs loh guihdxyi Jerusalehn,

bie'suh bichia'han Ñi'h, ¹⁹ya cwee' neziuh bwa'ha Ñi'h zohba tuhbi llaa'n yahga ñiigu ya gwabiigagah Ñi'h cwee'hen, per ganaalla batahga caa loh yahga chi, ya chi'chi rahbi Ñi'h loh yahga chi: —Nin stuhbi ayi ru guibia'garii guicah ñinahxi loh lu'h.

Ya hohra chi gahca gubihdzi yahga ñiigu chi, ²⁰ya chin bwa'ha ra' xpwiinn Ñi'h nin guhca ri'chi badxyigaa' duxa loh ra' ba ya gunaabadxyi'dxyi ra' ba loh Ñi'h rahbi ra' ba:

—¿Xa guhca xinaa gubihdzi yahga ñiigu ca lwehgu gahca?

²¹Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Guchiin nin rñi'n loh tu sidela la'h tu riachiisto' tu xchi'dxyi Dxiohs nee ayi guunn chiohpa sto' tu, ayi nin bwi'hn si dxi'hn cun yahga ñiigu rii' gaca guunn tu sino que neezaa loh tuhbi dahan gahbi tu: "Biya'dxu ri'ca tin bala'ha yi'h loh ñihsado'", zahca gacan, ²²ya garaa ra' nin guinaaba tu loh Dxiohs chin cwidxyi-guinaaba tu Ñi'h, gaduhbi sto' tu gulchechii sto' tu, tin zi'chi zica'ha tu nin guinaaba tu.

Gunaabadxyi'dxyi ra' ba chyu naa Jesuhs

(Mr. 11.27-33; Lc. 20.1-8)

²³Ya chin guya'loh guñi' Jesuhs dxyi'dxyi rii', chi'chi guyuu'tii Ñi'h la'n guido' roo', ya gaduhbi nin nuu Ñi'h la'n guido' roo' chi chi'chi gwabiiga ra' bwiinn nin rnabwa' la'h ra' bixohza cun bwiinn guuhla ra' xteenn bwiinn Israel ra' hasta zuu Jesuhs, ya gunaabadxyi'dxyi ra' ba loh Ñi'h rahbi ra' ba:

—¿Cun chyu xquelrnabwa' cayuhnn lu'h ni'ca ra'? ¿Chyu bani'hi guelrnabwa' ca yi'h?
 24-25 Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Neezaa na'h guina'badxyi'dxyi'hn tuhbi dxyi'dxyi loh tu: ¿Chyu guxe'hla la'h Jwahn bie'garo'bañihsa ba? ¿Ta Dxiohs guxe'hla la'h ba o tuhbi bwiinn zi? Sidela la'h tu chixtee' tu loon guelgunabadxyi'dxyi rii', neezaa na'h zidixtee'hehn loh tu cun chyu xquelrnabwa' ruhnn ra'n garaa ra' dzi'n ra' rii'.

Ya hohra chi guzo'baloh canaabadxyi'dxyi loh lasaa' ra' ba rahbi ra' ba:

—Sidela la'h nu'h guidi'tsi nu'h: “Dxiohs guxe'hla la'h Jwahn”, chi'chi nnaa ba loh nu'h: “¿Xixnaa chi'h ayi bazo'badxiahga tu xchi'dxyi ba?”,²⁶ nee ayi za nuu guidi'tsi nu'h: “Tuhbi bwiinn zi guxe'hla la'h Jwahn”, laasii rdxiyhbi nu'h la'h ra' bwiinn guihdxyi, laasii garaa ra' ba nahpa ra' ba la'h Jwahn ziga daada nin rñi' xchi'dxyi Dxiohs.

²⁷Ni'chin rahbi ra' ba:

—Ayi chyu gaann chyu guxe'hla la'h Jwahn.

Pwihsi chi'chi rahbi za Ñi'h:

—Ayi za chixtee'hehn loh tu chyu guxe'hla na'h cayu'nnahn dzi'n ra' rii'.

Cweenta xteenn chiohpa llii'n tuhbi bwiinn nin bwii'yidxyi'dxyi Jesuhs

²⁸Ya chi'chi gunaabadxyi'dxyi Jesuhs rahbi Ñi'h:

—¿Xi lligaaba ruhnn tu pur dxyi'dxyi ra' rii'? Tuhbi ndxi'hw

guyuu' chiohpa llii'nga'n ba, ya rahbi ba loh nin naa llii'n galoh ba: “Xii'hihn, gwagui'hnn dzi'n loh xuun hasta rii' ra' yahga uhva ra'.”²⁹ Chi'chi rahbi llii'n ba loh ba: “iAyi chaa'hahn!”, per ya loh zuu gahca bi bwi'hnn bi lligaaba gwah bi.³⁰ Ya chi'chi gwagañi' ba loh stuhbi llii'n ba, ya zi'chi gahca rahbi ba loh bi, ya rahbi bi loh ba: “Yoo, daada; la'n chaa'ha”, per ayi gwah bi.³¹ Ya loh garoopa bi, ¿cuun tuhbi bi nin bazo'badxiahga xchi'dxyi xpaah ra' bi?

Chi'chi rahbi ra' ba:

—Nin mwer guñi' ba loh ñi'h.

Ya chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Guchiin nin rñi'n loh tu, la'h ra' bwiinn ra' nin ruteesa xmweeyi Roma cun gunna'h dxaaba ra' la'guñiidxiuu ra' guyuu'tii loh guelrnabwa' xteenn Dxiohs que la'h tu,³² laasii la'h Jwahn nin baro'bañihsa bie'galuu'yi la'h tu xa nahpa guibahan tu, per la'h tu ayi gwachiisto' tu la'h Jwahn; per la'h ra' bwiinn nin ruteesa mweeyi cun gunna'h dxaaba ra' gwachiisto' ra' ba xchi'dxyi Jwahn. Per la'h tu nicala bihn tu dxyi'dxyi ra' rii' ayi bacha'h tu xigaaba tu tin ñachiisto' tu.

Cweenta xteenn mooza ya'dxi ra' nin bwii'yidxyi'dxyi Jesuhs

(Mr. 12.1-12; Lc. 20.9-19)

³³Gulgaca'dxiahga stuhbi cweenta rii': Tuhbi ballwaa'n xteenn taayii loh yuh bwi'hnn biñih ba yahga uhva ra', ya bwi'hnn ban lee' neezaa guda'hn ba tuhbi guii'dxyu tin guhcan hasta guxi'h ba uhva ra'; neezaa bwi'hnn ba

tuhbi torre loh xuh ba, chi'chi badi'hi ba loh xuh ba garoolda la'h ra' bwiinn ra' nin ruhnn dzi'n, zee chi'h ba zihtu. ³⁴Ya chin biga'ha dxyih nin gabwe'he ra' ba xli'hn ra' ba, chi'chi guxe'hla ballwaa'n chi paaldaa ra' xmooza ba tin zeegalli'hi ra' ba li'hn nin guica'ha ba loh ra' bwiinn ra' nin guu'n loh xuh ba garoolda, ³⁵per la'h ra' bwiinn ra' chi xlawaa'ha ñudi'hi ra' ba li'hn nin ñica'ha ballwaa'n chi la'la'ga'h guna'zu ra' ba la'h ra' xmooza ba gudxi'ldxyihdxyi ra' ba paaldaa ra' ba ya spaaldaa ra' ba gudxiinn ra' ba, ya spaaldaa ra' ba basihdzi dxiah ra' ba, ³⁶ya chi'chi gulu'nehza ballwaa'n chi ziahan ru xmooza ba, per la'h ra' bwiinn ra' nin guu'n loh xuh ballwaa'n chi zi'chi gahca bwi'hnnnee ra' ba la'h xmooza ra' ba chi ziga za bwi'hnnnee ra' ba la'h nin naa ra' galoh. ³⁷Ya pur luulchima gulu'nehza ba la'h yu'pi llii'n ba laasii bwi'hnn ba lligaaba nasto' ba: "Zuzo'badxiahga ra' ba xchi'dxyi llii'nahn." ³⁸Per chin bwa'ha ra' bwiinn ra' nin guu'n loh xuh ballwaa'n chi garoolda la'h llii'n ba, chi'chi rahbi loh lasaa' ra' ba: "Bwa'ha, dee chi sihn naa nin guica'ha gaduhbi loh yuh rii'; gulchoo'ho gachidxiinn nu'h la'h bi tin la'h nu'h gachica'ha nu'h gaduhbi loh yuh rii'." ³⁹Pwihsi guna'zu ra' ba la'h bi, chi'chi babwe'he ra' ba la'h bi nez rwa'a' yuh chi, ya nez chi gudxiinn ra' ba la'h bi. ⁴⁰Yannah chin dxie'guia'ha ballwaa'n xteenn loh yuh chi, ÷xini'ca gunnee ba la'h ra' bwiinn nin guu'n loh xuh ba garoolda?

⁴¹Chi'chi rahbi ra' ba loh Jesuhs: —Zidxiinn ba la'h ra' bwiinn ya'dxi ra' chi, ya gudi'hi ba loh yuh chi gaan ra' spaaldaa ra' bwiinn nin rñaloh gudi'hi li'hn nin guica'ha ba.

⁴²Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba: —¿Ta nagahdxi gu'lda tu loh Xchihtsi Dxiohs hasta rñi' squii'?: Dxiah nin ayi biuu'sto' ra' mweshu albañihyi, dxiah chi naa dxiah nin rzohba xchihn yuu' nin ria'ha. Dee' nin bwi'hnn Dxiohs, nin naa tuhbi dzi'n nin gadxyigaa' loh nu'h.

⁴³Pwihsi ni'chin nin rñi'n loh tu ziapitii guelnabwa' xteenn Dxiohs loh tu ya zidii'dxin loh ra' bwiinn nin dxu'u'n ntriehgu li'hn xteenn guelnabwa' chi loh Dxiohs, ⁴⁴ya chyu chi'h zi bwiinn nin dxiaaba yihca dxiah chi zahca ba ziahan taa'ha, ya sidela la'h dxiah chi dxiaaba yihca bwiinn zusu'yin la'h ra' ba.

⁴⁵Ya chin bihn ra' bwiinn ra' nin rñabwa' loh ra' bixohza cun bwiinn fariseu ra' dxyi'dxyi chi gwasaa' ra' ban laasii yihca ra' ba guñi' Ñi'h, ⁴⁶ya guclaa'dzi ra' ba ñina'zu ra' ba la'h Jesuhs hohra chi gahca, per bidxyihbi ra' ba la'h ra' bwiinn laasii bwiinn ra' ruhnn ra' ba lligaaba naa Jesuhs tuhbi bwiinn nin rñi' xchi'dxyi Dxiohs.

Cweenta xteenn tuhbi saa'

22 Ya guzo'baloh guñi' la'ga'h Jesuhs stuhbi cweenta rahbi Ñi'h:

²—Guelrnabwa' xteenn Dxiohs naa ziga tuhbi rrehyi nin bwi'hnn tuhbi saa' par llii'n ba, ³ya

guxe'hla ba xmooza ba yihdzi nin bidu'hun ra' chee ra' saa', per ayi gunnah ra' ba ñi' ra' ba, ⁴ya chi'chi guxe'hla la'ga'h rrehyi chi spaaldaa ra' xmooza ba ya rahbi ba loh ra' xmooza ba squii': "Gulguiñi' loh ra' bwiinn nin bidu'hun: la'h guelwahw naa listu la laasii gudxi'nnahn xcuu'n ra'n cun xquidxa'h ra'n nin basaroo'zahn, yannah la'h guelwahw naa la, ni'chin gultaa' saa'." ⁵Per la'h ra' bwiinn nin bidu'hun chi ayi gwah ra' ba; tuhbi bwiinn chi sola loh xuh ba gwah ba dxyih chi, ya stuhbi ba loh guelguri'xi ba gwah ba dxyih chi, ⁶ya snuhn ra' ba guna'zu ra' ba la'h ra' xmooza rrehyi, gudxi'ldxyihdxyi ra' ba la'h xmooza rrehyi chi'chi gudxiinn ra' ba la'h ra' mooza ra' chi. ⁷Ya chi'chi bidxyi'chi duxa rrehyi chi ya gunabwa' ba la'h ra' suldahdu ba gwachiin la'h ra' bwiinn ya'dxi chi cun neezaa gunabwa' ba guca'dxih ra' ba lahdxyi ra' bwiinn ya'dxi ra' chi. ⁸Ya chi'chi rahbi rrehyi chi loh ra' xmooza ba: "La'h garaa naa para saa', per la'h ra' bwiinn ra' nin bidu'hun ra' ayi ballu'yi ra' ba ñah ra' ba saa'; ⁹ni'chin nnah gulcheh loh neziuh roo' ra' ya bwiinn chi'h zi nin gadxi'loh tu gulta'nee ra' ba loh saa' rii'." ¹⁰Ya chi'chi biria'h ra' xmooza ba chi zee ra' ba loh neziuh ra' ya bwiinn chi'h zi ra' nin badxi'loh ra' ba nicala bwiinn nadxaaba ra' cun bwiinn za'ca ra' gwanee ra' ba loh saa', ya zi'chi hasta bagadxah ra' bwiinn nez bwi'hnncha'yi rrehyi chi guelwahw, ¹¹ya chin guyuu'tii rrehyi chi gwagua'ha ba loh ra'

bwiinn nin gwaca'ha ra' xmooza ba nez neziuh ra', chi'chi bwa'ha ba loh tuhbi bwiinn nin dxa'ga loh ra' bwiinn chi ayi nahcu ba lahdxi ziga nin nahcu ra' bwiinn saa' ra' chi. ¹²Chi'chi rahbi ba loh bwiinn chi: "Mihgu, ¿xaloh guyuu'tii lu'h rii' nee ayi nahcu lu'h lahdxi nin nahcu ra' bwiinn saa' ra' nin rii' ra' rii'?" Ya cun ayi basia'garii bwiinn chi dxyi'dxyi, ¹³ya chi'chi rahbi rrehyi chi loh ra' xmooza ba: "Gulgachi'bidu'h ñaa'-naa bwiinn ca tin gulgala'ha ba loh nacahyi hasta guti'dxiloh ba guelrza'cazii hasta gahw lahyi ba cun nalasa duxa gu'n ba", ¹⁴laasii ziahan ra' ba gacarihdxyi per gullia'yi'hn naa ra' nin guibwi'hi.

Basia'garii Jesuhs dxyi'dxyi pur mweeyi nin rutiaa'ha bwiinn ra' xcweenta impweestu

(Mr. 12.13-17; Lc 20.20-26)

¹⁵Ya chin guya'loh guñi' Ñi'h dxyi'dxyi ra' chi, chi'chi gwabiiga ra' bwiinn fariseu ra' hasta zuu Jesuhs laasii bia'han dxyi'dxyi ra' ba chi'hyi ra' ba xa guñihchi Jesuhs pur dxyi'dxyi nin rñi' Ñi'h, ¹⁶pwihsi chi'chi guxe'hla ra' ba paaldaa ra' xpwiinn ra' ba nin guunn ziga zi bwiinn za'ca tin gunaabadxyi'dxyi ra' ba loh Ñi'h cun paaldaa ra' za xpwiinn Herodes, tin guñi' ra' ba loh Ñi'h squii':

—Mwehsu, naann nu xnehza rñi' lu'h nee ruluu'yi za lu'h zigapa'h naa xnehza xcweenta xchi'dxyi Dxiohs, nee ayiza rwa'ha za'ca lu'h loh tuhbi bwiinn ya stuhbiga'h ba gwa'ha dxaaba lu'h loh ñi'h. ¹⁷Yannah gunnah loh nu, ¿ta

zachidxihlli nu o ayi chyu chiilli mweeyi xcweenta impweestu loh rrehyi César?

¹⁸Per Jesuhs la'h Ñi'h guhcabwa' la xi lligaaba nuu ra' ba, ni'chin rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Bwiinn dxixi'hw ra', íxixnaa xclaa'dzi tu guunn tu prehba na'h?

¹⁹Gulgaluu'yi na'h tuhbi xmweeyi tu na'h nin rdxihlli tu xcweenta impweestu loh César.

Chi'chi baluu'yi ra' ba tuhbi mweeyi nin laa denariu la'h Ñi'h, ²⁰ya gunaabadxyi'dxyi Jesuhs loh ra' ba rahbi Ñi'h:

—¿Chyu yihca dee' caa loh mweeyi rii!, nee cun dxyi'dxyi nin caa lohon, nee chyu laa dee'?

²¹Chi'chi rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—Yihca César.

Ya chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Pwihsi gulgadi'hi la'h César nin naa xteenn ba, nee gulgadi'hi za la'h Dxiohs nin naa xteenn Ñi'h.

²²Ya chin bihn ra' ba dxyi'dxyi ra' rii!, badxyigaa' duxa loh ra' ba, ya chi'chi basaa'n ra' ba la'h Ñi'h ziaa ra' chi'h ba.

Basia'garii Jesuhs dxyi'dxyi xcweenta guelgabahan ra' bwiinn guuchi.

(Mr. 12.18-27; Lc. 20.27-40)

²³Ya la'n dxyih chi gahca, badzihn ra' nuhn bwiinn saduceu ra' loh Jesuhs, ya bwiinn saduceu ra' chi ruhnn ra' ba lligaaba ayi gabahan ra' bwiinn guuchi, ²⁴chi'chi rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—Mwehsu, basia'hannee Moisehs dxihtsi la'h nu'h loh chi rñi': “Sidela la'h chyuulla tuhbi ndxi'hw gachi ba nee ayi chyu llii'n ba guyuu',

nahpa guica'ha bwihtsi ba la'h xcunna'h ba nin bia'han viuhda tin chuu llii'n ba xcweenta bwihtsi ba nin guhchi.” ²⁵Pwihsi loh nu guyuu' gahdzi bwihtsi bwiinn ndxi'hw ra', nin mwegaloh chi bachinaa ba, ya guhchi ba, ya ayi chyu llii'n ba guyuu'. Pwihsi basia'han ba xcunna'h ba, ya seguihdu guca'ha bwihtsiraroopa ba la'h gunna'h chi, ²⁶per ayi chyu llii'n bwihtsiroopa ba chi guyuu', chi'chi guca'hala'ga'h bwihtsi riohna ba la'h gahca gunna'h chi, zi'chi gahca za ayi chyu llii'n ba guyuu' cun gunna'h chi, ya hasta basaa' gagaadzii bwihtsi ra' ba guca'ha la'h gunna'h chi per ayi chyu llii'n ra' ba guyuu'tii', ²⁷ya pur luulchima guhchi garaa ra' ndxi'hw ra' nin guca'ha la'h gunna'h chi neezaa gunna'h chi guhchi. ²⁸Yannah, chin gabahan ra' ba loh guelguhchi, ícuunpa'h xchi'h loh gagaadzii ra' ndxi'hw ra' chi naa che'hla gunna'h chi, laasii garaa ra' ba guca'ha ra' ba la'h gunna'h chi?

²⁹Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—La'h tu rche'h duxa yihca tu laasii ayi nu'nbwá' za'ca tu loh Xchihtsi Dxiohs nee ayi za nu'nbwá' tu xa naa guelrnabwa' xteenn Dxiohs, ³⁰laasii chin gabahan ra' bwiinn guuchi nin guhchi, ndxi'hw cun gunna'h ayi ru guchinaa ra' ba, laasii gaca ra' ba ziga zi aanjla ra' nin rii dxibaa' nnah, ³¹ya ziga gabahan ra' bwiinn loh guelguhchi, íta nagahdxi gu'lda tu loh dxihtsi hasta caa nin guñi' Dxiohs rahbi Ñi'h: ³²“Na'h naan Xchiohs Abrahñ, Xchiohs Isaac, cun Xchiohs Jacob”? iNi'chin Dxiohs ayi naa Ñi'h

Xchiohs ra' bwiinn guuchi sino que naa Ñi'h Xchiohs ra' bwiinn ra' nin gaca nabahan ra' para tu'pazi!

³³Ya chin bihn ra' bwiinn dxyi'dxyi ra' nin guñi' Jesuhs badxyigaa' duxa loh ra' ba pur dxyi'dxyi ra' nin ruluu'yi Ñi'h.

Xchi'dxyi Moisehs nin lasahcaru

(Mr. 12.28-34)

³⁴Ya chi'chi badiaa'ha ra' bwiinn fariseu ri'chi laasii bihn ra' ba basiahcadxyii Jesuhs la'h ra' bwiinn saduceu ra', ³⁵ya ni'chin tuhbi mwehsu nin ruluu'yi xlehyi Moisehs, para guunn ba prehba la'h Jesuhs, gunaabadxyi'dxyi ba rahbi ba:

³⁶—Mwehsu, ¿cuun nin naa dxyi'dxyi nin gunabwa' Dxiohs nin naa mahzi lasahca loh lehyi?

³⁷Chi'chi rahbi Jesuhs loh ba: —“Gaca nadzii'hi lu'h Xtaada Dxiohs lu'h cun gaduhbi sto' lu'h, cun gaduhbi xaalma lu'h, nee cun gaduhbi xigaaba za lu'h.”

³⁸Dxyi'dxyi rii' nin gunabwa' Dxiohs naa dxyi'dxyi nin mahzi lasahca loh garaa nin naa xchi'dxyi Dxiohs; ³⁹ya nin raroopan rñii' squii': “Gaca nadzii'hi lu'h lasaa' lu'h ziga nadzii'hi za lu'h yi'h gahca.” ⁴⁰Pwihsi garoopa dxyi'dxyi rii' xteenn xlehyi Moisehs naa ziga dulbaa' loh ra' snuhn ra' dxyi'dxyi lehyi, ziga xlehyi guehtu Moisehs o ziga xlehyi ra' guehtu daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs cadxyih.

¿Chyu llii'n la'h Crixtu?

(Mr. 12.35-37; Lc. 41-44)

⁴¹Ya gaduhbi nin rii' gahca ra' bwiinn fariseu ra' ri'chi,

gunaabadxyi'dxyi Jesuhs loh ra' ba ⁴²rahbi Ñi'h:

—¿Xi lligaaba ruhnn tu pur Crixtu? ¿Chyu naa llii'n ñi'h la'h Crixtu?

Chi'chi rahbi ra' ba:

—Llii'n guehtu Davihd.

⁴³Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—¿Xixnaa chi'h baze'ta guehtu Davihd, chin basa'ni' Spíritu Saantu yihca ba? Rahbi ba: “Daada naa Crixtu loh ba”, laasii la'hgahca guehtu Davihd rahbi ba:

⁴⁴Daada Dxiohs rahbi loh nin naa Daada loon:

“Guzohba xlahdu nanchiin hastayi gadzihn dxyih nin gutsii'gahn garaa bwiinn nin rdxyi'chinee yi'h hasta zuu ñaa' lu'h tin gacabwa' ra' ba yi'h naa lu'h nin rnabwa' garaatii'.”

⁴⁵¿Xaalla gaca chi'h Crixtu llii'n guehtu Davihd sidela la'h gahca guehtu Davihd guñi' Crixtu naa Daada loh ba?

⁴⁶Ya nin tuhbi ra' ba ayi guhca ñusia'garii nin tuhbi dxyi'dxyi loh Jesuhs, ya desde dxyihyi chi nin stuhbi ra' ba ayi biaalla ñinaabadxyi'dxyi xiilla stuhbi dxyi'dxyi loh Jesuhs.

Jesuhs baluu'yi xapa'h naa xmohda ra' bwiinn fariseu cun mwehsu ra' nin ruluu'yi xlehyi Moisehs

(Mr. 12.38-40; Lc. 11.37-54; 20.45-47)

23 Chi'chi guzo'baloh ca'ni'nee Jesuhs la'h ra' bwiinn cun la'h ra' xpwiinn Ñi'h rahbi Ñi'h:

²—Mwehsu ra' nin ruluu'yi xlehyi Moisehs cun bwiinn fariseu

ra' ruluu'yi ra' ba ziga naa xlehyi Moisehs. ³Pwihsi rñi'n loh tu gulgazo'badxiahga xchi'dxyi zi ra' ba per ayi chezahnee tu xmahn ba, laasii la'h ra' ba rñi' ra' ba tuhbi dxyi'dxyi mahzi guriinyi nin rare'caa ra' ba ruhnn ra' ba. ⁴¿Xixnaa rusagu'a ra' ba nin naa'ha la'h ra' bwiinn nin ayi chipa ra' bwiinn, ya la'h ra' ba nin tuhbi bacwihnaa ra' ba ayi rñi'bi ra' ban? ⁵Ruhnn ra' ba squii' tin rdxih'yi ra' ba nez gadxyigaa' loh ra' bwiinn nin ruhnn ra' ba, nee riuu' za sto' ra' ba rcah dxyi'dxyi ra' nin caa loh Xchi'dxyi Dxiohs locah ra' ba cun nez rwaa' llehcu ra' ba loh xahba ra' ba, nee neezaa ruhnn guroo' ra' ba luhlla xahba ra' ba tin guluu'yi ra' ba bwiinn za'ca duxa ra' ba loh snuhn ra' bwiinn, ⁶nee rdxih'yi za ra' ba nez rzohba ra' ba delantatii' hasta rahca guelwahw za'ca nee zi'chi gahcaza ruhnn ra' ba la'n guido' bi'tu'hn ra' hasta radiaa'ha ra' bwiinn Israel puur delantatii' riasohba ra' ba, ⁷nee xclaa'dzi za ra' ba garaa ra' bwiinn chi'h zi nin gadxa'ga la'h ra' ba loh neziuh gugahpa Dxiohs la'h ra' ba cun gaduhbi sto' ra' ba nee tin guiñi' za ra' bwiinn loh ra' ba: “Mwehsu”, ni'chi xclaa'dzi ra' ba.

⁸Ya rahbi Ñi'h loh ra' xpwiinn Ñi'h:

—Per la'h tu ayi chi'hyi tu canehza guiñi' bwiinn ra' loh tu: “Mwehsu”, laasii tuhbi dxi'h xmwehsu tu naa Crixtu, ⁹nee ayi za guiñi' tu loh chyuulla: “Paah” loh guidxyiyuh laasii tuhbi dxi'h Xtaada tu nuu'; la'h Ñi'h nuu dxibaa'. ¹⁰Nee nin ayi za chi'hyi

tu canehza guiñi' bwiinn loh tu: “Ballwaa'n”, laasii la'h dxi'h Crixtu naa Ballwaa'n. ¹¹Bwiinn nin mahzi dzi'baloh loh tu nahpa gaca ba ziga mooza loh ra' snuhn ra' bwiinn ¹²laasii bwiinn nin ruhnn lligaaba gaca lasahca ayi gaca lasahca ba, per bwiinn nin gaguu'dzi sto' ñi'h zahca lasahca ba.

¹³Chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' bwiinn:

—iProhbi la'h tu, mwehsu ra' nin ruluu'yi lehyi cun bwiinn fariseu ra', bwiinn dxixi'hw ra'! La'h tu ayi nnaa tu guixaala tu rwaa' yuu' hasta naa guelrnabwa' xteenn Dxiohs tin chu'tii ra' snuhn ra' bwiinn, nee neezaa la'h tu ayi nnaa tu chu'tii tu loh xnehza Dxiohs nin ayi za rusaa'n tu chu'tii ra' bwiinn ra' nin xclaa'dzi chu'tii ra'.

¹⁴iProhbi za la'h tu mwehsu ra' nin ruluu'yi lehyi cun bwiinn fariseu ra', bwiinn dxixi'hw duxa ra'! ¿Xixnaa rusia'pitii tu yihdzi ra' gunna'h viuha ra' ya lwehgu gahca rbwihdxyi-rnaaba tu loh Dxiohs xchihroo'? Per nin cabweeza la'h tu ziroo' ru guelrza'cazii dxiaaba yihca tu.

¹⁵iProhbi za la'h tu mwehsu ra' nin ruluu'yi lehyi cun fariseu ra', bwiinn dxixi'hw bwiinn nahda ra'! La'h tu ca'nzaa tu loh guihdxyi ra' cun rdii'dxi za tu stuhbi lahdu loh ñihsado' ra' tin cañi'nee tu bwiinn ra' tin gaann ra' ba Dxiohs ziga ruluu'yi tu, ya chin ruhnn tu gahn riuu'tii ba loh xcweenta ziga ruluu'yi tu, ruhnn tu ba ziga naa xigaaba tu mas chiohpa rutsiiga tu la'h bwiinn chi gabihdxyi hasta caa tu bwa' la'h tu.

¹⁶'iProhbi za la'h tu mwehsu ra' cun fariseu ra' nin naa ra' ziga bwiinn dxie'pa ra! Rñi' tu rahbi tu: "Bwiinn nin rñi' chihpa: Pur lah guido' roo' zu'nnañin, bwiinn chi ayi nahpa guza'loh ba dxyi'dxyi nin guñi' ba, per sidela guñi' chihpa ba: Pur ohro xteenn guido' roo' zu'nnañin, bwiinn chi sihn nahpa guza'loh xchi'dxyi ba nin guñi' ba." ¹⁷iBwiinn nahda ra' bwiinn dxie'pa ra! ¿Cuun nin lasahca ru? ¿Ta ohro o guido' nin ruhnntaa'yi yihca ohro? ¹⁸Nee neezaa rahbi tu: "Sidela chyulla guñi' chihpa: Pur lah bacu'ga xteenn guido' roo' zu'nnañin, bwiinn chi ayi xi guilasahca xchi'dxyi ba, per sidela la'h bwiinn chi rñi' chihpa ba: Pur lah guhn nin dzi'ba loh bacu'ga chi zu'nnañin, bwiinn chi nahpa guza'loh xchi'dxyi ba nin guñi' ba." ¹⁹iBwiinn nahda ra' bwiinn dxie'pa ra! ¿Cuun nin lasahca ru? ¿Ta guhn, o bacu'ga nin ruhnntaa'yi la'h guhn? ²⁰Pwihsi bwiinn nin rñi' chihpa pur bacu'ga nee pur nin dzi'ba yihcan rñi' chihpa ra' ba; ²¹ya bwiinn ra' nin rñi' chihpa pur guido' ayi rñi' chihpa ba pur guido' si sino que nee pur la'h Dxiohs nin nuu ri'chi; ²²nee ra' za bwiinn nin rñi'chihpa pur llaa'ndxibaa', neezaa rñi' chihpa ba pur yahgaxiyyi xteenn Dxiohs cun la'h za Ñi'h.

²³'iProhbi za la'h tu mwehsu ra' nin ruluu'yi lehyi cun fariseu ra', bwiinn dxixi'hw ra! La'h tu rdxihlli tu tuhbigah tantu yihca tuhbi tsi'hgah loh Dxiohs xcweenta menta, anih, cun cumihn; per ayi ruzo'badxiahga tu dxyi'dxyi lehyi ra' nin mahzi lasahca ziga

guelnabahan nayaa nee ziga guelralahsasto' la'h bwiinn, nee cun guelriachiisto' xchi'dxyi Dxiohs. Dee ra' nahpa guunn tu nee snuhn ra' xchi'dxyi lehyi chi. ²⁴iLa'h tu, nin naa ra' ziga bwiinn dxie'pa ra' nin xclaa'dzi guluu'yi neziuh! Mahzi riuu' tu dxyi'dxyi lehyi nin gulliaa'ha lasahca per dxyi'dxyi nin lasahca duxa ayi riuu' tu ayi ria'zi tun, naa tu ziga bwiinn nin rbwe'he tuhbi balaaza loh xplautu ñi'h nee ichi'chi rahbi ba tuhbi camehyu!

²⁵'iProhbi za la'h tu mwehsu ra' nin ruluu'yi lehyi cun fariseu ra', bwiinn nahda bwiinn dxixi'hw ra! Pwihsi la'h tu rdx'i'bi tu nez dihtsi xiilla nin guee tu ñihsa la'n ñi'h cun plahtu, per nez la'n lasto' tu gadxah chihpa guelguba'n cun garaaloh lligaaba dxaaba nin ruhn tu. ²⁶Bwiinn fariseu dxie'pa ra', galoh chi'bi tu nez la'n nin guee tu nin gahw tu tin zi'chi dxiaa gaduhbin.

²⁷'iProhbi za la'h tu mwehsu ra' nin ruluu'yi lehyi cun bwiinn fariseu ra', bwiinn dxixi'hw duxa ra! Naa tu ziga zi ba' ra' nin da'bi guii'w dihtsi ñi'h ya rluu'yi za'can per la'n ba' chi ganaalla dzihta bwiinn guuchi nuu la'nan cun garaaloh nin ayi gallu'yi ra'. ²⁸Zi'chi naa tu la'h tu; nez dihtsi tu rluu'yi tu bwiinn za'ca tu loh ra' bwiinn, per la'n lasto' tu mahzi gadxah chihpan dxyi'dxyi dxixi'hw ra' nee sola nuu za'bitii' tu loh zi ra' nin naa xigaaba tu.

²⁹'iProhbi za la'h tu mwehsu ra' nin ruluu'yi lehyi cun bwiinn fariseu ra', bwiinn dxixi'hw ra! La'h tu ruhnntaa'yi tu xpa' ra'

guehtu daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiøhs cadxyih neezaa rzuhcha'yi tu xpa' ra' bwiinn za'ca, ³⁰ya chi'chi rñi' tu rahbi tu: “Sidela la'h nu'h ñuu' ra' nu'h la'n dxyih ra' nin guyu' ra' xtaada guldo' ra' nu'h, ayi chyu ñahcane la'h ra' ba tin ñachidxiinn ra' nu'h la'h ra' daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiøhs.”

³¹Ya cun garaa ra' dxyi'dxyi ra' rii' la'h gahca tu rahcabwa' tu naa tu llahga ra' guehtu xtataroo' tu nin gudxiinn la'h ra' guehtu daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiøhs cadxyih, ³²ini'chin neezaa tu gulgaza'loh dzi'n ra' nin bwi'hnn ra' xtata ra' tu nin gudxiinn la'h ra' bwiinn ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiøhs!

³³iBwiinn ra' nin naa ra' ziga zi bwe'lda ra'! iLlii'n nin naa ziga bwe'lda ña'laa'dzi ra'! ¿Xa guunn tu tin ta'h tu tin ayi chee tu gabihldxyi? ³⁴Laasii na'h zi'xe'hla'hn xpwiinn ra'n nin guñi' xchi'dxyi'hn cun bwiinn nin gapa ra' guelnaann ra', cun mwehsu ra', per la'h tu zidxiinn tu paalaa ra' ba cun guca'h ra' tu ba loh cruhi, ya snuhn ra' ba childxyihdxyi tu la'n guido' bi'tu'hn ra' hasta radiaa'ha tu, nee guica'na'hla za tu la'h ra' ba guihdxyi cun guihdxyi ra'. ³⁵Ni'chin yihca tu dxiaaba gallee llarihn bwiinn za'ca ra' nin billi'hi loh guidxyiyuh desde llarihn guehtu Abel hastayi llarihn guehtu Zacarías llii'n Berequías nin gudxiinn ra' xtaada guldo' tu la'n guido' hasta naa bacu'ga. ³⁶Ni'chin nin guchiin nin rñi'n loh tu garaa ra' llarihn ra' bwiinn ra' rii' dxiaaba yihca ra' bwiinn nin rii nabahan loh guidxyiyuh nnah.

Bi'n Jesuhs pur guihdxyi Jerusalehn

(Lc. 13.34-35)

³⁷Rahbi za Jesuhs:

—iProhbi za la'h tu bwiinn guihdxyi Jerusalehn! Rdxiiinn tu la'h ra' daada ra' nin ze'galuu'yi xchi'dxyi Dxiøhs la'h tu cun, rsi'dzi dxiah tu yihca daada ra' nin rxe'hla Dxiøhs guluu'yi xchi'dxyi Ñi'h la'h tu. iZiahanla guclaa'dzihn ñutiaa'hahn la'h ra' xpwiinn lu'h Jerusalehn, ziga zi rutiaa'ha dxiidxi cu'ca llii'n ma la'n xihyi ma, per ayi gunnah ra' ba! ³⁸Ni'chin nnah nahpa zia'han da'tsi xquido' roo' tu, ³⁹nee rñi'n loh tu ayi ru guibia'gari gwa'ha tu na'h sola hastayi gadzihn dxyih nin gahbi tu: “Bwi'hnnaa'yi Dxiøhs yihca bwiinn nin ze' pur lah Ñi'h nin ca'ha Ñi'h.”

Guñi'xgah Jesuhs zibwih guido' roo' guihdxyi Jerusalehn

(Mr. 13.1-2; Lc. 21.5-6)

24 Ya chin baria'h Jesuhs la'n guido' tin guziaa Ñi'h stuhbi nehza, chi'chi gwabiiga ra' xpwiinn Ñi'h loh Ñi'h tin rahbi ra' ba ziga xñah guido' roo' chi, ²ya chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—¿Ta riiywa'ha tu xa xñah guido' ca nnah? Per rñi'n loh tu zadzihn dxyih nin cwih garaa ra' nin riiywa'ha tu nnah, nee nin tuhbi dxiah nin dzi'ba yihca lasaa' ca ayi dxia'hancaa.

Sehn ra' nin guluu'yiloh chin gaca jwisi

(Mr. 13.3-23; Lc. 21.7-24; 17.22-24)

³Ya chi'chi gwane Ñi'h la'h ra' xpwiinn Ñi'h yihca tuhbi dahan nin

laa Olivo, ya loh nin zohba Jesuhs ri'chi, chi'chi rahbi ra' xpwiinn Ñi'h loh Ñi'h mwedxi rala'n:

—Xclaa'dzi nu nnaa lu'h loh nu cuuca gaca ra' ni'chi ra'; ÷xa naa sehn ra' chin gabia'garii dxi' lu'h stuhbi chin amwer gaduhbi guidxyiyuh?

⁴Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Gulgahca nasiin tin ayi gusaa'n tu gusagui'hi ra' bwiinn la'h tu, ⁵laasii ziahan ra' bwiinn dxi' nee nnaa ra' ba loh tu: “Na'h naan Crixtu”, nee zusagui'hi ra' ba ziahan ra' bwiinn, ⁶nee zihn za tu ca chi'h zi nehza gaca guehrru nee nez hasta xclaa'dzi chuu ra' guehrru, per ayi guidxyihbi tu laasii nahpa galoh gaca ra' dee' per nagahdxi gadzihn dxyih nin ñichiloh guidxyiyuh, ⁷laasii zuca'nee tuhbi guihdxyi la'h stuhbi guihdxyi neezaa tuhbi guelrnabwa' zuca'nee la'h stuhbi guelrnabwa'; neezaa chuu gueldxyihdxyi cun gubihn cun gaca za lluh roo' ziahan lahta ra' loh guidxyiyuh. ⁸Garaa ra' dee' dxi' galoh per gaca ra'n nin gue'du guzo'baloh zi guelrza'cazii nin gaca loh guidxyiyuh.

⁹Neezaa zidii'dxi tu loh ra' bwiinn ra' nin guunn guelguxchisi la'h tu, nee zidxiinn za ra' ba paaldaa tu, ya neezaa garaa ra' bwiinn guidxyiyuh zidxyi'chinee ra' ba la'h tu pur nin riachiisto' tu xchi'dxyi'hn. ¹⁰Nee chin gadzihn dxyih ra' chi ziahan ra' bwiinn zibwe'hesto' ra' ba xchi'dxyi Dxiohs, zidxyi'chinee lasaa' ra' ba cun gutoo' lasaa' za ra' ba, ¹¹neezaa ziahan ra' bwiinn nin dxi' nnaa ra' ba ruluu'yi ra' ba xchi'dxyi

Dxiohs ya zi'chi zusagui'hi ra' ba ziahan ra' bwiinn, ¹²neezaa pur ziahan ra' nin sa'loh, ziahan ra' bwiinn ayi ru gaca nadzii'hi lasaa' ra' ba ziga tuhbi ziga stuhbi ra' ba. ¹³Per bwiinn nin cheezahtii' chechii dzi'tsi sto' ñi'h xchi'dxyi Dxiohs, hasta chin gadzihn dxyih nin gaduhbi guidxyiyuh, bwiinn chi ta'h loh jwisi, ¹⁴ya dxyi'dxyi xteenn xquelrnabwa' Dxiohs nahpa chuu ra' bwiinn nin guluu'yin loh gaduhbi guidxyiyuh tin guidi'chin loh garaa ra' guihdxyi ra' hasta rii ra' bwiinn tin dxiu'nbwa' ra' ban, ya chin ba bidi'chi xchi'dxyi Dxiohs loh gaduhbi guidxyiyuh, chi'chi gaduhbi guidxyiyuh.

¹⁵Pwihsi baca'h guehtu profeta Daniel xcweenta nin rusiaaba la'h bwiinn loh duhlda; chin dxihn tu la'h dee' cayahca loh yuu' Saantu la'n guido' roo' —bwiinn nin gu'lda dee' zahcabwa' ba dxyi'dxyi ra' rii—, ¹⁶pwihsi garaa ra' bwiinn ra' nin rii guihdxyi Judea nahpa gullu'n ra' ba chechuu la'n ra' ba loh dahan, ¹⁷ya bwiinn ra' nin caa ra' yihca yuu' ayi dxiehta ra' ba tin chete'he ra' ba xixteenn ra' ba la'n yuu', ¹⁸ya bwiinn ra' nin zuu ra' loh dahan ayi guibia'garii rwaa' yihdxi ba tin chegalli'hi ba xahba ba, ¹⁹nee iprohbi za la'h ra' gunna'h nin nu'a llii'n la'n dxyih ra' chi o gunna'h ra' nin ca'ha bado'! ²⁰Gulguinaaba loh Dxiohs ayi gacan bwe'hw ra' nin rahca guelnahlda, nee nin dxyih za nin ruzi'laa'dzi tu, ²¹laasii zuti'dxiloh tu ziahan ra' ya'dxi nin gaca, nin nagahdxi gwa'ha tu nin gudahbi dxyih dez chin gurihxchih guidxyiyuh, nee

nin ayi za gaca run. ²²Ya sidela la'h Dxiohs ayi guchyuu'ga Ñi'h yihca ra' dxyih chi, ayi chy bwiinn ta'htii'; per zuchyuu'ga Ñi'h yihca ra' dxyih chi pur bwiinn ra' nin gulií Ñi'h gaca xpwiinn Ñi'h.

²³Ya sidela chyulla bwiinn guíni' loh tu la'n dxyih ra' chi: “Gulguia'ha rii'; la'h Crixtu zuu”, o guíni' ra' ba loh tu: “Ri'chi la'h Crixtu zuu”, ayi chechiisto' tu ba, ²⁴laasii dxi' ziahan ra' bwiinn nin gusagui'hi la'h ra' bwiinn nee guunn ra' ba tiidxi ra' ba ziga Crixtu nee guunn za ra' ba sehn ra' cun dzi'n roo' ra' tin zi'chi zusagui'hi ra' ba la'h ra' bwiinn, pwehda hasta nee ra' bwiinn nin gulií Dxiohs guiclaa'dzi ra' ba gusagui'hi ra' ba, per ayi guunn ra' ba gahn. ²⁵Pwihsi ni'chin la'guíni'xgaa'n dxyi'dxyi ra' rii' loh tu. ²⁶Pwihsi sidela guíni' ra' ba loh tu: “Gulguia'ha ri'chi; la'h Ñi'h zuu nez loh dahan desiertu”, ayi chee tu ri'chi, o guíni' za ra' ba loh tu: “Bwa'ha rii' la'h Ñi'h zuu la'n yuu' rii'”, ayi za chechiisto' tu, ²⁷laasii ziga zi tuhbi du'h guzi'w nin rzia'ñih nez rtahn gubihdxyi cun nez hasta ria'zi gubihdxyi, pwihsi zi'chi gaca chin guibia'garii Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw. ²⁸Hasta na' tihxi bwiinn guuchi ri'chi gadiaa'ha ra' bwiichi ra'.

Chin gabia'garii Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw

(Mr. 13.24-37; Lc. 21.25-33; 17.26-30, 34-36)

²⁹Rahbi za Jesuhs:

—Pwihsi ziga gaca guelrza'cazii la'n dxyih ra' chi, neezaa loh gubihdxyi gacahyi ya bwe'hw

ayi ru guzia'ñih bwe'hw, ya dxih llaa'ndxibaa' ra' zo'baloh dxiaaba ra'n loh guidxyiyuh, ya hasta gaduhbi llaa'ndxibaa' ziñi'bi duxan, ³⁰ya chi'chiyi gwa'ha tu sehn nez llaa'ndxibaa' xteenn Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw, ya garaa ra' guihdxyi ra' nin rii' loh guidxyiyuh, zu'n ra' ba, ya gwa'ha ra' ba la'h Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw ze' Ñi'h la'n xcahyi llaa'ndxibaa' cun gaduhbi xquelrnabwa' Ñi'h cun lla'ñih roo' Ñi'h, ³¹ya zigu'nehza Ñi'h xaanjla Ñi'h tin jweersi roo' gucwidxaa' ra' ba trompehta tin gadiaa'ha ra' bwiinn ra' nin bibwi'hi loh gadahpa xnehza bwih nez tuhbi lahdu rwaa' guidxyiyuh cun para stuhbi lahdu.

³²Pwihsi gulgasi'dxi ziga dxyih ra' xteenn yahga ñiigu; chin rbwe'he ra' yahga ñiigu bwii'n pwihsi ya naann tu la'h bwe'hw nin gaca nalda'h biga'ha, ³³pwihsi zi'chi gahca za chin gwa'ha tu la'h garaa ra' dee' cayahca, la'h gahca tu gacabwa' tu la'h dxyih ze'gadzihn gahxu gabia'garii Llii'n Dxiohs; hasta rwaa' lee' ze'gadzihn Ñi'h. ³⁴Pwihsi ni'chin guchiin nin rñi'n loh tu, garaa ra' dee' gaca galoh, zwa'ha ra' bwiinn nin riinabahan la'n dxih ra' chi ya'dxi ra' rii'. ³⁵Dxibaa' cun guidxyiyuh ziñihchiloh ra'n, per xchi'dxyi'hn ayi ñichilohon, nahpa cha'loh xchi'dxyi'hn, ³⁶per ziga dxyih o hohra nin gacan, ayi nin tuhbi nin gacabwa' xohran nin aanjla ra' ayi gaann ra' ba xohra gacan, nee ninn Llii'n za Dxiohs ayi gaann Ñi'h xohra gacan; sola la'h yu'pi Dxiohs sihn naann Ñi'h xohra gacan.

³⁷Rahbi za Ñi'h:

—Ziga guhca la'n dxyih ra' nin guyu' guehtu Noeh, zi'chi gahca za gaca chin gabiagarii Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw stuhbi loh guidxyiyuh.

³⁸Pwihsi la'n dxyih ra' chi chin nagahdxi guñihchiloh ñihsa la'h ra' bwiinn chi, gudahw ra' ba gwaal za ra' ba, bachinaa za ra' ba cun gule'hedxi'hn za ra' ba llii'ndxa'pa ra' ba tin bachinaa ra' bi, cun hasta la'n dxyihi ra' nin guyu'tii guehtu Noeh la'n barcu roo' nin bwi'hnncha'yi ba, ³⁹pwihsi cun ayi guhcabwa' ra' bwiinn ra' chi hastayi chin bwa'ha ra' ba la'h ra' ba cañihchiloh loh ñihsa, ya zi'chi guñihchiloh garaa ra' ba loh ñihsa. Pwihsi zi'chi za gaca chin dxi' Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw stuhbi. ⁴⁰La'n dxyih ra' chi rii' ra' chiohpa ndxi'hw ra' loh dahan; tuhbi si ba guzee ya stuhbi ba dxia'hanchah. ⁴¹Zi'chi gahca za riyyuhta ra' chiohpa gunna'h tuhbi si za ba guzee ya stuhbi ba dxia'hanchah.

⁴²Pwihsi gulcwiwnasiin, laasii ayi gaann tu xohra dxi' Daada xteenn tu stuhbi, ⁴³nee neezaa gulgacabwa' dxyi'dxyi ra' rii': sidela la'h tuhbi bwiinn gacabwa' ba xohra chu'tii tuhbi guba'n yihdzi ba gue'la, nahpa soobaa nasiin ba ayi gasi ba tin ayi gusa'n ba chu'tii guba'n chi cwaan xixteenn ba yihdzi ba. ⁴⁴Pwihsi ni'chin neezaa la'h tu gulgahca nasiin laasii dxyih nin ayi ruhnn tu lligaaba dxi' Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw pwehda hohra chi dxi' Ñi'h.

Xcweenta nin guunn tuhbi mooza za'ca cun tuhbi mooza dxaaba

(Lc. 12.41-48)

⁴⁵Rahbi za Ñi'h:

—¿Cuun nin naa mooza za'ca nin mahzi rahcabwa'? Bwiinn chi naa bwiinn nin gusia'han xballwaa'n ñi'h loh ra' snuhn xmooza ba, tin gudi'hi bwiinn chi guelwahw gahw ra' ba gaduhbi dxyih ra' nin ayi chunee ba la'h ra' xmooza ba. ⁴⁶Bwen duxa naa para la'h mooza chi sidela chin gabiagarii xballwaa'n ba gwa'ha ba cayuhnn mooza chi ziga xclaa'dzi ba guunn mooza chi, ⁴⁷pwihsi guchiin nin rñi'n loh tu, la'h ballwaa'n chi zuhnn ba la'h mooza chi nin dzi'baloh tin gapa ba garaatii' ra' nin nahpa ballwaa'n chi. ⁴⁸Per sidela la'h mooza chi guunn ba lligaaba dxaaba ayi guibia'gariigah xballwaa'n ba ⁴⁹ya so'baloh ba gusa'cazii ba la'h ra' snuhn ra' xmooza xballwaa'n ba, ya so'baloh gahw ba guee ba mascahyi cun snuhn ra' lasaa' bwiinn gwaal' ba, ⁵⁰pwihsi dxyih nin ayi nuu ba lligaaba gabiagarii xballwaa'n ba dxyih chi guibia'garii xballwaa'n ba, ⁵¹ya chi'chi gudi'hi xballwaa'n ba la'h ba tuhbi guelrza'cazii duxa tin guzeenee ba la'h ra' bwiinn ra' nin naa ra' bwiinn dxixi'hw hasta guzee ra' bwiinn chi ya ri'chi hasta zu'n duxa ra' ba hasta guida'w loh lahyi ra' ba ri'chi tantu nin dxiagaduhbiillahnnee sto' ra' ba la'hgahca ra' ba.

Cweenta xteenn tsi'h dxa'pa ra'

25 Guñi' za Jesuhs rahbi Ñi'h: —Pwihsi guelrnabwa' xteenn Dxiohs naa ziga zi tsi'h dxa'pa ra' nin bi'a ra' xlampara ra' ñi'h nin riiuu' nsehchi ya gwah ra' bi tuhbi saa' tin gwagua'ha ra' bi

la'h ndxi'hw nin bachinaa. ²Ga'yu dxa'pa ra' chi naa bwiinn nin ayi guinasiin ya za ga'yu ra' bi naa bwiinn nasiin, ³ya la'h ra' dxa'pa nin ayi guinasiin, loh zenee ra' ba xlampara ra' ba bia'ldasto' ra' ba ñanee ra' ba nsehchi nin ñuu' la'n xlampara ra' bi ⁴per la'h ra' dxa'pa ra' nin nasiin ra' chi gwanee ra' bi butehyi nsehchi mahzi de gadxah xlampara ra' bi. ⁵Ya guhcata'h nin bachinaa ayi bie'gah ba, chi'chi guna'zu baca'lda la'h garaatii' ra' bi ya cun guta'xgahsi ra' bi. ⁶Ya ziga chi'h garolda gue'la bihn ra' bi tuhbi rsiaa'ha nin guñi': "iLa'h nin bachinaa zie!' iGulguiria'h, gulchegachi'loh la'h ba!" ⁷Ya hohra chi gwastii gallu'n garaa ra' dxa'pa ra' chi tin bwi'hnnza'ca ra' bi xlampara ra' bi, ⁸ya lwehgu la'h ra' dxa'pa ra' nin ayi guinasiin, rahbi ra' bi loh dxa'pa ra' nin nasiin ra': "Gulta'nee nuhn nsehchi chuu la'n xlampara nu, laasii la'h xlampara nu dxii'yi." ⁹Ya chi'chi rahbi dxa'pa ra' nin nasiin ra' chi loh ra' bi: "Pwehda ayi chyu guni'hiñin laasii lwehgu nin para la'h nu ayi gaaldan; mas cha'yi gulcheh hasta rdoo'hon tin gulsii' nin guichi'hn tu." ¹⁰Ya gaduhbi nin zee si' ra' dxa'pa ra' nin ayi guinasiin ra' chi xnsehchi ra' bi, bie' nin bachinaa, ya la'h ra' dxa'pa ra' nin nasiin ra' chi biu'gariinee ra' bi la'h nin bachinaa chi la'n yuu' ya riinee ra' bi la'h nin bachinaa chi hasta cayahca saa', ya cun bie'w rwaa' yuu' chi, ¹¹ya seguihdu gubia'garii ra' dxa'pa ra' nin ayi guinasiin ra' ya rahbi ra' bi: "iDaada, daada! iGuxaala rwaa' yuu' tin gachidxu'tii

nu!" ¹²Ya chi'chi rahbi daada chi: "Guchiin nin rñi'n loh tu ayi nu'nbwa'n la'h tu."

¹³Ya chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Gulgahca nasiin laasii ayi gaann tu hohra nin dxyih nin dxi' Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw stuhbi.

Cweenta xteenn mweeyi

¹⁴Rahbi za Jesuhs:

—Guelrnabwa' xteenn Dxiohs naa ziga zi tuhbi bwiinn, chin la'h ba guiria'h lahdxyi ba guzee ba zihtu, chi'chi gudihdxyi ba la'h ra' xmooza ba ya basia'hantee ba xixteenn ba la'h ra' ba.

¹⁵Tuhbi ba basia'hantee ba ga'yu mihiy xmweeyi ba, ya la'h stuhbi xmooza ba basia'hantee ba schiohpa mihiy xmweeyi ba loh ziga guhca xigaaba ba, ya la'h stuhbi ba basia'hantee ba tuhbi mihiy xmweeyi ba, ya chi'chi guna'zu nehza ba zee chi'h ba zihtu. ¹⁶Pwihsi la'h mooza nin guca'ha ga'yu mihiy chi bwi'hnn ba mweeyi chi guri'xi ya bwi'hnn ba gahn yihca mweeyi chi za ga'yu mihiy yihcan. ¹⁷Pwihsi zi'chi gahca za bwi'hnn mooza nin guca'ha chiohpa mihiy, bwi'hnn za ba gahn schiohpa mihiy yihca mweeyi chi. ¹⁸Per la'h bwiinn nin guca'ha tuhbi mihiy mweeyi, nin bwi'hnn ba guca'ha ba xmweeyi xballwaa'n ba guluu'cha'yi ban la'n tuhbi guii'dxiu nin guda'hn ba loh yuh.

¹⁹Ya chin guhca xchih chi'chi gubia'garii ballwaa'n chi, chi'chi gudihdxyi ba la'h ra' xmooza ba tin balaaba ra' ba xmweeyi ba nin bia'hantee ra' xmooza ba. ²⁰Ya

mwergaloh za mooza nin guca'ha ga'yu mihi mweeyi badzihnee ba za ga'yu mihi mweeyi, chi'chi rahbi ba: “Daada, la'h ga'yu mihi xmweeyi lu'h dee' ya za ga'yu mihi bwi'hnnan gahn galoo ziga chi'h naan.” ²¹ Chi'chi rahbi ballwaa'n chi loh mooza chi: “Bwengahca bwi'hnn lu'h; yi'h naa lu'h tuhbi mooza za'ca, tuhbi mooza nin rzo'badxiahga xchi'dxyi'hn laasii yi'h bwi'hnn lu'h tuhbi bwen. Guyuu'tii gudii'dxi tin guca'bi'hn yi'h stuhbi dzi'n roo ru; gudii'dxi tin biahxinee na'h.” ²² Ya chi'chi badzihn stuhbi mooza nin bia'hannee chiohpa mihi xmweeyi ballwaa'n chi ya chi'chi rahbi mooza chi loh ba: “Daada, bani'hi lu'h chiohpa mihi mweeyi na'h yannah rii' la'h schiohpan nin bwi'hnnan gahn dee'”, ²³ chi'chi rahbi ballwaa'n chi loh mooza chi: “Wben gahca za ziga bwi'hnn lu'h, naa lu'h tuhbi mooza za'ca tuhbi mooza nin ruzo'badxiahga xchi'dxyi'hn pwihsi pur loh gulliaa'yi'hn nin bani'hihni yi'h per bwen bwi'hnn lu'h ni'chin nin guni'hihni mahzi ru nin guinabwa' lu'h, yannah guyuu'tii tin biahxinee na'h.” ²⁴ Per ya chin badzihn mooza nin bia'hannee tuhbi mihi mweeyi si, rahbi ba loh xballwaa'n ba: “Daada na'h na'nanzahn yi'h naa lu'h tuhbi bwiinn nadxipa dxyi'dxyi; rataa'ha lu'h guiña'h hasta ayi gulahchi lu'h biñih nee raca'ha za lu'h hasta ayi naa xteenn lu'h, ²⁵ pwihsi ni'chin nin bidxyi'bihni ya gwatu'cha'yi'hn xmweeyi lu'h la'n tuhbi guii'dxiu loh yuh, per nnah la'h xmweeyi lu'h dee'”, ²⁶ chi'chi

rahbi ballwaa'n chi: “iMooza dxaaba! iMooza raa'lla! Pwihsi ÷ta nnah lu'h na'h raca'hahn hasta ayi naa xte'nnahn nee rataa'ha zahn guiña'h hasta ayi gula'chihiñ biñih?” ²⁷ Pwihsi ÷xixnaa chi'h ayi gwanee lu'h xmwee'yihn ca baancu tin nnah nin gubia'gariin ñuni'hi lu'h xmwee'yihn cun llii'nahn?” ²⁸ Ya rahbi ballwaa'n chi loh ra' bwiinn nin rii ra' ri'chi: “Gulguica'ha gulgabwe'hellu'h mweeyi nin guca'ha ba tin gulgadi'hihni la'h mooza nin nahpa tsi'hin, ²⁹ laasii la'h bwiinn nin nahpa mahzi run ziahan run guica'ha ba, per la'h bwiinn nin ayi xi nahpa hasta nin ruhni ba lligaaba nahpa ba chapitii loh ba, ³⁰ yannah gulgala'ha ba hasta nacahyi hasta gu'n ba, hasta loh lahyi ba guida'w ri'chi.”

Jwisi xteenn guihdxyi ra'

³¹ Rahbi za Ñi'h:

—Ya chin dxi' Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw cun loh lla'ñih Ñi'h nee cun garaa za xaanjla Ñi'h tin chi'chi soobaa Ñi'h loh xagaxi'yi Ñi'h hasta naa loh lla'ñih xteenn Ñi'h, ³² ya garaa ra' bwiinn gallee guihdxyi ra' gadiaa'ha loh Ñi'h, ya ri'chi gabwii Ñi'h la'h ra' xpwiinn Ñi'h ziga zi rabwi'hi lli'hyi loh ra' chihba, ³³ ya lli'hyi ra' chi cwih xlahdu derehchu Ñi'h, ya nin naa ziga chihva ra' ni'chi ra' gadiaa'ha xlahdu rrabwehsa Ñi'h, ³⁴ ya chi'chi guiñi' Rehyi loh ra' nin rii xlahdu derehchu Ñi'h: “Gulaa'biiga la'h tu laasii la'h tu naa tu nin bwi'hnntaa'yi Xtaa'dahn, ni'chin nnah gulguica'ha nin naa guelnabwa' nin guhcacha'yi

para la'h tu galoh chin nagahdxi cwiwxchih guidxyiyuh, ³⁵laasii chin bichia'hanahn la'h tu bani'hi tu nin gudaawuhn; bidxahgazahn ñihsa pwihsi bani'hi za tu nin gwaa'hahn; guca'nzahn ziga zi tuhbi bwiinn ziitu nee bani'hi za tu rwaaw' yihdzi tu bia'hanahn; ³⁶bia'dxi xaabahn pwihsi bani'hi za tu lahdxi gu'tahn; guhcallu'hu Zahn nee bie'guia'ha za tu na'h; bie'wu'hn ya bie'guia'ha tu na'h.” ³⁷Ya garaa ra' nin bwi'hnn ra' gahn loh guelrnabwa' xteenn Dxiohs ziñi' ra' ba squii': “Daada Dxiohs, ¿cuuca lla bidia'ha nu yi'h zuuchia'han lu'h nee bani'hi nu guelwahw gudahw lu'h?, nee ¿cuuca za bidia'ha nu yi'h rdxahga lu'h ñihsa nee bani'hi za nu ñihsa gwaa' lu'h?, ³⁸neezaa ¿cuuca za bidia'ha nu yi'h ziga zi tuhbi bwiinn ziitu nee bani'hi za nu hasta guyuu' lu'h?, o ¿cuuca bia'dxyi lu'h lahdxi nee bani'hi za nu lahdxi guhta lu'h?, ³⁹o ¿cuuca bidia'ha za nu yi'h rahcallu'hu lu'h?, o ¿cuuca bie'w lu'h nee bio'padia'ha nu yi'h?” ⁴⁰Ya squii' guiñi' Rehyi: “Pwihsi guchiin nin rñi'n loh tu, pwihsi loh garaa ra' nin bwi'hnn ra' tu la'h tuhbi ra' bwihtsi ra'n rii' nin gulliaa'ha lasahca pwihsi bwi'hnn tun para na'h gahca.”

⁴¹Ya chi'chi guiñi' Rehyi loh ra' bwiinn nin rii' xlahdu rrabwehsa Ñi'h squii': “Gulchesuu la'h tu bwiinn nin dzi'ba dii' ra'; mas cha'yi gulcheh loh bwehla xteenn gabihldxyi nin ayi dxu'yitii' nin guhcatcha'yi para la'h bwiinnxaaba cun garaa ra' xaanjla ba, ⁴²laasii chin bichia'hanahn ayi bani'hi tu nin ñaawuhn; bidxaagahn ñihsa

per ayi bani'hi tu ñihsa ñee'hehn; ⁴³guca'nzahn ziga zi tuhbi bwiinn ziitu per ayi za bani'hi tu hasta ñia'hanahn'; bia'dxyi xaabahn pwihsi ayi za bani'hi tu xaabahn; guhcallu'huhn cun guyuu'zahn la'n lahtsidxi'ba per ayi za bie'guia'ha tu na'h.” ⁴⁴Ya chi'chi guiñi' ra' bwiinn chi squii': “Daada, ¿cuuca lla bidia'ha nu yi'h cun guelrchia'han o rdxahga lu'h ñihsa o guca'nzaa lu'h ziga zi tuhbi bwiinn ziitu o chin bia'dxyi xahba lu'h o chin guhcallu'hu lu'h o chin bie'w lu'h nee ayi chyú ñahcaneé yi'h?” ⁴⁵Ya chi'chi guiñi' Rehyi loh ra' ba: “Guchiin nin rñi'n loh tu, pur garaa ra' nin ayi ñahcaneé tu la'h tuhbi ra' bwiinn rii' nin riachiisto' xchi'dxyi'hn nin gulliaa'ha ru lasahca, pwihsi ni'chin nin para na'h ayi bwi'hnn tun.” ⁴⁶Pwihsi la'h ra' bwiinn ra' squii' guzee ra' loh guelrza'cazii par tu'pazi ya la'h ra' bwiinn nin guzo'badxiahga xchi'dxyi Dxiohs guzee ra' ba loh guelrabahan nacuubi nin ayi ñichilohtii' nez dxibaa'.

Bia'han dxyi'dxyi ra' ba xa guunn ra' ba tin guina'zu ra' ba la'h Jesuhs

(Mr. 14.1-2; Lc. 22.1-2; Jn. 11.45-53)

26 Ya chin guya'loh guñi' Jesuhs garaa ra' dxyi'dxyi ra' rii', chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' xpwiinn Ñi'h: ²—Pwihsi la'h tu naann tu ria'dxi schiohpa dxyih lañih pascu ze'gadzihn, ya la'h Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw zahca Ñi'h ntriehgu loh ra' bwiinn duhlda tin guca'h ra' ba la'h Ñi'h loh cruhsi.

³Pwihsi la'n dxyih ra' chi bwiinn ra' nin rnabwa' la'h ra' bixohza,

cun mwehsu ra' nin ruluu'yi xlehyi Moisehs, cun xpwiinn guuhla ra' bwiinn Israel; badiaa'ha ra' ba loh laa'yitiaa'ha xteenn yihdzi Caifahs, nee Caifahs chi naa nin rnabwa' la'h ra' bixohza la'n dxyih ra' chi, ⁴ya ri'chi bia'han dxyi'dxyi ra' ba xa guunn ra' ba gusagui'hi ra' ba la'h Jesuhs tin guina'zu ra' ba la'Ñi'h tin chiinn ra' ba la'h Ñi'h, ⁵ya rahbi ra' ba:

—Ayi chyu chiinn la'h Jesuhs loh dxyih lañih tin ayi gabihxinee ra' bwiinn la'h nu'h.

Tuhbi gunna'h nin guda'bi nsehchi nahxi yihca Jesuhs

(Mr. 14.3-9; Jn. 12.1-8)

⁶Ya loh guihdxyi Betania zuu Jesuhs rwa' yihdzi Simohn, tuhbi bwiinn nin guhchyi guii'dxii tihxi ñi'h, ⁷ya ri'chi badzihn tuhbi gunna'h nin nu'a tuhbi butehyi'hn nsehchi nahxi nin lasahca mweeyi roo', ya loh zohba Jesuhs hasta zuu mweella, chi'chi guda'bi gunna'h chi nsehchi chi yihca Ñi'h, ⁸ya chin bwa'ha ra' xpwiinn Ñi'h ni'chi, bidxyi'chi duxa ra' ba ya guzo'baloh rahbi ra' ba:

—¿Xixnaa calli'hi si nsehchi ca?

⁹La'gah dxi'h ñutoo' gunna'h ca ni'ca ziahan duxa mweeyi lasahcan tin ñahcane ba la'h ra' bwiinn prohbi.

¹⁰Ya chin bihn Jesuhs zi'chi riñi' ra' ba chi'chi rahbi Ñi'h:

—¿Xixnaa rusio'ba tu yihca gunna'h rii'? ¹¹Pwihsi bwiinn prohbi ra' zibahannee tu la'h ra' ba garaa dxyih, per na'h gulliaa'yi'hn ra' dxyih guibahannee tu na'h loh guidxyiyuh rii', ¹²laasii nin

cayuhnn gunna'h rii' caga'bi bi nsehchi ti'xihn, naan bwen tin caguihn bi ti'xihn pur nin guiga'tsin, ¹³pwihsi guchiin nin rñi'n loh tu hasta chi'h zi chu sa'bi xchi'dxyi Dxiohs loh gaduhbi guidxyiyuh ziza'bi za dxyi'dxyi ziga nin bwi'hn gunna'h rii' tin dxiagannasto' tu la'h bi.

Judas Iscariote batoo' la'h Jesuhs

(Mr. 14.10-11; Lc. 22.3-6)

¹⁴Ya chin guhca squii', Judas Iscariote nin naagahca tuhbi xpwiinn Jesuhs, gwagañi' loh ra' bixohza nin rnabwa' la'h ra' bixohza, ¹⁵rahbi Judas loh ra' ba: —¿Balaaca mweeyi guni'hi tu na'h sidela na'h guti'dxi'hn Jesuhs loh tu?

Ya la'h ra' bwiinn chi badi'hi ra' ba gahlda bitsi'h mweeyi plahta la'h Judas, ¹⁶ya hohra chi gahca cadxi'hyi ba xa guunn ba guti'dxi ba la'h Jesuhs loh ra' bwiinn chi.

Luulchima nin gadahwxchihnee

Jesuhs la'h ra' xpwiinn Ñi'h

(Mr. 14.12-25; Lc. 22.7-23;

Jn. 13.21-30; I Co. 11.23-26)

¹⁷Ya mwer dxyih xteenn lañih nin rahw ra' bwiinn Israel pahn nin ayi rahcacha'yi cun levaduhra, gwabiiga ra' xpwiinn Jesuhs loh Ñi'h rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—¿Canehza xclaa'dzi lu'h gachidi'hnncha'yi nu guelwahw nin naa xchih pascu?

¹⁸Ya chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba: —Gulcheh lahda guihdxyi yihdzi tuhbi bwiinn, gulgahbi loh ba squii': “Nnah Daada Mwehsu: La'h xohra'hn ze'gadzihn gahxu, ya

rwaal' yihdzi lu'h gahwne'hn la'h ra' xpwiinn ra'n xchih pascu."

¹⁹Ya bazo'badxiahga ra' ba ziga guñi' Ñi'h guunn ra' ba, pwihsi gwagui'hnncha'yi ra' ba xchih pascu, ²⁰ya chin gurih gue'la badzihnee Jesuhs la'h ra' snuhn xpwiinn Ñi'h ya gurihnee ra' xpwiinn Ñi'h la'h Ñi'h hasta zuu mweella, ²¹ya gaduhbi nin riiyahwnee ra'ba la'h Ñi'h rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Guchiin nin rñi'n loh tu, tuhbi gahca tu naa nin gutoo' na'h.

²²Ya chi'chi guhca nalasa sto' ra' ba, ya chi'chi guzo'baloh gunaabadxyi'dxyi ra' ba loh Ñi'h tuhbigah ra' ba rahbi ra' ba:

—Daada, ¿ta na'h gu'nnahn zi'chi?

²³Chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Bwiinn nin gahw loh xplaa'tuhn, bwiinn chi nin gutoo' na'h. ²⁴La'h Llii'n Dxiohs nin naa ndxi'hw guina'zunehza ziga rñi' loh Xchihtsi Dxiohs, per iprohbi za la'h bwiinn nin gutoo' la'h Ñi'h! Mas cha'yi la'h bwiinn chi ayi ñaalaa ba loh guidxyiyuh.

²⁵Ya chi'chi rahbi Judas nin cadxi'hyi xa gutoo' la'h Ñi'h:

—Mwehsu, ¿ta na'han?

Chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—Yi'h.

²⁶Ya gaduhbi nin riiyahw ra' ba chi'chi guca'ha Jesuhs tuhbi pahn tin badi'hi Ñi'h guelzuxchiilli loh Dxiohs, ya chin guya'loh badi'hi Ñi'h guelzuxchiilli loh Dxiohs xcweenta pahn chi, chi'chi gudxi'zi Ñi'h pahn chi loh ra' xpwiinn Ñi'h ya rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Gulgahw pahn rii', laasii dee' naa ziga bwe'lti'xihn.

²⁷Ya chi'chi guca'ha Ñi'h tuhbi copa vihnnu ya zi'chigahca za badi'hi Ñi'h guelzuxchiilli loh Dxiohs pur copa chi, chi'chi gudxi'zi Ñi'h copa chi loh ra' xpwiinn Ñi'h ya rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Garaa tu gulguee nin nuu la'n copa rii', ²⁸laasii dee' naa ziga rihn nin nuu'huhn, tin rihn rii' naa nin gaca dxyi'dxyi cuubi nin gusia'hane Dxiohs la'h bwiinn ra'; pwihsi rihn nin guilli'hihn gaca nin guta'h la'h ra' bwiinn loh duhlda, ²⁹per rñi'n loh tu ayi ru guibia'garii guee'neen ñihsa uhva la'h tu stuhbi hastayi gadzihn dxyih nin guee'heñin la'h tu loh guelrnabwa' xteenn Xtaa'dahn nin nuu dxibaa'.

Jesuhs guñi' nahpa guñi' Pehdru ayi nu'nbwa'tii ba la'h Ñi'h

(Mr. 14.26-31; Lc. 22.31-34; Jn. 13.36-38)

³⁰Ya chin guya'loh bi'ldanee ra' ba la'h Ñi'h tuhbi himno, chi'chiyi zenee ra' ba la'h Ñi'h yihca tuhbi dahan nin laa Olivo, ³¹ya chi'chi rahbi Jesuhs loh ra' ba:

—Garaatii' tu zusaa'n tu na'h nnahgue'la, pwihsi zi'chi caa loh Xchihtsi Dxiohs: “Zidxi'nnahn la'h nin rahpa lli'hyi ya ziaa'han biza'bi ra' lli'hyi ra'”, ³²per na'h, chin gabahna'hn loh guelguhchi galooruhn guzaa'hahn loh guihdxyi xteenn Galilea que la'h tu.

³³Chi'chi rahbi Pehdru loh Jesuhs:

—Nicala garaa ra' xpwiinn lu'h gusaa'n yi'h, per na'h ayi gusa'na'hn yi'h.

³⁴Chi'chi rahbi Jesuhs:

—Guchiin nin rñi'n loh lu'h nnahgue'la gahca guñi' lu'h, galoh

guca'yahnn dxiidxinguhla, guñi'
lu'h chohnna bwelta ayi nu'nbwa'tii'
lu'h na'h.

³⁵Chi'chi rahbi Pehdru loh Jesuhs:
—Nicala gachineezahn yi'h per ayi
gusa'na'hn yi'h.

Nee zi'chi gahca za guñi' ra' garaa
snuhn xpwiinn Ñi'h.

**Gudihdxyi-gunaaba Jesuhs Xtaada
Dxiohs Ñi'h loh weerta nin laa
Getsemanii**

(Mr. 14.32-42; Lc. 22.39-46)

³⁶Ya chi'chi guna'zunehzanee
Ñi'h la'h ra' xpwiinn Ñi'h tuhbi
lahta nin laa Getsemanii, ya rahbi
Ñi'h loh ra' xpwiinn Ñi'h ri'chi:
—Gulsohba rii' gaduhbi nin
chaa'hahn cwiidxyi-guina'ba'hn loh
Dxiohs.

³⁷Ya nez chi hasta gwanee Ñi'h
la'h Pehdru cun garoopa llii'n
Zebedeu, guzo'baloh cayahca
guerbiin duxa cun guelnalasa duxa
la'n lasto' Ñi'h, ³⁸chi'chi rahbi Ñi'h
loh ra' ba:

—Sto'n nuu tuhbi guelnalaasa
xteenn guelguhchi; guldxia'han si
rii' nee ayi gasi tu.

³⁹Ya gwah Jesuhs stuhbi'tu'hn
ru delanta galoh hasta bia'han
ra' xpwiinn Ñi'h, ri'chi guhta
gurloh Ñi'h loh yuh, tin gudihdxyi-
gunaaba Ñi'h gacanee Xtaada
Dxiohs Ñi'h la'h Ñi'h guti'dxiloh
Ñi'h guelrza'cazii, squii' guñi' Ñi'h:

—Paah, ¿taya gaca gucha'h
xigaaba lu'h tin guhlda'h lu'h na'h
loh guelrza'cazii nin guti'dxloon?
Per sidela ayi nuu'hun ayi za xi
ruhnn guti'dxiloñin.

⁴⁰Ya chin bwaa Ñi'h hasta bia'han
ra' xpwiinn Ñi'h, bwa'ha Ni'h la'h

ra' ba na'xgahsi pur guelnalasa nin
nuu sto' ra' ba, chi'chi rahbi Ñi'h
loh Pehdru:

—¿Tayi guhca ñizohbanah tu
mas tuhbi hohra? ⁴¹Gulchestii tin
gulguinaaba loh Dxiohs tin ayi
gusagui'hi bwiinnndaaba la'h tu;
spíritu tu ziroo' nada'hnan, per
bwe'ltihxi tu casi'naa'duxan.

⁴²Ya nin raroopa zeegañi'nee Ñi'h
Xtaada Dxiohs Ñi'h rahbi Ñi'h:

—Paah, sidela nahpa guti'dxiloon
guelrza'cazii, nicala gaca ziga naa
xigaaba lu'h.

⁴³Ya chin bwaa Ñi'h hasta bia'han
ra' xpwiinn Ñi'h nin zenée Ñi'h
nez chi, la'h ra' ba na'xgahsi stuhbi
laasii basi'naa'ha baca'lda la'h ra'
ba, ⁴⁴ya cun basia'han Ñi'h la'h ra'
ba tin gwaganaaba Ñi'h loh Xtaada
Dxiohs Ñi'h tin gacanee Ñi'h la'h
Ñi'h, ya nin riohna pwihsi ziga
guñi' Ñi'h mwerгалoh zi'chi gahca
guñi' Ñi'h, ⁴⁵ya chi'chi gubia'garii
Ñi'h hasta bia'han ra' xpwiinn Ñi'h
ya rahbi Ñi'h loh ra' ba:

—Gulga'llgahsi nnah tin
gulgazi'laadzi laasii la'h hohra
biga'ha too Llii'n Dxiohs nin naa
ndxi'hw loh ra' bwiinn duhlda.
⁴⁶Gulchestii tin gulcho'ho, laasii
la'h nin gutoo' na'h ze'biiga gahxu.

Squii' guhca chin bina'zu Jesuhs

(Mr. 14.43-50; Lc. 22.47-53; Jn. 18.2-11)

⁴⁷Pwihsi cañi' gahca Jesuhs zi'chi
chin badzihn Judas, tuhbi gahca
nin naa xpwiinn Ñi'h loh gadzi'h
bichiohpa xpwiinn Ñi'h, ze'nee ba
ziahan duxa ra' bwiinn nin nu'a
spahda cun garrohta. Bwiinn ra' rii'
ze' ra' ba pur xquelrnabwa' bixohza
ra' nin rnabwa' loh ra' bixohza cun

xcweenta za ra' bwiinn guuhla ra' xteenn Israel, ⁴⁸ya badi'hi Judas tuhbi sehn la'h ra' ba rahbi Judas: —Bwiinn nin gucha'garwaa'hahn loh ñi'h bwiinn chi naa la'h Jesuhs; lwehgu guina'zu tu la'h ba.

⁴⁹Ya pwihsi chin gwabiiga Judas hasta zuu Jesuhs chi'chi rahbi ba loh Ñi'h:

—iChaan, mwehsu!

Chi'chi bacha'garwaa' ba loh Ñi'h, ⁵⁰chi'chi rahbi Jesuhs loh Judas:

—Mihgu, nin xclaa'dzi lu'h guunn lu'h, bwi'hnnan nnah.

Ya chi'chi gwabiiga ra' bwiinn nin ze'nee Judas tin guna'zu ra' ba la'h Jesuhs, ⁵¹ya chin bwa'ha tuhbi xpwiinn Jesuhs ni'chi, gule'he ba spahda ba ya bachyuu'ga ba tuhbi lahdu dxiahga derehchu tuhbi xmooza bixohza nin rnabwa' loh ra' bixohza, ⁵²chi'chi rahbi Jesuhs loh xpwiinn Ñi'h chi:

—Baguu'cha'yi spahda lu'h, icun sol ni'ca!, laasii garaa ra' bwiinn nin rbwihdxihndxinee spahda, cun spahda za gahchi ba. ⁵³¿Tayi gaann lu'h sidela na'h guina'ba'hn loh Xtaa'dahn cu'nehza ba nnah gahca mas tsi'h bichiohpa mihiy aanjla ra' zixe'hla ba la'h ra' ba? ⁵⁴Per ¿xa gaca soobaa dxyi'dxyi nin caa loh Xchihtsi Dxiohs rñi'n nahpa gaca garaa ra' dee' la'h gahca ziga nin cayahca?

⁵⁵Ya chi'chi gunaabadxyi'dxyi Jesuhs loh ra' bwiinn ziahan chi rahbi Ñi'h:

—¿Xixnaa ze' tu nu'a tu spahda cun garrohta tin guina'zu tu na'h ziga zi tuhbi guba'hn? Garaa dxyih nin balu'yi'hn xchi'dxyi Dxiohs la'n guido' ayi guna'zu tu na'h,

⁵⁶per garaa ra' dee' nahpa gaca tin soobaa dxyi'dxyi ziga guñi'xgah ra' guehtu daada ra' nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs nin caa loh Xchihtsi Dxiohs.

Ya hohra chi gahca garaa ra' xpwiinn Ñi'h basaa'n la'h Ñi'h cun ziaa ra' ba.

Jesuhs loh xquelguxchisi ra' bixohza ra' nin rnabwa' loh ra' bixohza

(Mr. 14.53-65; Lc. 22.54-55, 63-71; Jn. 18.12-14, 19-24)

⁵⁷Ya garaa ra' bwiinn ra' nin guna'zu la'h Jesuhs gwanee ra' ba la'h Ñi'h rwaa' yihdzi Caifahs, nin naa bixohza roo' loh ra' bixohza; ri'chi badiaa'ha ra' mwehsu ra' nin ruluu'yi xlehyi Moisehs cun bwiinn guuhla ra' xteenn bwiinn Israel ra'. ⁵⁸Nee Pehdru gwana'hla la'h ra' bwiinn nin zenee la'h Ñi'h zihtu-zihtu na'hla Pehdru hasta badzihn ba rwaa' yihdzi bixohza nin rnabwa' nin laa Caifahs, ya guyuut'ii Pehdru rwaa' yihdzi ba zohba Pehdru lahda ra' guixa'ga ra' xteenn guido' nin rii ri'chi tin cagalda'tsi ba guidia'han xa cha'loh garaa ra' nin cayahca ra' chi.

⁵⁹Bixohza ra' nin rnabwa' loh ra' snuhn ra' bixohza cun garaa ra' bwiinn ra' nin rnabwa' ra' cadxi'hyi ra' ba xi chi'h zi tuhbi dxyi'dxyi nicala dxyi'dxyi dxixi'hw nin guca'chiah ra' ba la'h Jesuhs tin guinaaba ra' ba gachi Ñi'h, ⁶⁰per ayi bidxeela ra' ba xa ñuhnn ra' ba nicala ziahan ra' bwiinn guclaa'dzi ñusiaaba la'h Ñi'h loh xica dxyi'dxyi dxixi'hw ra' per ayi bwi'hnn ra' ba gahn, ya pur luulchima badzihn schiohpa bwiinn ⁶¹nin guñi' ra' rahbi ra':

—Ndxihw rii' rahbi loh ra' bwiinn:
 “Zahca gutsiiyihn xquido' Dxiohs ya
 chohnna si dxyih dxiiu'nza'cañin.”

⁶²Ya chi'chi gwasu'nchii bixohza
 nin rnabwa' loh ra' bixohza tin
 gunaabadxyi'dxyi ba loh Jesuhs
 rahbi ba:

—¿Xixnaa ayi guñi' lu'h? ¿Xini'ca
 cañi' ra' bwiinn ra' rii' ziga
 nuugaca'chiah ra' ba yi'h?

⁶³Per la'h Jesuhs cun ayi guñi'
 Ñi'h, chi'chi rahbi bixohza chi loh
 Ñi'h stuhbi:

—Pur lah Dxiohs nin nuu nabahan
 dzi'tsi dxibaa', rnabwa'n loh lu'h
 guñi' dxyi'dxyi nin guchii sidela
 yi'h naa lu'h Crixtu Lii'n Dxiohs.

⁶⁴Chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—Yi'h gahca guñi' lu'hn, nee
 neezaa na'h rñi'n loh tu zwa'ha
 tu na'h so'ba'hn xlahdu derehchu
 Xtaada Dxiohsa'hn nin nuu dxibaa',
 nee cun zwa'haloh za tu na'h
 chin dxie'ldahn loh xcahyi nez
 llaa'ndxibaa'.

⁶⁵Ya chi'chi guca'ha bixohza nin
 rnabwa' loh ra' bixohza chi xahba ba
 gudxi'llu ban ziga tuhbi sehn nin ayi
 riachiisto' ba la'h Ñi'h, ya rahbi ba:

—iXchi'dxyi ndxi'hw rii' naa ra'n
 dxyi'dxyi xihn ra' loh Dxiohs! ¿Xi
 xchi'hn ru chi'h, bwe'zi chyu xi
 nnaa ru loh nu'h? La'hgahca tu
 bihndxiahga tu xchi'dxyi bwiinn rii'
 ziga rñi'yah ba la'h Dxiohs. ⁶⁶¿Xa
 rwa'ha tu bwiinn squii'?

Chi'chi rahbi ra' bwiinn ra' chi:

—Nahpa ba duhlida pur xchi'dxyi
 ba, ni'chin nahpa gachi ba.

⁶⁷Ya chi'chi bachahnxihin ra' ba
 loh Jesuhs cun guya'zi ra' ba loh
 Ñi'h, ya snuhn ra' ba gudahpa loh
 Ñi'h ⁶⁸ya rahbi ra' ba:

—Pwihsi yi'h ziga naa lu'h Crixtu,
 guhcabwa' chyuñin nin gudahpa
 loh lu'h.

Guhdzi Pehdru ayi nu'nbwa'tii' ba la'h Jesuhs

(Mr. 14.66-72; Lc. 22.56-62;

Jn. 18-15-18, 25-27)

⁶⁹Ya gaduhbi nin zohba Pehdru
 laa'yitiaa'ha xteenn rwa' yihdzi
 bixohza nin rnabwa' chi, chi'chi
 badzihn tuhbi gunna'h nin ruhnn
 dzi'n ri'chi ziga mooza, ya gwabiiga
 bi hasta zohba Pehdru chi'chi rahbi
 bi loh ba:

—Neezaa lu'h guca'nzanee lu'h
 Jesuhs nin naa bwiinn guihdxyi
 Galilea.

⁷⁰Per Pehdru guñi' ba loh garaatii'
 ra' bwiinn ra' nin rii' ra' ri'chi rahbi
 ba:

—iAyi rahcabwa'n xini'ca cañi' lu'h!

⁷¹Ya lwehgu zee Pehdru nez rwa'
 yuu' chi, nez chi bwa'ha stuhbi
 bwiinn la'h ba ya rahbi bwiinn chi
 loh ra' snuhn ra' bwiinn:

—Nee ndxi'hw ca guca'nzanee
 Jesuhs nin ze' guihdxyi Nazaret.

⁷²Ya chi'chi basagui'hi Pehdru
 stuhbi hasta guñi' chihpa ba rahbi
 ba:

—iAyi nu'nbwa'n bwiinn ca!

⁷³Ya snuhn si rahca, bwiinn ra'
 nin rii' ri'chi gwabiiga ra' hasta zuu
 Pehdru ya rahbi ra' ba loh Pehdru:
 —Guchii nee lu'h naa lu'h tuhbi
 xpwiinn Jesuhs, cun sola rluu'yi
 ziga rñi' lu'h.

⁷⁴Ya chi'chi guzo'baloh cagu'dii
 ba nee cañi' chihpa ba rahbi ba:

—iAyi nu'nbwa'n la'h bwiinn ca!

Pwihsi hohra chi gahca
 baca'yahnn dxiidxinguhla,

⁷⁵ya chi'chi bagannasto' Pehdru dxyi'dxyi ra' nin guñi' Jesuhs loh ba rahbi Ñi'h: “Galoh nin guca'yahnn dxiidxinguhla mas chohnna ziñi' lu'h ayi nu'nbwa'tii' lu'h na'h”, ya hohra chi gahca baria'h Pehdru ri'chi guzo'baloh cayu'n ba nalasa duxa.

Jesuhs loh xquelguxchisi Pilahtu

(Mr. 15.1; Lc. 23.1-2; Jn. 18.28-32)

27 Ya chin barah gue'la, garaa ra' bwiinn ra' nin rnabwa' ra' la'h ra' bixohza ra' cun bwiinn guuhla ra' xpwiinn Israel ra' bwi'hnn ra' ba dxyi'dxyi tin chiinn ra' ba la'h Jesuhs, ²ya gwanece ra' ba la'h Ñi'h, yi'bidu'h Ñi'h nez loh Pilahtu, nin naa gobernador Romanu.

Xcweenta ziga guhchi Judas nin batoo' la'h Jesuhs

³Ya chi'chi la'h Judas nin batoo' la'h Jesuhs, chin bwa'ha ba la'h Jesuhs guzee tin gachi Ñi'h, chi'chi guhca nalasa duxa sto' ba, ya basia'garii ba gagahlda bitsi'h mweeyi plata nin guca'ha ba loh ra' bixohza ra' nin rnabwa' ra' loh ra' bixohza ra' cun bwiinn guuhla ra'. ⁴Squii' rahbi Judas loh ra' ba: —Guyuu' duxa xtu'ldahn laasii batoo'hohn la'h tuhbi bwiinn nin ayi xi duhlda nahpa.

Ya chi'chi rahbi ra' ba loh Judas: —¿Xiilla mpoorta chi'h nu pur cweenta chi? ¡Cweenta chi naa xcweenta gahca lu'h!

⁵Ya chi'chi bala'ha Judas mweeyi ra' chi la'n guido', ya baria'h chi'h ba la'n guido' chi'chi gwagaxi'h yahnn ba, ⁶ya chi'chi batiaa'ha

ra' bixohza ra' nin rnabwa' loh ra' bixohza mweeyi chi, ya rahbi ra' ba: Mweeyi rii' guyuu'dxiiman cun rihn; ayi nuu dxiucha'yin hasta riiuu'cha'yi mweeyi guelguhn ra'.

⁷Pwihsi loh nin guya'loh bwi'hnn ra' ba lligaaba pur mweeyi chi chi'chi guzi' ra' ban taayii loh yuh xteenn tuhbi daada nin ruhnncha'yi guihsu tin ri'chi guiga'tsi ra' bwiinnziitu ra'. ⁸Pwihsi ni'chin hasta la'n dxyih ra' rii' laa yuh chi loh dahan rihn. ⁹Pwihsi squii' baria'caa dxyi'dxyi ra' nin guñi' guehtu Jeremías tuhbi daada nin guñi' xchi'dxyi Dxiohs cadxyih chin rahbi ba: “Guca'ha ra' ba gahlda bitsi'h mweeyi plata, ziga si bazo'ba ra' bwiinn Israel lasahca bwiinn ca, ¹⁰ya cun mweeyi chi guzi' ra' ba yuh loh bwiinn nin ruhnncha'yi guihsu zigapa'h nin gunabwa' Dxiohs loon.”

Jesuhs loh Pilahtu

(Mr. 15.2-5; Lc. 23.3-5; Jn. 18.33-38)

¹¹Pwihsi chin badzihnnec ra' ba la'h Jesuhs loh Pilahtu nin naa gobernador, gunaabadxyi'dxyi ba loh Jesuhs rahbi ba:

—¿Ta yi'h naa lu'h rrehyi loh ra' bwiinn Israel?

Chi'chi rahbi Jesuhs loh ba:

—Yi'h gahca guñi' lu'hnn.

¹²Ya loh nin riigaca'chiah dxixi'hw bixohza ra' nin rnabwa' chi cun neezaa bwiinn guuhla ra' la'h Jesuhs ayi guñi'tii' Ñi'h, ¹³ya chi'chi gunaabadxyi'dxyi Pilahtu loh Ñi'h rahbi ba:

—¿Tayi rihn lu'h balaaca nin cañi' ra' bwiinn pur yi'h?

¹⁴Per cun ayi guñi'tii' Jesuhs nin tuhbi dxyi'dxyi, ya pur nin bwi'hnn

Jesuhs squii' nin ayi rahcabwa'
Pilahtu xa ñuhnn ba.

**Gunaaba ra' ba guca'h Pilahtu la'h
Jesuhs loh cruhzi**

(Mr. 15.6-20; Lc. 23.13-25; Jn. 18.38-19.16)

¹⁵Ya garaa dxyih nin rahca lañih nahpa Pilahtu costumbre ruta'h ba tuhbi ra' bwiinn nin ñie'w la'n lahtsidxi'ba, bwiinn nin rnaaba ra' bwiinn rla'h, ¹⁶pwihsi la'n dxyih ra' chi ñie'w tuhbi bwiinn nin laa Barrabahs nin guza'bi xchi'dxyi ñi'h pur dzi'n dxaaba, ¹⁷ya gunaabadxyi'dxyi Pilahtu loh ra' bwiinn ra' nin rigaca'chiah la'h Jesuhs rahbi ba loh ra' ba:

—¿Cuun bwiinn nin xclaa'dzi tu guhlda'hn: ta la'h Barrabahs o la'h Jesuhs nin naa Crixtu?

¹⁸Laasii guhcabwa' za Pilahtu la'h ra' ba bati'dxi ra' ba la'h Jesuhs loh ba pur nin rwa'ha ra' ba ziahan bwiinn riachiisto' ra' ñi'h la'h Ñi'h, ¹⁹ya gaduhbi nin zohba Pilahtu loh yagaxiyyi hasta ruhnn ba guelguxchisi, guxe'hla che'hla ba rsohn loh ba rahbi ba squii':

—Ayi xi gunnee lu'h la'h bwiinn ca ayi xi xtuhlda ba, tin nabaa gue'la guñi' xca'lda'hn cohsa roo' pur la'h ba.

²⁰Per la'h ra' bixohza ra' nin rnabwa' ra' cun bwiinn guuhla ra' bachi'hyi ra' ba la'h ra' bwiinn ra' tin gunaaba ra' bwiinn gula'h Barrabahs ya la'h Jesuhs gunaaba ra' ba gachi Ñi'h, ²¹ya chi'chi rahbi Pilahtu stubhi:

—Ziga loh garoopa ra' bwiinn ra' rii', ¿cuun nin xclaa'dzi tu guhlda'hn?

Chi'chi rahbi ra' ba:

—iLa'h Barrabahs!

²²Chi'chi gunaabadxyi'dxyi Pilahtu loh ra' bwiinn chi rahbi ba: —Ya ¿cuun xchi'h nin xclaa'dzi tu cun guune'hn Jesuhs, nin laa Crixtu?

Chi'chi rahbi garaa ra' ba:

—iBaca'h ba loh cruhzi!

²³Ya chi'chi rahbi Pilahtu:

—¿Per xi mahla bwi'hnn ba?

Per ya la'h ra' ba mahzi ru jwersi roo' gudihdxyidxiah ra' ba, rahbi ra' ba:

—iBaca'h ba loh cruhzi!

²⁴Ya chin bwa'ha Pilahtu ayi nuu xa guunn ba laasii riichihpa ra' bwiinn chi gaca nin xclaa'dzi ra' ba, hasta chaasa ru ra' ba cun dxixi'hw, chi'chi gunabwa' Pilahtu gwaca'h tuhbi xpwiinn ba ñihsa tin gudxi'bi naa ba nez delanta loh ra' bwiinn ziahan chi ya rahbi ba loh ra' ba:

—Ayi xi duhlda na'pahn pur nin gachi bwiinn za'ca rii'; xtuhlda tun la'h tu.

²⁵Chi'chi rahbi ra' bwiinn ziahan ra' chi:

—iLa'h nu cun llii'n ra' nu yihca nu tsiiba xquelguhchi bwiinn ca!

²⁶Ya chi'chi bata'h Pilahtu la'h Barrabahs, lwehgu gunabwa' ba guca'yahga Jesuhs chi'chi bati'dxi ba la'h Ñi'h nez loh ra' xsuldahdu ba tin guca'h ra' ba la'h Ñi'h loh cruhzi, ²⁷per galoh Pilahtu gwaneer ra' ba la'h Jesuhs hasta naa palasiu ya ri'chi badiaa'ha ra' ba garaa ra' ba gadiidxi Ñi'h. ²⁸Ya chi'chi gule'he ra' ba xahba Jesuhs chi'chi bagahcu ra' ba la'h Ñi'h tuhbi lahdxi murahdu ²⁹ya yihca Ñi'h guluu' ra' ba tuhbi curohn guihchi nin bwi'hnncha'yi ra' ba cun tuhbi

taa'ha ñihta guluu' ra' ba naa Ñi'h nin naa lahdu derehchu, chi'chi bazu'nllihbi ra' ba loh Ñi'h ya guzo'baloh ballihdzinee ra' ba la'h Ñi'h rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—iPar tu'pazi guibahan xrrehyi ra' bwiinn Israel!

³⁰Neezaa bachahnxihin ra' ba loh Ñi'h, ya cun ñihta gahca nin nuu naa Ñi'h rdxinn ra' ba yihca Ñi'h. ³¹Ya chin guya'loh bwi'hnnee ra' ba la'h Ñi'h zi'chi, gule'he ra' ba lahdxi murahdu nin bagahcu ra' ba la'h Ñi'h, chi'chi bagahcu gahca ra' ba nin naa xahba Ñi'h ya chi'chiyi zenee ra' ba la'h Ñi'h tin guicah Ñi'h loh cruhi.

Chin gucah Jesuhs loh cruhi

(Mr. 15.21-32; Lc. 23.26-43; Jn. 19.17-27)

³²Ya chin zenee ra' ba la'h Ñi'h tin guicah Ñi'h loh cruhi, loh neziuh badxa'ga ra' ba tuhbi bwiinn guihdxyi Cirene nin laa Simohn, guna'zu ra' ba la'h ba tin basagu'a ra' ba la'h ba xcruhzi Jesuhs, ³³ya chin badzihnnee ra' ba la'h Jesuhs tuhbi lahta hasta laa yihca bwiinn guuchi. ³⁴Ri'chi badi'hi ra' ba vihnnu nin nuuchi ñihsa cwa'n naltaa ziah gwaa' Jesuhs, per chin bwi'hnn Ñi'h prehban ayi gunnah Ñi'h ñee' Ñi'h. ³⁵Ya chin guya'loh baca'h ra' ba la'h Ñi'h loh cruhi, chi'chi gudzihta ra' suldahdu baraja tin basaa' ra' ba sweerta tin biga'zi xahba Jesuhs guca'ha ra' ba. ³⁶Ya chi'chi gurih ra' ba ri'chi tin guhpa ra' ba la'h Ñi'h, ³⁷ya yihca xcruhzi Ñi'h baca'h ra' ba dxyi'dxyi nin rñi' xi pur guhchi Ñi'h, ya dxyi'dxyi chi rñi' squii': "Dee' naa Jesuhs, xrrehyi ra' bwiinn Israel."

³⁸Neezaa gucah schiohpa bwiinn guba'n loh stuhbigah cruhi cwe' xcruhzi Ñi'h, ya xcruhzi Ñi'h guzuh galaayi xcruhzi ra' ba, ³⁹ya garaa ra' bwiinn ra' nin rdi'ldxi nez chi rñi'bi ra' ba yihca ra' ba, chi'chi rñi'yah ra' ba la'h Ñi'h ⁴⁰rahbi ra' ba loh Ñi'h:

—¿Tayi yi'h dxi'h nin nnaa lu'h gucwih lu'h guido' ya chohnna si dxyih dxiu'n za'ca lu'h? iBiehta loh cruhi ca sidela guchii lu'h laa lu'h Llii'n Dxiohs!

⁴¹Ya zi'chi gahca za ballihdzinee ra' bixohza ra' nin rnabwa' loh ra' bixohza la'h Ñi'h cun mweshu ra' nin ruluu'yi xlehyi Moisehs cun bwiinn guuhla ra' rahbi ra' ba loh Ñi'h:

⁴²—Balda'h ba paaldaa ra' bwiinn loh ziahan xica gueldxyihdxyi galoh, per nnah ayi nuu guhlda'h ba la'h gahca ba. Pwihsi sidela la'h ba naa ba rrehyi loh ra' bwiinn Israel, pwihsi idxiehta ba loh cruhi tin zi'chi chechiisto' nu'h la'h ba! ⁴³Nnah ba riachiisto' ba Dxiohs, pwihsi iguhlda'h Dxiohs la'h ba sidela nadzii'hi Ñi'h la'h ba, laasii nnah za ba Llii'n Dxiohs la'h ba!

⁴⁴Nee hasta bwiinn guba'n ra' nin caa loh schiohpa cruhi cwe' xcruhzi Ñi'h zi'chi za guñi' tohnta ra' ba loh Ñi'h.

Hohra nin guhchi Jesuhs

(Mr. 15.33-41; Lc. 23.44-49; Jn. 19.28-30)

⁴⁵Desde laa'yidxyih hasta xcachohnna gudxyih bacahyi loh gaduhbitii' guidxyiyuh. ⁴⁶Hohr chi gahca guñi' Jesuhs rahbi Ñi'h: —iAyy Paah! ¿Xixnaa gule'hesto' lu'h na'h?

⁴⁷Ya paalaa ra' bwiinn nin rii ri'chi bihn ra' ba nin guñi' Ñi'h ya rahbi ra' ba:

—Pwehda cabwihdxyi ni'ca la'h Elías.

⁴⁸Ya hohra chi gahca baca'h tuhbi ra' ba carrih zetooba ba tuhbi esponja tin gulu' ban loh vihnnu naltaa baca'h ban yihca tuhbi ñihta tin baca'h ban rwaa' Ñi'h, ⁴⁹per rahbi snuhn ra' ba:

—Basaa'n guidia'ha nu'h ta zi' Elías dxie'galda'h la'h ba.

⁵⁰Ya chi'chi guñi' Jesuhs jweersi roo' stuhbi chi'chi guhchi Ñi'h, ⁵¹ya hohra chi biga'llu lahdxyi roo' nin za'bi la'n guido' roo' desde guiya' hasta la'n gueeta tin guhcan chiohpa taa'ha, ya loh guidxyiyuh guhca lluh roo' cun dxiahltah ra' gucakra'n bwih, ⁵²ya ba' ra' billaala ra'n, ya ziahan ra' nin naa ra' xpwiinn Dxiohs babahn ra' ba loh guelguhchi hohra chi, ⁵³ya baria'h ra' ba la'n ba' dxyih nin babahn za Jesuhs loh guelguhchi tin guyuu'tii ra' ba loh guihdxyi Jerusalehn nee bwa'ha ziahan ra' bwiinn la'h ra' ba.

⁵⁴Ya chin bwa'ha capitahn Romanu cun garaa ra' nin zuunee ba cayahpa ra' ba la'h Jesuhs, cayahca lluh, cun garaa ra' nin cayahca hohra chi, bidxyihbi duxa ra' ba chi'chi rahbi ra' ba:

—iGuchii bwiinn ca naa ba Llii'n Dxiohs!

⁵⁵Nee ziahan ra' za gunna'h nin bacha'ga xmweeyi ñi'h tin bwi'hnn ra' ba ayuhda la'h Jesuhs, bwiinn ra' rii' ze'nee ra' ba la'hÑi'h desde guihdxyi Galilea rii ra' ba zihru riiywa'ha ra' ba nin cayahca ri'chi.

⁵⁶Loh ra' gunna'h ra' chi dxa'ga

María Magdalena cun María xmaah Jacobo cun xmaah Joseh cun xmaah llii'n Zebedeu.

Chin biga'tsi Jesuhs

(Mr. 15.42-47; Lc. 23.50-56; Jn. 19.38-42)

⁵⁷Ya chin gurih gue'la, badzihn tuhbi ndxi'hw rricu nin laa Joseh bwiinn guihdxyi Arimatea ba, naa za ba tuhbi xpwiinn Jesuhs. ⁵⁸Joseh rii' gwaguaia'ha ba loh Pilahtu tin gwaganaaba ba bwe'ltihxi Jesuhs ya lwehgu za gunabwa' Pilahtu gudi'hi ra' ban la'h ba. ⁵⁹Chi'chi batehta Joseh la'h Ñi'h loh cruhzi, chi'chi batu'bi ba la'h Ñi'h tuhbi lahdxi sabna nayaa nin naa lahdxi linu, ⁶⁰chi'chi baca'tsi ba tihxi Jesuhs la'n tuhbi ba' dxiah cuubi nin naa xteenn ba, ba' chi gue'du guya'lohon. Ya chin guya'loh bie'w rwaa' ba' chi cun tuhbi dxiah roo', ziaa chi'h Joseh, ⁶¹per la'h María Magdalena cun stuhbi María bia'han ra' ba rwaa' ba' chi.

Bwiinn ra' nin guhpa rwaa' ba' hasta biga'tsi Jesuhs

⁶²Ya chin gudii'dxi dxyih nin rahcacha'yi nin rahw ra' bwiinn Israel loh xlañih ra' ba, barah gue'la chi gwah ra' bixohza ra' nin rnabwa' snuhn ra' bixohza cun bwiinn fariseu ra' loh Pilahtu, ⁶³tin rahbi ra' ba:

—Daada, riagannasto' nu guñi' bwiinn dxixi'hw chi chin nabahan ba nnaa ba: “Chin dxiohna dxyih guhchi'hn zabahanahn loh guelguhchi”, ⁶⁴ni'chin nnah guxe'hla paalaa xsuldahdu lu'h chegapa rwaa' ba' hasta chin

gaca chohnna dxyih, tin ayi chee ra' xpwiinn ba gue'la chegale'he la'h ba, ya chi'chiyi gahbi ra' ba loh ra' bwiinn la'h ba babahan loh guelguhchi, tin ayi nnagah luulchima dxyi'dxyi dxixi'hw chi guunn garia'caa xiilla tuhbi ya'dxi roo' loh nin guhca galoh.

⁶⁵Chi'chi rahbi Pilahtu loh ra' ba:

—La'h tu nahpa tu tuhbi cwa'h suldahdu; gulchenee ra' ba tin gulgasie'w dzi'tsi rwa' ba' ziga naa dzi'n za'ca nin ruhnn tu.

⁶⁶Pwihsi gwah ra' ba tin basie'w dzi'tsi ra' ba rwa' ba' chi cun baca'hza ra' ba tuhbi sehyu xteenn gobernador loh dxiah nin bie'w rwa' ba' chi; ya basia'han ra' ba suldahdu ra' ri'chi.

Chin babahn Jesuhs loh guelguhchi

(Mr. 16.1-8; Lc. 24.1-12; Jn. 20.1-10)

28 Chin gudii'dxi dxyih nin ruzi'laa'dzi ra' bwiinn Israel, rsiiyido' mwer dxyih nin rzo'baloh xmahn gwaguia'ha María Magdalena cun stuhbi María rwa' ba' hasta biga'tsi Jesuhs, ²per la'tuhbi lloh roo' guhcala hohrachi laasii hohra chi biehta tuhbi xaanjla Dxiohs nez llaa'ndxibaa', ya badzihn aanjla chi rwa' ba' chi chi'chi gudoo'ba aanjla chi dxiah nin ñie'w rwa' ba', chi'chi guzohba ba yihcan. ³Xñah ba ziga zi tuhbi du'h guzi'w, ya xahba ba xñah labwehtii' zigazi guii'ga, ⁴ya chin bwa'ha ra' suldahdu nin riayahpa rwa' ba' chi loh aanjla chi bidxyihbi duxa ra' ba hasta bia'han ra' ba ziga zi bwiinn guuchi ra', ⁵ya chi'chi guñi' aanjla chi loh ra' gunna'h chi rahbi ba:

—Ayi guidxyihbi tu, na'h la'n guhcabwa' rii gadxi'hyi tu la'h Jesuhs, nin guhchi loh cruhzi.

⁶Ayi Ñi'h rii la'h Ñi'h babahn loh guelguhchi ziga gahca guñi' Ñi'h. Nicala gultaa'guia'ha hasta biga'tsi Ñi'h ayi la Ñi'h. ⁷Guldxiaa nnahpa'h tin gulgahbi loh ra' xpwiinn Jesuhs la'h Ñi'h babahn loh guelguhchi, ya galoh ru Ñi'h guzee Ñi'h nez guihdxyi ra' xteenn Galilea que la'htu; ya ri'chi zwa'ha tu loh Ñi'h; pwihsi dee' naa dxyi'dxyi nin nahpa guñi'n loh tu.

⁸Ya chi'chi ziaa ra' gunna'h ra' chi carrih neezaa tuhbi'tu'hn bidxyihbi ra' ba cun neezaa riahxi duxa ra' ba tin gwaguihtsi gallu'n ra' ba loh ra' xpwiinn Ñi'h la'h Ñi'h nabahan, ⁹ya hohra chi gahca baluu'yiloh Jesuhs loh ra' gunna'h ra' chi, chi'chi bagahpaDxiohs Ñi'h la'h ra' ba, ya gwabiiga ra' gunna'h chi hasta zuu Jesuhs gudi'dzi ra' ba ñaa' Ñi'h bazu'nllihbi ra' ba loh Ñi'h, ¹⁰chi'chi rahbi Ñi'h loh ra' ba: —Ayi guidxyihbi tu; gulcheguihtsi loh ra' bwiitsi ra'n guzee ra' ba nez Galilea ya ri'chi zwa'ha ra' ba loon.

Dxyi'dxyi ra' nin bwii'yidxyi'dxyi ra' bwiinn nin gohpa rwa' ba'

¹¹Ya gaduhbi ziaa ra' gunna'h ra' chi, gubia'garii ra' za paaldaa suldahdu ra' loh guihdxyi Jerusalehn tin gwaguihtsi ra' ba loh ra' bixohza ra' nin rnabwa' la'h ra' bixohza garaa ra' nin bwa'ha ra' ba guhca rwa' ba'. ¹²Hohr chi gwah ra' bixohza ra' chi gwagañi' ra' ba loh ra' bwiinn guuhla ra' xteenn bwiinn Israel ra' tin bia'han dxyi'dxyi ra' ba xa guunn ra' ba, ya

chi'chi badi'hi ra' ba mweeyi roo'
la'h ra' suldahdu ra' chi ¹³ya rahbi
ra' ba loh ra' suldahdu ra' chi:

—Squii' gulgahbi loh ra' bwiinn:
“Bwiinn ra' nin naa ra' xpwiinn
Jesuhs bie'gale'he bwe'ltihxi
Jesuhs gaduhbi nin na'xgahsi nu”,
¹⁴ya sidela la'h dxyi'dxyi garia'ca
loh Pilahtu, la'h nu gachiñi' nu
loh ba ayi xi lligaaba guunn tu
zachizu'hnee nu la'h tu.

¹⁵Ya chi'chi guca'ha ra' suldahdu
ra' chi mweeyi, ya bwi'hnn ra' ba
ziga guhdzi ra' bwiinn chi loh ra'
ba, ya ziga bachi'hyi ra' ba la'h ra'
suldahdu guñi' ra' ba zi'chi za rñi'
ra' bwiinn Israel ra' hasta nnadxyih.

**Dxyi'dxyi ra' nin baca'bi Jesuhs la'h
ra' xpwiinn Ñi'h**

(Mr. 16.14-18; Lc. 24.36-49; Jn. 20.19-23)

¹⁶Pwihsi guna'zu nehza gadzi'h
bituhbi ra' xpwiinn Jesuhs tin
gwah ra' ba nez gui'dxyi Galilea,
loh dahan nin guhdzi Jesuhs

gadxa'ga ra' ba la'h Ñi'h, ¹⁷ya
chin bwa'ha ra' ba loh Jesuhs,
bazu'nllihbi ra' ba loh Ñi'h nicala
spaaladaa ra' ba ayi riachiisto' ra'
ba la'h Ñi'h, ¹⁸ya chi'chi gwabiiga
Jesuhs loh ra' ba tin rahbi Ñi'h loh
ra' ba:

—Na'h lana'paa garaatii'
guelrnabwa' llaa'ndxibaa' cun
loh guidxyiyuh, ¹⁹ni'chin nnah
gulchehnee xchi'dxyi'hn loh
garaa ra' bwiinn guidxyiyuh tin
gulgui'hn la'h ra' ba xpwiinn ra'n
cun gulgaro'bañihsa la'h ra' ba
pur lah Daada Dxiohs cun lah
Llii'n Ñi'h, cun lah Spíritu Santu,
²⁰nee gulgaluu'yi la'h ra' ba
guzo'badxiahga ra' ba garaa ra'
dxyi'dxyi ra' nin guna'bwa'n loh tu,
nee gulgacabwa' za na'h la'n zu'nee
la'h tu hasta chin gadzihn dxyih
nin gaduhbi guidxyiyuh.

Pwihsi guya'loh dxyi'dxyi ra' nin
baca'h San Mateu pur Jesucristu.
Zi'chi gaca pwihsi.